(ಬಾಲ ದಕ್ಷ-ರೂಕ್ಷರ ಪ್ರವೇಶ) (ಸಭಾಕಲಾಸ್)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ದಕ್ಷನಾದಿನ ಕರೆದು ಸೋದರ । ರೂಕ್ಷನೊಡನಿಂತೆಂದ
ಮನದಾ। ಪೇಕ್ಷೆಯೊಂದಿದೆ ನಡೆಸಲೈದುವೆ । ತಕ್ಷಣದಲಿ ॥೧॥

ದಕ್ಷ: ತಮ್ಮ ರೂಕ್ಷ, ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನರು ನಾವು ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನನ್ನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದರೋ, ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಗೆ "ಪೃಥ್ವೀ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತೋ, ಆ ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಂಶಜರು ನಾವು. ಪೃಥು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿ ಮಹಾರಾಜರು ಶತಧೃತಿ ಎಂಬವಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಚೇತಸರೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರಂತೆ. ಆ ದಶ ಪ್ರಚೇತಸರು ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ವನದೇವಿಯ ಪಾಲಿತ ಪುತ್ರಿಯಾದ "ಮಾರಿಷಾ ಅಥವಾ ವಾರ್ಕ್ಷೀ ಎಂಬವಳನ್ನು ವರಿಸಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಹಿರಿಯನಾದ ನಾನೇ ದಕ್ಷ. ಕಿರಿಯವನಾದ ನೀನು ರೂಕ್ಷ. ನಮ್ಮ ಮಾತಾಪಿತರು ವಾನಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಾಗ ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿಯ ಪಟ್ಟವನ್ನು ನನಗೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿನ್ನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೋಗಿ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಕಳೆಯಿತು. ಇದೀಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಿನ್ನ ಸಹಕಾರವೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗೆ ನೆರವಾಗುವೆಯಾ ತಮ್ಮಾ ?

ರೂಕ್ಷ: ಅಣ್ಣಾ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಲಾಲಿಸು.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನಯ ಬಯಕೆಯೇನದು । ಎನ್ನೊಳೊರೆದರೆ
ನಡೆಸಿಕೊಡುವೆನು । ಬಣ್ಣನೆಯ ಮಾತಲ್ಲ ದಿಟವೆಂ ದೆನ್ನಲಾಗ ॥೨॥

ರೂಕ್ಷ: ಅಣ್ಣಾ, ಮನು ವಂಶೀಯರಾದ ನಮ್ಮ ನಡತೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಣ್ಣನಾದ ನೀನು ಪಿತೃ ಸಮಾನನಾಗಿ, ನನ್ನ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಆದೇಶ ಏನಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು

POCO M6 PRO 5G

ನಡೆಸಿಕೊಡುವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನೂ, ಬದ್ಧನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನದಿರವೇನೆಂದು ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಸು.

ದಕ್ಷ: ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇತ್ತ ಕೇಳು.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ತಮ್ಮ ಕೇಳು ಪ್ರಜಾಧಿಪತ್ಯವ । ಬೊಮ್ಮನನು ಮೆಚ್ಚಿಸುತ ಪಡೆವೆನು ।
ನೆಮ್ಮದಿಯೊಳಿರು ವಿದ್ಯೆಯಾರ್ಜನೆ । ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ॥೩॥

ದಕ್ಷ: ಸಹೋದರ, ಎಳೆಯನಾದ ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಾನರಿಯೆ. ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರಾದ ಪ್ರಚೇತಸರು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸದಾಶಿವನ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ. ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪದವಿ ಪಡೆಯುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಶಿವನು ಒಲಿದು ಜಗವನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಕಂಕಾಲಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನಾದರೂ, ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಚೇತಸರಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಆ ಕೊರಗು ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರಿಗೆ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವರಾಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕಾದುದು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸಿಗೆಂದು ಹೊರಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮನೋರಥ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಬೇಕಾದೀತೆಂದು ಈಗಲೇ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಳೆಯನಾದ ನಿನ್ನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಮೊದಲಾಗಿ ನಿನಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತರೆಂಬ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬರುವಾಗ ನೀನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ನನಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನಾಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು. ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾದರೆ, ನಿವಾರಣೆಗೆ ನಿನ್ನ ಗುರುಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪುರೋಹಿತರು, ಹಿತೈಷಿ ಬಂಧು-ಬಳಗದವರು ನಿನ್ನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ?

ರೂಕ್ಷ: ಅಗ್ರಜ, ನನ್ನ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ನೀನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವಾಗ ನಾನು ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವೆನೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಪಿತೃ ಮನೋರಥ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ

ನಾನೂ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನಗಿನ್ನೂ ಆಗಲೇಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಕೆಲವಿವೆ. ಆದ ಕಾರಣ ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳು. ನೀನು ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಪ್ರಬುದ್ಧನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಕ್ಷ: ರೂಕ್ಷ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವಿನ್ನು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಸಾಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತೆರಳೋಣ. (ಪರಸ್ಪರ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುವರು. ಕೆಳಗಿನ ಪದ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ರೂಕ್ಷ ಮತ್ತಿತರ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಗುರು ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ.)

ಸಾಂಗತ್ಯರೂಪಕ

ಗುರುಕುಲದೊಳಗೋಜ ಭೂಸುರ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ । ನೆರಹಿ ಬಾಲರನೆಲ್ಲವಂದು ॥
ಸ್ಮರಿಸಿ ವಿನಾಯಕನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯೊಳಂದು । ಬರೆಸಿದ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳ॥೧॥

(ಮೇಲಿನ ಪದ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಗುರುವು ಪೀಠದ ಮೇಲೂ, ಉಳಿದ ಶಿಷ್ಯರು ಕೆಳಗೆ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಪದಕ್ಕೆ ಬಿಡ್ತಿಕೆ ಬೇಡ.)

ಗುರು: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ, ನಮ್ಮೀ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡವನೀತ. ಇವನ ಪರಿಚಯ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆಯಷ್ಟೇ?

ಶಿಷ್ಯ: ಇದೆ ಗುರುಗಳೆ, ಇವನ ಹೆಸರು ರಿಕ್ಷ.

ಗುರು: ಹಾಗಲ್ಲಪ್ಪ, ಇವನ ಹೆಸರು ರೂಕ್ಷನೆಂದು. ಇವನು ನಮ್ಮೀ ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿಯ ಮಹಾರಾಜನಾದ ದಕ್ಷನ ತಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಭಾವೀ ಯುವರಾಜ.

ಶಿಷ್ಯ: ಅದೇನು ಗುರುಗಳೆ ಯುವರಾಜ ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದು?

ಗುರು : ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದಲ್ಲವೊ ಮಂಕೆ ! ಮುಂದಕ್ಕೆ ಯುವರಾಜನಾಗುವವ. ಅದಿರಲಿ, ನೀವೆಲ್ಲಾ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬಂದವರು. ನಿತ್ಯದಂತೆ ಅಕ್ಷರದ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅಕ್ಷರವೆಂದರೆ-

ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ

ಅಳಿವಿಲ್ಲದೆಂದೆಂದಿಗುಳಿವುದೊಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮ । ತಿಳಿಯಲಕ್ಷವು ವಿಶ್ವಕದುವೆ ।
ತಿಳಿದವರದನೆ ಅಕ್ಷರವೆಂದು ಕರೆದರು । ಕಲಿಸುವೆನದನರ್ತಿಯಿಂದ ॥೨॥

ಗುರು: ಮಕ್ಕಳೇ, ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಅಳಿವಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಅಳಿವಿಲ್ಲದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ವಿಶ್ವದ ಅಕ್ಷವಾದ ಕಾರಣ, ಬ್ರಹ್ಮದ ಅರಿವನ್ನು ಕೊಡುವ ಜ್ಞಾನಬೀಜವನ್ನು ಅಕ್ಷರವೆನ್ನುವರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನದ ಮಾತೃಕೆಯಾದ ಅಕ್ಷರವೂ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಈಗ ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕಳೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರೇನೆಂದು ನೆನಪಿಸುವ ಸುಲಭ ಸೂತ್ರವೇನು?

ಶಿಷ್ಯ ೩ : ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರೆ ಮಾತ್ರೆ, ಎಂದರೆ ಅಕ್ಷರ.

ಶಿಷ್ಯ ೪ : ಪೆದ್ದ, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡದು. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾತ್ರೆ ಎಂದರೆ ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿಯಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರ.

ಗುರು: ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯ ತಿಥಿಗೆ । ಮಗೂ ರೂಕ್ಷ, ನಿನಗೇನಾದರೂ ಹೊಳೆಯಿತೇ?

ರೂಕ್ಷ: ಹೌದು ಗುರುಗಳೇ, ಸಾವಿರದೊಂದು- ಇದು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸೂತ್ರ.

ಶಿಷ್ಯ ೧ : ಅಬ್ಬಾ, ಸಾವಿರದೊಂದು । ಅದಕ್ಕೆ ನೂರೆಷ್ಟು ಬೇಕು ।

ಶಿಷ್ಯ ೨: ಅದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ಬೆಪ್ಪು ತಕ್ಕಡಿ । ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ, ಸಾಧಾರಣ, ಸುಮಾರು, ಒಂದು ಅಂದಾಜು ಏಳರ ಮೇಲೆ ಹದಿನೈದರ ಒಳಗೆ ಬೇಕು. ಸರಿಯಲ್ಲವೇ ಗುರುದೇವ?

ಗುರು: ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿರು, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಅಪರಾವತಾರ । ವತ್ಸಾ, ರೂಕ್ಷ, ಸ್ವಲ್ಪ

ಗುರು : ಏನಪ್ಪಾ ರೂಕ್ಷ ?

ರೂಕ್ಷ : ಕೇಳಿ ಗುರುಗಳೇ, ಉತ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಗುರು: ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ-

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಒಂದು ಹಲವಾಗಿ ತಾನೊಂದಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು।
ಹೊಂದಿದುದನಿರಗೊಡದದೇನು।

ಗುರು : ಮಕ್ಕಳೇ, ಒಂದೇ ಹಲವಾದರೂ, ಮೂಲದ ಆ ಒಂದು ಒಂದಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಪಡಿಸುವ ಅದೇನು ?

ಶಿಷ್ಯ ೧ : ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಗುರುಗಳೇ.

ಗುರು: ಹೇಳಪ್ಪ, ಕೇಳೋಣ.

ಶಿಷ್ಯ ೧ : ಉತ್ತರ ನನ್ನಪ್ಪ ಗುರುಗಳೇ !

ಗುರು : ನಿನ್ನಪ್ಪ ! ಅದು ಹೇಗೆ?

ಶಿಷ್ಯ ೧ : ಹೇಗೆಂದರೆ, ನನಗೆ ಮೊದಲು ಅಪ್ಪ ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರು.

ಗುರು: ಅಂದರೆ, ಈಗ ನಿನಗೆಷ್ಟು ಅಪ್ಪಂದಿರು ?

ಶಿಷ್ಯ ೧ : ಗುರುಗಳೇ, ನೀವು ಬರೇ ಹೆಡ್ಡ, ನನ್ನಪ್ಪನ ಮಹಾತ್ಮೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಪ್ಪ ಒಬ್ಬರೇ, ಅಂದರೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು.

ಗುರು: ಹಾಗಾದರೆ ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆಯಾ ?

ಮಂದಿ ಅಪ್ಪಂದಿರಿರುವ ಇವನೇನು ಹೇಳಿಯಾನು ?

ಗುರು : ಏಯ್ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು. ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಲಘುವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಾರದು. ರೂಕ್ಷ, ಮಾತಾಡು ಮಗು.

ರೂಕ್ಷ : ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲವೇ ಗುರುಗಳೇ ?

ಗುರು : ಉತ್ತರ ಸರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು.

ರೂಕ್ಷ : ಒಂದು ಕುಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಅದೆಷ್ಟು ಹಣತೆ, ದೀಪಗಳನ್ನು ಉರಿಸಿದರೂ, ಕುಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿ ಒಂದಾಗಿ, ಏನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತನ್ನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಗ್ನಿ ಉಳಿಯಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಗುರು : ಭಲೇ, ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ! ಈಗ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಹಲವು ಸೇರುತ್ತೊಂದು ಮತ್ತೆ ಹಲವಾಗುವುದು । ತಿಳಿ
ದವರು ಪೇಳಿರೇನೆನಲು ।।

ಗುರು : ಮಕ್ಕಳೇ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ. ಹಲವು ಸೇರಿ ಒಂದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಲವಾಗುವುದು-ಅದೇನು ?

ಶಿಷ್ಯ ೨: ಕಸಗುಡಿಸುವ ಪೊರಕೆ.

ಗುರು : ಅದು ಹೇಗೆ ?

ಶಿಷ್ಯ ೨: ಅಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ಗುರುಗಳೇ ? ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಈ ಆಶ್ರಮದ ಪರಿಸರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಸಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತವ ನಾನಲ್ಲವೇ ? ನನಗೆ ಹಿಡಿಸೂಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೂ ಗೊತ್ತು

M6 PRO 5G

ಮಂದಿ ಅಪ್ಪಂದಿರಿರುವ ಇವನೇನು ಹೇಳಿಯಾನು ?

ಗುರು : ಏಯ್ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು. ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಲಘುವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಾರದು. ರೂಕ್ಷ, ಮಾತಾಡು ಮಗು.

ರೂಕ್ಷ : ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲವೇ ಗುರುಗಳೇ ?

ಗುರು : ಉತ್ತರ ಸರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು.

ರೂಕ್ಷ : ಒಂದು ಕುಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಅದೆಷ್ಟು ಹಣತೆ, ದೀಪಗಳನ್ನು ಉರಿಸಿದರೂ, ಕುಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿ ಒಂದಾಗಿ, ಏನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತನ್ನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಗ್ನಿ ಉಳಿಯಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಗುರು : ಭಲೇ, ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ! ಈಗ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಹಲವು ಸೇರುತ್ತೊಂದು ಮತ್ತೆ ಹಲವಾಗುವುದು । ತಿಳಿ
ದವರು ಪೇಳಿರೇನೆನಲು ।।

ಗುರು : ಮಕ್ಕಳೇ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ. ಹಲವು ಸೇರಿ ಒಂದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಲವಾಗುವುದು-ಅದೇನು ?

ಶಿಷ್ಯ ೨: ಕಸಗುಡಿಸುವ ಪೊರಕೆ.

ಗುರು : ಅದು ಹೇಗೆ ?

ಶಿಷ್ಯ ೨: ಅಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ಗುರುಗಳೇ ? ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಈ ಆಶ್ರಮದ ಪರಿಸರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಸಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತವ ನಾನಲ್ಲವೇ ? ನನಗೆ ಹಿಡಿಸೂಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೂ ಗೊತ್ತು

M6 PRO 5G

ಬೊಗಳಲಿಕ್ಕೂ ಕೂಡದ ಅದು ಇರುವುದೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಕಾಣದೆ ಮೆಟ್ಟಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಮ್ಮೆ ಕುಂಯ್ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅದು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಿಹುದು. ಇನ್ನು ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಬಳೀಗೆ ತೆವಳುತ್ತಾ ಬಂದು ಕಾಲನ್ನು ಮೂಸಿ, ನೆಕ್ಕಿ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸೆಕೆಗೆ ನಾನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನೆಯ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾಗ, ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ನನ್ನೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲೂ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲೂ ಬಳಿಯಿದ್ದು ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಅದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ನಾಯಿ. ಈಗಲಾದರೂ ಸರಿಯಾಯಿತೇ?

ಗುರು : ಪ್ರಾರಬ್ಧವೇ ಸರಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉತ್ತರ ಸರಿಯಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ರೂಕ್ಷ, ನೀನು ಹೇಳಪ್ಪಾ.

ರೂಕ್ಷ : ಗುರುಗಳೇ, ವಾಯುವು ಬಣ್ಣ, ಆಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣೀಸದು. ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಉಸಿರಾಟದ ಮೂಲಕ ವಾಯುವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ವಾಯು.

ಗುರು : ಸರಿಯಪ್ಪ. ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಸಾಕು ಸಂತಸವಾಯ್ತು । ಏಕಪಾಠಿಯು ಸದ್ವಿ
ವೇಕಿ ರೂಕ್ಷನು ಶಿಷ್ಯರೊಳಗೆ ।। ಏಕಮನದಿಂದ ನೀ। ಲೋಕ
ದೊಳು ಯಶವ ಪಡೆ । ಜೋಕೆಯೆಂದನು ಗುರುವು ಮುದದಿ।।

ಗುರು : ಶಿಷ್ಯಂದಿರೇ, ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನೇ ನೀಡಿದ ರೂಕ್ಷನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರೂಕ್ಷನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿಯೂ, ಏಕಪಾಠಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ ಕಾರಣವೇ ಇಷ್ಟು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ರೂಕ್ಷನು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾನೆ. ವತ್ಸಾ, ರೂಕ್ಷ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಶೋವಂತನಾಗಿ ಬಾಳು. ಶುಭವಾಗಲಿ. ಇಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟು

ಸಾಕು ನೀವೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ (ಎ
(ಪ್ರೌಢ ರೂಕ್ಷನ ಪ್ರವೇಶ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಪಾಠಿ

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವ

ಗುರುಕುಲದಿ ಕಲಿತೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆ
ಜಂಭದಲಿ ತಾ । ಗುರುವಿನಿಂದಲೂ ಅಧಿಕನೆ

ರೂಕ್ಷ : ಸಹಪಾಠಿಗಳೇ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಈ ವಿದ್ಯಾಲ
ಬುದ್ಧಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂ
ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ: ನಾ
ಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ತುಸು ಅಧಿಕನೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಈ
ಸತ್ಯವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶಿಷ್ಯ ೧ : ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ರೂಕ್ಷ?

ರೂಕ್ಷ : ಹೇಗೆಂದು ನೀವೇ ನೋಡುವಿರಂತೆ. ನನ
(ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝ

ನಲವಿನಿಂ ನಡೆ ತಂದು ಗುರು
ಒಲಿದು ಪೇಳ್ ಪ್ರಶ್ನೆಗುತ್ತರವ ।।
ನೆಲೆಯ ಹೊಂದಿರುತಿರಲು । ಹಳಿವ

ರೂಕ್ಷ : ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಾದನಗಳು
ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು)

ಗುರು : ಶುಭಮಸ್ತು. ಇದೇನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ

ರೂಕ್ಷ : ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕ

POCO M6 PRO 5G

ಸಾಕು ನೀವೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ (ಎಲ್ಲರ ನಿರ್ಗಮನ)
(ಪ್ರೌಢ ರೂಕ್ಷನ ಪ್ರವೇಶ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಇರುವರು.)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಗುರುಕುಲದಿ ಕಲಿತೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯ । ತರಳ ರೂಕ್ಷನು
ಜಂಭದಲಿ ತಾ । ಗುರುವಿನಿಂದಲೂ ಅಧಿಕನೆಂದೊಳ। ಗರಿಯುತಿರ್ದ ॥೧॥

ರೂಕ್ಷ : ಸಹಪಾಠಿಗಳೇ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಈ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ವಿದ್ಯಾ, ಬುದ್ಧಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವನೆಂದು ಗುರುಗಳೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ: ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ತುಸು ಅಧಿಕನೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಈ ದಿನ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶಿಷ್ಯ ೧ : ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ರೂಕ್ಷ?

ರೂಕ್ಷ : ಹೇಗೆಂದು ನೀವೇ ನೋಡುವಿರಂತೆ. ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಗುರು ಸಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ.
(ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ನಲವಿನಿಂ ನಡೆ ತಂದು ಗುರುಪದಕೆ ಮಣಿದೆಂದ ।
ಒಲಿದು ಪೇಳ್ ಪ್ರಶ್ನೆಗುತ್ತರವ ॥ ಇಳೆಯೊಳಾಚಾರ ಕುಲ
ನೆಲೆಯ ಹೊಂದಿರುತಿರಲು । ಹಳಿವುದೇಕಸುರರಂ ಬರಿದೆ ॥೧॥

ರೂಕ್ಷ : ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಾದನಗಳು (ರೂಕ್ಷನೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು)

ಗುರು : ಶುಭಮಸ್ತು. ಇದೇನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದಿರಿ?

ರೂಕ್ಷ : ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವಡೆ

ಕೇಳಿದಿರೆ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ನಾ। ಕೇಳಿದುದಕುತ್ತರಿಸಲರಿ
ಯದೆ । ತಾಳಿಹನು ಗುರುದೇವ ಮೌನವ। ಪೇಳಲೇನು ॥೧॥

ರೂಕ್ಷ : ಒಡನಾಡಿಗಳೇ, ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಂವಾದವನ್ನು? ನಾನು ಕೇಳಿದ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಗುರುಗಳು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೌನ ತಾಳಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯುವ ವಯಸ್ಸಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒರಳುಕಲ್ಲಿಗೆ ವಯಸ್ಸೆಷ್ಟಾದರೇನು, ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಉತ್ತರ ಬಯಸುವುದು ವಯಸ್ಸಲ್ಲ, ಮನಸ್ಸು. ಗುರುಗಳ ಸಿದ್ಧ ಉತ್ತರಗಳು ನನ್ನ ನಿಶಿತ ತರ್ಕದ ಮುಂದೆ ಜಳ್ಳಾಗಿ ಹಾರಿ ಹೋದವು.

ಶಿಷ್ಯ : ಅಲ್ಲಯ್ಯ ರೂಕ್ಷ, ನಮಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವಾಗ ಗುರುಗಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ಚುರುಕಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಂಕಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ರೂಕ್ಷ : ಅದು ಹಾಗೆಯೇ. ಮಿಣುಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮುಂದೆ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದರೆ, ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ, ತಾರಾ ತೇಜವೂ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಇವರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಹತೆ, ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು ಇದ್ದು ಈ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತದ್ದಲ್ಲ.

ಶಿಷ್ಯ : ಮತ್ಯಾಕೆ ಕಾಲಯಾಪನೆಗೆ?

ರೂಕ್ಷ : ಅಲ್ಲ, ಉದರ ಪೋಷಣೆಗೆ...

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಉದರ ಪೋಷಣಕೆನುತ ವಿಪ್ರರು । ವಿಧ ವಿಧದ ಮಿಥ್ಯೆ
ಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ । ಬದುಕನಿಷ್ಟು ನಿಗೂಢ ಗೊಳಿಸಿದ । ರಿದುವೆ ಸತ್ಯ ।

ರೂಕ್ಷ : ಮಿತ್ರರೇ, ಇವರದ್ದು ಪರಂಪರಾಗತ ಗುರುಪೀಠ. ಇವರ ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ, ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಓರಿಯರೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದವರೇ. ಇವರ ತಂದೆಯ ತರುವಾಯ

ಇವರಿಲ್ಲಿ ಪೀಠಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಈ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಅಂಟಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಂದಲ್ಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಹಾಗೇ. ಇತರರನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಶೋಷಿಸುತ್ತಲೇ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರು, ನಾನಾ ಮಿಥ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಷ್ಟಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ಮೃತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಹಿತೆ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಪುರಾಣ.... ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ನಾನಾ ವಿಧಿ, ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸರಳ, ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಬದುಕನ್ನು ಇಷ್ಟು ನಿಗೂಢಗೊಳಿಸಿದರು. ಇಂಥಾ ಗುರುವಿನಿಂದ ನಾವಿನ್ನೆಷ್ಟು ಕಲಿತೇವು. ಗುರುಗಳೇ ನೀವು, ಗುರು ಗೋಳೆ. ದೊಡ್ಡ ಗೋಳೆ. ಹಹ್ಹಹ್ಹಹ್ಹಾ (ಎಲ್ಲರೂ ಕೈತಟ್ಟಿ ನಗಾಡುವರು)

ಭಾಮಿನಿ

ತರಳನಪಹಾಸ್ಯೋಕ್ತಿ ಶಲ್ಯದ । ತೆರದೊಳಿರಿಯಲು ಕಿಂ
ಗಿಡಿಗಳಂ । ಸುರಿಸುತೆಂದನು ಕೆರಳಿ ಗುರು ವಿಕ್ಷಿಪ್ತನಾಕ್ಷಣದಿ ॥ (ದಿತ್ತ)

ಮಾರವಿ ಏಕ

ಏನೆಂದೆಯೊ ಹುಲು ಪಾರ್ಥಿವ ನೊರಜುವೆ । ಕ್ಷೋಣಿ
ಸುರರ ತೆಗಳಿ । ಜಾಣನೆನುತ ನಾ ನಿನ್ನೊಳು ಬಹುವಭಿ ।
ಮಾನವನಿರಿಸಿರಲು ॥

ಗುರು : ಎಲಾ ರೂಕ್ಷ, ವಿದ್ಯಾಮದ, ಅರ್ಥಮದ, ಸಥಾನ ಮದಗಳಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ ಗುರುಪೀಠವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದೆಯಾ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯವನ್ನೇ ಹೀಗಳೆದೆಯಾ? ನನ್ನ ಮಡಿಲ ಮಗುವೆಂದು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ವಿದ್ಯೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿಯ ಪುರಸ್ಕಾರವೇ? ಅಲ್ಪ ವಿದ್ಯಾ ಮಹಾಗರ್ವಿ-ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಿನ್ನೀ ನಡತೆಯ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮದಾಂಧ, ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಮತಿಮೌಢ್ಯವೇ ಬರಲಿ. ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನ ನಿಷಾದರ ಸಂಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಶುಸದೃಶ ಬದುಕನ್ನು ಹೊಂದು. ಇದುವೇ ನಿನಗೆ ಗುರುಶಾಪ!

ಭಾಮಿನಿ

ವಿಪ್ರವಾಕ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯೆಂತುಟೊ । ಕ್ಷಿಪ್ರದಲಿ ಕಳೆಯಡಗಿ
ಮೊಗದಲಿ । ಅಪ್ರಸನ್ನತೆ ತುಂಬಿ ಕೆಡೆದನು ವಿಪ್ರನಡಿಗಳಿಗೆ ॥

ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ

ಅರಿಯದಜ್ಞಾನಿಯ ತೊದಲುಲಿಗಳಿಗಿಂತು । ಕೆರಳಿ ಶಾಪವ ನಿತ್ತರಿನ್ನು ॥
ಪೊರೆವವರಾರೆನ್ನ ಒಲಿದು ಪಾಲಿಸಬೇಕು । ಕರುಣಾಳು ತವ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ॥

ರೂಕ್ಷ : ಗುರುದೇವ, ನನ್ನ ಅಲ್ಪ ಅರಿವನ್ನೇ ಅಗಾಧವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ. ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ, ಗರ್ವದಿಂದುಬ್ಬಿ ಘನಘೋರ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತುದು ತಪ್ಪೆನ್ನಲಾರೆ. ಆದರೆ ಶಿಷ್ಯನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿ, ಉತ್ತಮ ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿಸುವ ಗುರುವಾದ ನೀವೇ, ಮತಿಮೌಢ್ಯ ಬರಲೆಂದು ಶಪಿಸಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಸಲಹುವವರಾರು? ಓ ಕರುಣಾಳು, ನನಗೊಂದು ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀವೇ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಅನ್ಯತ್ರ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ. ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ. ನೀವೇ ಗತಿ ; ನೀವೇ ಮತಿ.

ಭಾಮಿನಿ

ಅಪ್ರಬುದ್ಧನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಣುತ । ವಿಪ್ರನಂತ:ಕರಣ ಕರಗಲು । ಸುಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು ಮಗುಳಿ ರೂಕ್ಷನಲಿ ॥

ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ತ್ರಿವುಡೆ

ಘೋರ ಶಾಪವು ಸಕಲ ದುರಿತ ನಿ । ವಾರ ಕಾದ್ಭುತ ಪರಮ ಪಾವನ । ತಾರಕವ ಪಠಿಸಲ್ಕೆ ಸಲೆ ಪರಿ । ಹಾರ ಹೊಂದುವುದೆನ್ನುತ । ಹರಸುತಂದು ॥ ೧॥

ಗುರು : ವತ್ಸಾ, ನಡೆದ ಘಟನೆಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕಾರಣರಲ್ಲ, ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ. ಕಾಲದ ಅದೃಶ್ಯ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವಡೆದ ನಾವು ವಿಧಿಯಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡಬೇಕಾದವರು. ಭವಿತವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಯಾವುದೋ ಮಹಾನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಮಾತೃಕೆಯಾಗಿರಲೂ ಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ.

ಮುಂದೊಂದು ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ತಾರಕ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು

ಪಡೆದು ಪಠಿಸುತ್ತಿರು. ಆ ಮಂತ್ರವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.ಹೋಗುಶುಭವಾಗಲಿ.
(ದಿತ್ತ- ನಿರ್ಗಮನ.)

(ಪ್ರಜಾಪತಿ ದಕ್ಷನ ಪ್ರವೇಶ)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ನಡೆಸಿ ತಪವನು ದಕ್ಷನಜನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ತಾನು । ಪಡೆದು
ಪ್ರಜಾಧಿ ಪತ್ಯವನು ।। ನಡೆ ತಂದು ಪಟ್ಟಣದಿ ಸಹಜನಿಲ್ಲದು
ದರಿತು । ಪೊಡವಿಪತಿ ಕರೆಸಿದನು ಗುರುವ ।।

ದಕ್ಷ : ಸೃಷ್ಟಿ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತು ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಮಹದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ನಾನು. ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತು, ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಕನಸು ಕೈಗೂಡಿತು. ಈಗ ನಾನು ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿ! ನನ್ನ ತೀರ್ಥರೂಪರ ಹಂಬಲವೂ ಅದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಪಿತೃ ಸಂತುಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಕೃತಾರ್ಥ ಭಾವ ನನ್ನದು. ಆದರೆ ನಾನು ಮರಳಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರೂ ತಮ್ಮನಾದ ರೂಕ್ಷನೇಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲವೇ? ಏನೇ ಇರಲಿ ಗುರುಗಳಲ್ಲೇ ವಿಚಾರಿಸೋಣ. ಯಾರಲ್ಲಿ ಗುರು ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಶರ್ಮರನ್ನು ಶೀಘ್ರವೇ ಬರಲು ಹೇಳಿ.
(ಗುರು ಬರುವನು)

ದಕ್ಷ : ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮ:

ಗುರು : ಶುಭವಾಗಲಿ. ಶ್ರೇಯೋವಂತನಾಗು.

ದಕ್ಷ : ಗುರುಗಳೇ, ಗುರುಕುಲವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ ಅಂತೇವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕುಶಲಿಗರೇ?

ಗುರು : ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಸಹಕಾರ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ

ಪ್ರಜಾಪತಿ. ಆದರೆ ಅವಸರದ ಕರೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷ : ಗುರುಗಳೇ-

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಬಂದ ಗುರುವಿಗೆ ಮಣಿದು ಕುಶಲ ವಾರ್ತೆಯ ಕೇಳಿ।
ಕಂದ ರೂಕ್ಷನ ಬಗೆಯನರಿಯೆ ।। ಇಂದು ಕರೆಸಿರ್ಪೆನೆನೆ ಗುರು
ವೆಂದನಾ ರೂಕ್ಷ । ಗಂದು ಶಾಪವನಿತ್ತಕತೆಯ ।।

ದಕ್ಷ : ಗುರುವರ, ನಾನು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಂತಸದ ವಾರ್ತೆ ತಮಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ತಲುಪಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ನನ್ನೀ ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸೋದರ ರೂಕ್ಷನೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಅವನ ಅಧ್ಯಯನ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಅವನ ಸ್ವಾಸ್ಥವೇನಾದರೂ ಕೆಟ್ಟಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬಹುದೇ?

ಗುರು : ಮಹಾರಾಜ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇತರ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೂ, ಏಕಪಾಠಿಯೂ ಆಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅವನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೇನು ಮಾಡೋಣ. ಈ ನಡುವೆ ಒಂದು ಅಪ್ರಿಯ ಘಟನೆ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು.

ದಕ್ಷ : ಅಪ್ರಿಯ ಘಟನೆ ! ಏನದು ?

ಗುರು : ಹೌದು ಮಹಾರಾಜ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿನಯಪರನೂ ವಿಧೇಯನೂ, ಪ್ರಿಯಭಾಷಿಯೂ, ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ರೂಕ್ಷ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಉದ್ಧಟನೂ, ಒರಟನೂ, ಅವಿಧೇಯನೂ ಆಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲರೆದುರು ನನ್ನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಲೆಂದೇ ಕೆಲವು ನಾಸ್ತಿಕವಾದ, ಬಂಡಾಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿರೋಧಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ. ನಾನು ಉತ್ತರಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ, ನನ್ನನ್ನೂ, ಗುರುಪೀಠವನ್ನೂ, ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯವನ್ನೂ ನಿಂದಿಸಿ, ನಾನಾ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿ, ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ನಗಾಡಿದ. ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ

ನಾನು "ನಿನಗೆ ಮತಿ ಮೌಢ್ಯ ಬರಲಿ" ಎಂದು ಶಪಿಸಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ರೂಕ್ಷನನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಇದಿಷ್ಟು ನಡೆದ ವಿಷಯ.

ದಕ್ಷ : ಏನೆಂದೆ ಕೆಟ್ಟವನೇ.....

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಮನದ ಮೈಲಿಗೆ ತೊಳೆವ ಕಜ್ಜ ನಿನಗಿನ್ಯಾಕೆ ।
ದಿನದಿನವು ಕೊಳೆ ವಸನ ತೊಳೆವ॥ ಬಿನುಗು ವೃತ್ತಿಯ ಕೊಳಕ
ರಜಕನಾಗುತ ಜನಿಸಿ । ಜನರ ಥೂಕೃತಿಯುಣುತ ಬದುಕು ॥

ದಕ್ಷ: ಎಲಾ ಮೂರ್ಖ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ಬಾಲಕನ ಮನದ ಕೊಳೆ ತೊಳೆದು, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಬುದ್ಧನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ತಾನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದು. ನಿಯತಾಕಾರವಿಲ್ಲದ ಜೊಂಡುಗಲ್ಲನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ನಿರತ ಶ್ರಮದಿಂದ ಆಕರ್ಷಕ ಶಿಲ್ಪವನ್ನಾಗಿಸುವಂತೆ, ಶಿಷ್ಯನ ಭದ್ರ ಬದುಕಿನ ರೂವಾರಿಯಾಗಬೇಕಾದ ನೀನೇ ನನ್ನ ಸೋದರನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕರಾಳವಾಗಿಸಿದೆಯಾ, ಪಾಪಿ ? ನಿನಗಿನ್ನೀ ವೃತ್ತಿ ಸಲ್ಲದು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಊರ ಜನರ ಕೊಳೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೊಗೆಯುವ ರಜಕನಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಮಂದಿಗಳ ಮುಖದಿಂದ ಛೀ, ಥೂ ಎಂಬ ನಿಂದಾ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಾ ಬದುಕು. ಇದು ನಿನಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿ ದಕ್ಷ ಕೊಡುವ ಶಾಪ !

ಗುರು : ಓ ಪ್ರಜಾಪತೇ,

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ನಿನ್ನ ಶಾಪವು ಶಿರೋಧಾರ್ಯ ಪ್ರಜೇಶ್ವರನೇ । ಎನ್ನ
ತಪ್ಪನು ತೊಳೆವೆನೆಂತು ॥ ನಿನ್ನನುಜಗಾನು ಪರಿಹಾರ
ಮಾರ್ಗವ ತೋರ್ದೆ । ಎನ್ನ ಬದುಕಿಂತು ಬರಡಾಯ್ತೆ ॥

ಗುರು : ಪ್ರಜೇಶ್ವರ, ನನಗೀಗ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ದುಡುಕಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗಾದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನೀನಿತ್ತ ಶಾಪವನ್ನು ಶಿರೋಧಾರ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ರೂಕ್ಷನಿಗೆ ನಾನು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ನಿಜವಾದರೂ, ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಂತೆ ನೀನೂ ನನ್ನ ಶಾಪ

ಪರಿಹಾರಕ್ಕೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನೀತನಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ದಕ್ಷ : ಆಗಲಿ, ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಮರುಗದಿರು ನೀ ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಹೊಂದೆ ।
ತೆರಳು ತವ ಶಿಷ್ಯನಿರುವೆಡೆಗೆ ।। ಮರಳಿ ಪೊಸ ವಿಧ
ಬದುಕು ಹೊಂದಿರುವ ಹೊಲಬರಿತು। ಕರುಣಾಳು ದಾರಿ ತೋರುವನು।।

ದಕ್ಷ : ಗುರುವರ, ಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ದುಡುಕಿ ಶಾಪವಿತ್ತು ನಾನೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ಸರಿ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ನಿಮಗೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ನನ್ನನುಜನು ನವ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀವಾತನ ಬಳಿ ಸೇರಿ ಆತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಆತನೇ ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವಂತಾಗಲಿ. ಜಗದೀಶ್ವರನು ನಿಮ್ಮ ಪಥಕ್ಕೆ ಮಂಗಲದ ಮುಂಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಇಬ್ಬರ ನಿರ್ಗಮನ)

(ಪದಕ್ಕೆ ಕಿರಾತರ ಪ್ರವೇಶ)

ಪಹಡಿ ರೂಪಕ

ಗೆಣೆಕಾರ್ರ ಕೂಡ್ಕೊಂಡು ಬನ್ರಪೊ । ನಮ್ಮ । ಬನದಾಗೆ
ಬ್ಯಾಟಿಗೆ ಬನ್ರಪೊ ।।ಪ।।
ಮನಿಗೊಂದು ಜನಹೊಂಟು ನೆರೆದಾರ ಕಾಡಾಗೆ । ಜನ
ವಲ್ಲ ಸಮ್ಮುಂದ್ರವೆನಬೇಕು।। ಮನದಾಗೆ ಹುರ್ಪೇರಿ ಬಿಲ್ಬಾಣ
ಕೈಸೇರಿ ಬನದಾಗೆ ಬಾಡೂಟ ಉಣಬೇಕು ।।೧।।
ಬಲೆ ಬೀಸಿ ಮೊಲ ಹುಲ್ಲೆ ಕಾಡ್ಕೋಳಿ ಗಿರಿನವಿಲು । ಗಳ
ನೆಲ್ಲ ಓಡಿದು ಕಟ್ಟಿಡಬೇಕು ।। ಹುಲಿ ಸಿಂಗ ಕಾಡಾನೆ ಹಂದಿ
ಕಾಡ್ಕೋಣಕ । ಸುಳಿವರಿತು ಬಾಣವ ಬಿಡಬೇಕು ।।೨।।

(ಮೇಲಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಅಭಿನಯ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾದಲ್ಲಿಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಏರು ಪದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಣಿಯಬೇಕು)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಇಂತು ಪುಂಗವನೆಂಬ ಬೇಡನು । ಹೊಂತ ಕಾರಿಗಳೊಡನೆ
ಕಾನನ । ಪ್ರಾಂತದಲಿ ಮೃಗ ಬೇಟೆ ನಡೆಸಿದ । ಸಂತಸದಲಿ ॥

(ಪದ ಮುಕ್ತಾಯವಾದಲ್ಲಿಗೆ ತೈತ ತಕತದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಕಿರಾತರ ನಿರ್ಗಮನ. ಕೆಳಗಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಶಾಪದಿಂದ ಮಂಕಾದ ರೂಕ್ಷ ಬರುವನು.)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಆ ಸಮಯದಲಿ ರೂಕ್ಷ ಮಾರ್ಗಾ । ಯಾಸದಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ
ಮರದಡಿ । ನೇಸರುರಿ ಶಮಿಸಲ್ಕೆ ಕುಳಿತಿರೆ । ಬೇಸರದಲಿ ॥

ರೂಕ್ಷ : ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹಸಿವೆಯ ಉರಿ! ತಲೆಗೆ ಸುಡುವ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿನ ಉರಿ! ಕಾಲ ಕೆಳಗೆ ಕಾದು ಬಿಸಿಯಾದ ಭೂಮಿಯ ಉರಿ, ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ನನ್ನ ಹಿನ್ನೆಲೆ- ಮುನ್ನೆಲೆಗಳಿಲ್ಲದ, ಗೊತ್ತುಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ಬದುಕಿನ ಕುರಿತಾದ ಚಿಂತೆಯ ಉರಿ.. ಹೀಗೆಯೇ ಆದರೆ ನಾನು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹೋದೇನು, ಅಥವಾ ಸುಟ್ಟು ಕರಕಲಾಗಿ ಹೋದೇನು. ಆಹಾ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಡು! ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಹೆಮ್ಮರಗಳು. ಒಳಗಿಂದ ಜನರ ಬೊಬ್ಬೆಯೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲೇ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತುಸು ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. (ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಿರ್ಗಮನ- "ಹೊತ್ತೇರಿ ದಣಿವಾದ್ರೆ" ಎಂಬ ಚರಣವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಕಿರಾತರು ರಂಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು.)

ಪುಂಗವ: ಯಪ್ಪೋ ಗೆಣೆಕಾರ್ರಾ,

ಬೇಡರು : ಹೇಳಣ್ಣ ಗುರ್ಕಾರಣ್ಣ.

ಪುಂಗವ : ಹ್ಯಾಂಗಾತು ನಮ್ಮಿವತ್ತಿನ್ ಬ್ಯಾಟಿ.

ಮುದಿಯ : ಬಲೇ ಪಸಂದಾತು ಕಣಣ್ಣ. ಒಂದಿಪ್ಪತ್ತು ಮೊಲ, ಮೂರು ಹಂದಿ, ಒಂದು ಕಾಟಿ, ನಾಲ್ಕು ಜಿಂಕೆ, ಒಂದೈದು ಉಡ... ಈಟೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕೈತೆ. ನಂಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಯಾಸ, ಹಸಿವ್ನಾಗೆ ನಾಲ್ಗೆ ಹೊರಳಲ್ಲ.

ಪುಂಗ : ಅಲ್ವೋ ಬಿರುಮಜ್ಜ, ಮುದಿಯ ನಿಂಗ್ಯಾಕಣ್ಣ ಬ್ಯಾಟೆ ಕಾರ್ಬಾರು. ಅದ್ಕೆ ಹೊಂತ್ಕಾರಿಗಳವ್ರೆ, ನೀ ವಸಿ ತೆಪ್ಗೆ ಕುಂತಿರೂಂದ್ರೆ, ಈಗ ದಣಿವು, ಹಸಿ ವೂಂತಿಯಲ್ಲಪ್ಪೊ.

ಮುದಿಯ : ಹೂಂ ಕಣಣ್ಣ. ನಾ ಬ್ಯಾಟೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ಮಿಕ ಹೊಡಿಯಾಕಲ್ಲ. ಉರ್ಳು ಮಡ್ಗಿ ಪಸ್ಕಿ ಇಡಿಯಾಕೆ. ನೋಡಣ್ಣ, ತಿಮ್ಮನ ತಲೀ ಮ್ಯಾಗೊಂದು ಹಸಿಬಿ ಕಾಣ್ತೈತಾ. ಅದ್ರಾಗೆ ಎರಡ್ನವಿಲು, ನಾಲ್ಕು ಕಾಡ್ಕೋಳಿ, ಐದು ಬ್ಯಾರಿ ಬ್ಯಾರಿ ಜಾರಿ ಪಸ್ಕಿ, ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲವದಾವೆ. ಮತ್ತಲ್ನೋಡಣ್ಣ, ನಂ ನಡ್ಮನೆ ನಾಗಪ್ಪನ್ ಕೈಯಾಗೆ ಕಾಣ್ತೈತಾ ಹೆಗ್ಗಡಿಗೆ. ಅದರ್ತುಂಬಾ ಇವತ್ತು ನಾನೊಬ್ನೇ ತೆಗೆದ ಜೇನೈತೆ. ಇನ್ನೇನ್ಬೇಕು ?

ಪುಂಗ : ಇನ್ನೊಂದ್ಕೆಲ ದಿನದ್ಮಟ್ಟಿಗೆ ಏನೂ ಬ್ಯಾಡ್ಕಣಣ್ಣ. ಅಂದ್ಹಾಂಗ ಬಿರುಮಜ್ಜ, ಮೂರು ಚಿಗರೆ ಪೈಕಿ ಒಂದು ಕರಿಮೈ, ಬಿಳಿಚುಕ್ಕಿಯ ಚಿಗರೆಯ ತೊಗಲು ಸುಲಿವಾಗ ಖುದ್ದು ನೀನಲ್ಲಿ ನಿಂತ್ಕೊಂಡಿರು. ಅದರ ತೊಗಲಿಗೆ ಭೋ ಬೇಡ್ಕೆ ಐತೆ. ಚಲೋ ಕಿರಾಯಾನೂ ಸಿಗ್ತೈತೆ. ಅಲ್ಲಣ್ಣ, ನಂಗೂ ನಿನ್ನಂಗೆ ಬಾಳ ಹಸಿವಾಗ್ತೈತೆ. ಒಂದು ಹುಲ್ಲೇನ ಇಲ್ಲೇ ಸುಲ್ದು, ಉಪ್ಪುಳಿ, ಖಾರ ಹಚ್ಚಿ ಸುಟ್ಟು ತಿಂದ್ಬಿಡಾಣ. ಏಯ್ ಯಾರಾದ್ರೂ ಹೆಂಡ ತಂದಿದ್ರೆ ಕೊಡ್ರಣ್ಣ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಧ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಂಗವ. ತಿನ್ನುವ ಅಭಿನಯವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಳಗಿನ ಪದ-)

ಭಾಮಿನಿ ಅರ್ಧ

ಬೇಡರೆಲ್ಲರು ಸೇರಿ ವನದಲಿ । ಬಾಡಿ
ನೂಟದೊಳಿರಲು ನೆಗೆಯಿತು । ಕಾಡ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯೊಂದು
ಮಧ್ಯಕೆ ಕನಲಿ ಘರ್ಜಿಸುತ ॥

(ದಿತ್ತ, ಹುಲಿ ನೆಗೆದು ಪುಂಗವನನ್ನು ಹಿಡಿದಲ್ಲಿಗೆ ತೈತ ತಕತ. ಪುಂಗವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಬೇಡರು ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾಗಿ ಓಡುವರು. ಪುಂಗವನೂ ಹುಲಿಯೂ ಉರುಳಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ರೂಕ್ಷನು ಬಂದು ಹುಲಿಯ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುವನು. ಆಗ ಹುಲಿಯು ರೂಕ್ಷನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಉರುಳಾಡುವರು. ಆಗ ಪುಂಗವ ಮತ್ತುಳಿದ ಬೇಡರು ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವರು. ರೂಕ್ಷನು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು.)

ಪುಂಗವ : ಯಪ್ಪೊ ಬಿರುಮಜ್ಜ, ಏನ್ಕತಿ ಕಣಣ್ಣ ! ನಾನೊಮ್ಮೆ ಹುಲಿ ಬ್ಯಾಗೆ ಸಿಕ್ಕು ನೆಗೆದ್ಬಿದ್ದೋದೆಂತ ಅಂದ್ಕೊಂಡೆ. ಫಕ್ನೆ ಮಾರ್ಯಮ್ಮನ್ ನೆಂದು ಹರ್ಕೆ ಹೇಳ್ಕೊಂಡೆ. ಆಟೊತ್ನಾಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ನೋ ಈ ಪುಣ್ಯಾತುಮ, ಬಂದೋನೆ ಹುಲಿ ಬಾಲ ಹಿಡ್ಕೊಂಬಿಟ್ಟ. ಹುಲಿ ನನ್ನ ಬಿಡ್ತು, ಅವನ್ನ ಹಿಡ್ಕೊಂತು. ಅಣ್ಣ ಬಿರುಮಜ್ಜ ನೀ ಏನ್ಮಾಡ್ದೆ ಆಟೊತ್ಗೆ.

ಮುದಿಯ : ನಾನೇನ್ಮಾಡೋದು! ನಿನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಾಡೂಟ ಉಣ್ತಿದ್ದೆನಿಲ್ಲೋ, ಅರೆಬುಲ್ಡೆ ಕಳ್ಳು ಒಳ್ಗೋಗಿತ್ತಷ್ಟೆ. ಆಟೊತ್ಗೆ ಬೊಬ್ಬಿ ಕೇಳಿಸ್ತು. ಏನೂಂತ ನೋಡ್ತೀನಿ, ಎಲ್ರೂ ಓಡ್ತವ್ರೆ. ದೇವ್ರಾಣೆ, ನಾ ಹುಲೀನ ನೋಡ್ಲಿಲ್ಲ. ಓಡಿದ್ನ ನೋಡಿಯೇ ಓಡಿದ್ದು. ಓಡೋ ರೌವಸ್ನಾಗೆ ಕಲ್ಲೆಡ್ವಿ ಓ ಅಲ್ಲಿರೋ ಹಾಳ್ಬಾವಿಗ್ಬಿದ್ಬಿಟ್ಟೆ ಕಣಣ್ಣಾ. ಬಳ್ಳಿ ಬಿಳಲು ಹಿಡಿದ್ಮೇಲೆ ಬಂದ್ನೋಡ್ತೀನಿ, ಹುಲಿ ಕತೆ ಮುಗ್ದ್ಹೊತೆ.

ಪುಂಗವ : (ರೂಕ್ಷನನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಪ್ಪೋ ಈ ಪೋರಂಗೆ ಮೈ ಕೈಯೆಲ್ಲಾ ಏಟಾಗೈತೆ. ನೆತ್ತರ್ಬಸಿತೈತೆ. (ಮೂಗಿನ ಬಳಿ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ) ಯಪ್ಪೋ ಉಸಿರಾಡ್ತೈತೆ ಕಣ್ರಣ್ಣಾ. ಇವನ್ನ ಎತ್ಕೊಂಡು ಮನಿತಾಕೊಯ್ಯೋಣ. ಬಿರುಮಜ್ಜಾ, ನೀ ವಸಿ ಈ ಹೈದಂಗೆ ನಾರು , ಬೇರು, ಮೂಲ್ಕೆ, ಔಸ್ದಿ ತತ್ತಾ ಕಣಣ್ಣಾ.

ಮುದಿಯ : ಆತ್ಕಣಣ್ಣಾ. (ರೂಕ್ಷನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪುಂಗವನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ತಂದು ಮಲಗಿಸುವರು.)

M6 PRO 5G

ಪುಂಗವ : ಗೆಣೆಕಾರ್ರ, ನೀವ್ನಿಮ್ಮ ಬಿಡಾರ ಸೇರ್ಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನಿವಂಗೆ ಓಸ್ದಿ ಮಾಡ್ತೇನಿ

(ಬೇಡರೆಲ್ಲರ ನಿರ್ಗಮನ.)

ನನ್ಮಗ್ಳೆಲ್ಲವ್ಳೆ ನೋಡ್ತೇನಿ. ಏ ಮಗಾ, ಮಗ ಸ್ವೈರಿಣಿ, ಎಲ್ಲಿದೀಯೆ ಮಗಾ
(ಕೂ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸ್ವೈರಿಣಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ.)

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಯಾಕಪ್ಪಾ ಹಂಗರಚ್ತೀ, ನಾಯೇನ್ ಓಡಿಹೋಗಿವ್ನಿ ಅಂದ್ಕೊಂಡ್ಯಾ? (ರೂಕ್ಷನನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಪ್ಪೋ, ಏನಪ್ಪಾ ಇದು.

ಕೇದಾರಗೌಳ ಅಷ್ಟ

ಕಾಡಾಗೆ ಹೊಂಟು ನೀನಾಡಿ ಬ್ಯಾಟಿಯನೊಳ್ಳೆ । ಬಾಡ
ತಪ್ಪುದ ತೊರೆದು ।। ನಾಡಾಡಿಯಂತಿಪ್ಪ ಪೋರನ
ತಂದ್ಯಾಕ। ಕೇಡು ಮತಿಗೆ ಬಂದೈತಾ ।।

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಯಪ್ಪೋ, ಭೋ ಖದೀಮ ಆಸಾಮಿ ಕಣಪ್ಪ ನೀ. ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಬ್ಯಾಟಿಗೋಯ್ತೇನಿ, ಬಾಡು ತತ್ತೀನೀಂತ ಏಳ್ಕೊಂಡೋದೋನು, ಈ ನಾಡಾಡಿ ಪೋರನ ಹೊಡ್ದು ಕೊಂದಾಕಿ ತಂದ್ಯಲ್ಲಪ್ಪೊ, ನಿಂಗೇನ್ ತಲೆಗಿಲೆ ಕೆಟ್ಟೈತಾ? ಇನ್ಮೇಗೆ ನರ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನಾಕ್ ಹತ್ತಿಯೇನಪ್ಪೋ.

ಪುಂಗ : ಲೇಯ್ ವಸಿ ಸುಮ್ಕಿರು ಮಗಾ. ನೀವೊಬ್ಳೆ ಶಾಣೆ ಅಂದ್ಕೊಂಡ್ಯಾ ?

ಕೇದಾರಗೌಳ ಅಷ್ಟ

ಜಾಣೆ ನೀ ನಾಯೇನು ಕ್ವಾಣನೆ ಕಾಡಾಗೆ । ಶಾನೆ ಬ್ಯಾಟ್ಯಾಡಿವ್ನಿ ।।
ತ್ರಾಣದ ಹುಲಿತಾವ ಹ್ವಾರಾಟದಾಗೆನ್ನ । ಪ್ರಾಣವನುಳಿಸವ್ನೆ ।।

ಪುಂಗ : ಏನ್ಮಗಾ, ನೀ ಮಾತ್ರ ಜಾಣೆ, ನಾ ಬರಿ ಕ್ವಾಣ ಅಂದ್ಕೊಂಡ್ಯಾ ? ಕಾಡ್ಸಾಗ ಶಾನೆ ಬ್ಯಾಟ್ಯಾಡಿ, ಭೋ, ಭೋ ಬಾಡು ತಂದಿವ್ನಿ. ಇವನ್ನ ನಾ ಕೊಂದಾಕ ತಂದೇಂದ್ಕೊಂಡ್ಯ ? ಇಲ್ಲ ಮಗ, ನಡೆದಿರೋದೆ ಬ್ಯಾರಿ. ಬ್ಯಾಟ್ಯಾಡಿ ನಾವೆಲ್ರೂ ದಣಿವಾಗಿ ಹಂಗೆ ಕುಳ್ತಿಪ್ಪೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ ಮೈಮ್ಯಾಗೆ ಒಂದೆಬ್ಬುಲಿ ಹಾರಿ ಹಿಡ್ಕೊಂಬಿದ್ರು

ಮಗ. ಈ ಪುಣ್ಯಾತುಮ ಓಡ್ಕೊಂಬಂದು ಹುಲಿ ಬಾಲ ಹಿಡಿದೆಳೆದ ಕಣವ್ವ. ಹುಲಿತಾವ ಈ ಹೈದ ಹೋರಾಡಿ ಬಿದ್ದಿಟ್ಟ. ಪ್ರಾಣ ಐತೆ, ಗ್ಯಾನ ತಪ್ಪೈತೆ. ಹುಲೀನ ನಾವೆಲ್ರೂ ಸೇರಿ ಓಡಿಸ್ಬುಟ್ಟು ಈವಯ್ಯನ್ನ ಎತ್ಕೊಂಡ್ಬಂದ್ವಿ. ನೀ ವಸಿ ಉಪ್ಚಾರ ಮಾಡಿ, ಮಾರ್ಯಮ್ಮನ್ ನೆನ್ದು, ಭಸ್ಮ ಹಚ್ಚಿ ಈವಯ್ಯನ್ ಎಬ್ಬಿಸ್ಬುಡು ಕಣವ್ವ. ಹಾಂಗೆ ನಾನಿವಂಗೆ ನಾರು ಬೇರು ಓಸ್ದಿ ಹುಡ್ಕಿ ತತ್ತೀನಿ.

(ಪುಂಗವ ಹೋಗುವನು, ಸ್ಪೈರಿಣಿ ಉಪಚರಿಸುವಳು.)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಮನದಿ ಮಾರ್ಯಮ್ಮನನು ನೆನೆಯುತ । ಹಣೆಗೆ ಭಸ್ಮವ
ಹಚ್ಚಿ ಮಂತ್ರದಿ । ತನುವಿಗಿತ್ತು ಸುರಕ್ಷೆ ಗಾಳಿಯ । ವನಿತೆ ಬೀಸಿ ॥

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : (ನೋಡಿ ನಾಚುತ್ತಾ) ಯವ್ವೊ, ಏನ್ಚಂದಾಕವ್ನೆ ಈ ಪೋರ. ಈವಯ್ಯನ್ ಕರೆ ತಂದ ನನ್ನಯ್ಯ ಭೋ ಶಾಣ. ಇರ್ಲಿ, ಉಪ್ಚಾರ ನಡೆಸ್ತೀನಿ. ಮೋರೆಗ್ ವಸಿ ನೀರ್ಹಾಕಿವ್ನಿ. ಹಣೆಗ್ ಮಾರ್ಯಮ್ಮನ್ ಯಿಬೂತಿ ಹಚ್ಚಿವ್ನಿ. ಇಡೀ ಮೈಗೆ ಮಂತ್ರ ಸೊಪ್ಪು ಸವರಿ, ಸೆರಗಿಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತೀನಿ. (ರೂಕ್ಷ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಏಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನು. ಸ್ಪೈರಿಣಿ ಆತನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ)- ಯಪ್ಪೋ, ಬೇಗ್ಬಾ, ಇಲ್ನೋಡ್ಬಾ. (ಪುಂಗವ ಬರುವನು)

ಪುಂಗ : ಏನಾತ್ ಮಗ ?

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಯಪ್ಪೊ, ನಾ ವಸಿ ಉಪ್ಚಾರ ಮಾಡಿ, ಮಂತ್ರದ್ ಬಸುಮ ಹಣೆಗ್ಹಚ್ಚಿ, ಸೆರಗಿಂದ್ಗಾಳಿ ಬೀಸ್ಬೇಕಾದ್ರೆ ಈ ವಯ್ಯ ಕಣ್ಬೆಟ್ಟ ಕಣಪ್ಪ.

ಪುಂಗ : ಸರಿ ಮತ್ತೆ, ಸೆರಗಿನ್ ಗಾಳಿಗ್ ಕಣ್ಕಣ್ ಬಿಡ್ದೋನ್ ಮನಿಷಾನ? ಇರು ನಾ ಯಿಚಾರಿಸ್ ಕೊಂತೀನಿ.

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಯಪ್ಪೊ, (ನಾಚುತ್ತಾ) ಈ ವಯ್ಯನ್ ಈಗ್ಲೇ ಕಳಿಸ್ ಬ್ಯಾಡ. ಸರಿಯಾಗ್ ಗುಣಾದ್ ಮ್ಯಾಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ರ್ ಸರಿ.

ರೂಕ್ಷ : ಗುಂಡ.. ಗುಂಡ

ಪುಂಗ : ಸರಿಯಾಗಂದೆ. ಏಯ್ ಗುಂಡ ನಾ ವಸಿ ಹೊರ್ಗೋಯ್ತೀನಿ. ಇವ್ಳು ನನ್ ಮಗ್ಳು ಸ್ವೈರಿಣಿ.

ರೂಕ್ಷ : ಸ್ವೈರಿಣಿ !

ಪುಂಗ : ಚೆನ್ನಾಗ್ ಹೇಳ್ದೆ, ಇವಳ್ತಾವ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಆಡ್ತಾ ಕುಂಡ್ರು. ಮಗ ಇವಂಗೆ ನಂಬಾಸೆ ಬರಲ್ಲ. ನೀ ವಸಿ ಕಲಿಸ್ಕೊಡು. ಬತ್ತಿನೇನು ?

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಆತಪ್ಪ, ನೀಯೇನ್ ಚಿಂತಿ ಮಾಡ್ಕೋಬ್ಯಾಡ. ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಸ್ತೀನಿ. (ಪುಂಗವ ನಿರ್ಗಮನ) ಏಯ್ ಗುಂಡ ಬಾರ್ಲಾ ಒಳ್ಗ, ಕಲಿಸ್ತೀನಿ ನಿನ್ಗ. (ನಿರ್ಗಮನ)

(ಕೆಳಗಿನ ಪದಕ್ಕೆ ದಕ್ಷನ ಪ್ರವೇಶ)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಇತ್ತ ದಕ್ಷನು ಸೃಷ್ಟಿಯೇಳಿಗೆಯ ಕಾಣದುರೆ । ಚಿತ್ತ
ದಲಿ ದುಗುಡವನು ತಾಳಿ । ಇತ್ತನಾದೇಶ ಸತಿ ಪುರುಷ
ಮೈಥುನದಿಂದ । ಮತ್ತೆ ಸಂತಾನವನು ಪಡೆಯೆ ॥

ದಕ್ಷ : ತಮ್ಮ ರೂಕ್ಷನ ಅಗಲಿಕೆಯ ನೋವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ಏಳಿಗೆಯನ್ನೇ ಕಾಣದಾಯಿತು. ಸೃಷ್ಟಿ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಿತು. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸೃಷ್ಟಿ ವಿಧಾನಕ್ಕೊಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಸಂವಿಧಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಕಲ್ಪ. ದೃಷ್ಟಿಪಾತ, ಸ್ಪರ್ಶ... ಹೀಗೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆ, ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಈ ವಿಧಾನವೇ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಪರಮೇಷ್ಟಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ತ್ರೀ, ಪುರುಷರ ಮೈಥುನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮುಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ನಾನೇ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ

ವೀರಣ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ವೀರಿಣೀಯೆಂಬವಳನ್ನು ವಿವಾಹ
ಅವಳಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹರ್ಯಶ್ವರೆಂ
ಹೆಸರಿರಿಸಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕರನ್ನಾ
ನಿಯೋಜಿಸಿದೆ.

ಆದರೆ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗೆ ಬಂತಲ್ಲ ವಿಧಿ ಪುತ್ರ ನಾರದನಿಂದ ತೊಡಕು ! ಆ
ಕುಮತಿ ನಾರದ ಹರ್ಯಶ್ವರ ಬಳಿಗೈದಿ, ದುರ್ಬೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ವಿಮುಖರನ್ನಾಗಿಸಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮಾರ್ಗದ
ತೊಡಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ. ಫಲಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲ ವಿರಕ್ತರಾ
ತಪೋಮಗ್ನರಾದರು. ಸಿಟ್ಟು ಬಂದರೂ ಸಂಯಮ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದ ನಾನು ಮ
ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸಬಲಾಶ್ವರೆಂಬ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆ
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿಸಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿಗೂ ಹೋದ ನಾರ
ದುರ್ಬೋದನೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯ ವಿಮುಖರನ್ನಾಗಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿ
ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟ ! ನನ್ನ ದಾರಿಯ ಕಂಟಕವಾದ, ಅಳ್ಳೆಯ ಮುಳ್ಳಾದ ಆ ನಾರದನ
ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಲಾ ನಾರದ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. (ನಾರದ ಬರುವನು.)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಎಲವೊ ನಾರದ ಮುಂದೆ ನಿಲದೊಂದು ತಾಣದಲಿ ।
ಕಲಹ ಪ್ರಿಯನಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತ ॥ ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಬಿತ್ತು
ನೀ ಕಲಹ ಬೀಜವನೆಂದು । ಮುಳಿದು ಶಾಪವನಿತ್ತ ದಕ್ಷ ॥

ದಕ್ಷ : ಎಲವೊ ಅವಿವೇಕಿ ನಾರದ, ನನಗೀ ರೀತಿ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಗೈದು ವಿ
ಸಂತೋಷಿಯಾಗಿ ನಲಿವೆಯಾ? ನಿನಗೆ ಶಾಸ್ತಿಯಾಗಲೇಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮು
ನೀನು ಸದಾ ಸಂಚಾರಿಯಾಗಿ, ಅನ್ಯರ ಕಲಹದಲ್ಲೇ ರಂಜನೆಯನ್ನು ಕಾಣು
ಕಲಹಪ್ರಿಯನಾಗಿ ಲೋಕ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರು. ಇದು ನಿನ್ನ ದ್ರೋಹ
ನಾನು ಕೊಡುವ ಶಾಪ. ಯಾರಿಂದಲೂ ಈ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗ
ಹೋಗಲಿ.

(ದಕ್ಷನ ನಿರ್ಗಮನ. ಕೆಳಗಿನ ಪದ ಆಗುವಾಗ ನಾರದ ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳ
ಬರುವನು.)

(ಬ್ರಹ್ಮ - ಶಾರದೆ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ)

ಸಾಂಗತ್ಯರೂಪಕ

ಪಡೆದ ಶಾಪಕೆ ನೊಂದು ನಾರದ ನೈ ತಂದು । ಕೆಡೆದಾಗ
ವಿಧಿಯ ಪಾದದಲಿ ।। ನಡೆದುದೆಲ್ಲವ ಪೇಳಿ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ
ತಕ್ಕೈಸಿ । ನುಡಿದನು ಬೊಮ್ಮ ಮೋದದಲಿ ।।

ಬ್ರಹ್ಮ : ಓಹೋ ಇದಾರು ನಾರದ ಮುನಿ ! ವತ್ಸಾ ನೀನೇಕೆ ಬಾಡಿದ ಮುಖದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ ?

ನಾರದ : ಭಗವನ್, ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಶಾಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆತನ ಪುತ್ರರಾದ ಹರ್ಯಶ್ವರು ಮತ್ತು ಶಬಲಾಶ್ವರನ್ನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ನಾನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆನೆಂಬುದೇ ದಕ್ಷನ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಕಲಹ ಪ್ರಿಯನಾಗಿ ನಿರತ ಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಯಾಗಿರು ಎಂದು ಶಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ ತಂದೆಯೇ. ನನಗೊಂದು ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಾವೇ ತೋರಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮ : ಕಂದಾ ನಾರದ, ಚಿಂತಿಸದಿರು.

ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ

ಕಂದ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಬಂದ ಶಾಪವ ನೀನು । ಹೊಂದಿ
ಯತ್ನಿಸು ಲೋಕದೊಳಿತ ।। ಇಂದಿರಾಧವ ಗೈವ ಕಾರ್ಯ
ಕೊತ್ತಾಸೆಯ । ಚಂದದಿ ನೀಡಿ ಕೊಂಡಿಹುದು ।।

ಬ್ರಹ್ಮ : ವತ್ಸಾ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಆಗುವುದೆಲ್ಲ ಒಳಿತಿಗೆಂದು ಭಾವಿಸು. ದೊರೆತ ಶಾಪವನ್ನು ಲೋಕದೊಳಿತು ಸಾಧಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡೆಯಾದರೆ ಅದೇ ನಿನಗೆ ವರವೆನಿಸುವುದು. ಲೋಕಪಾಲಕನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದಾದ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಲೋಕ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸು.

ನಾರದ : ಅಪ್ಪಣೆ ದೇವ.

ಶಾರದೆ : ಕಂದಾ, ನನ್ನೊಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ನಿನ್ನ ನೆರವೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಮಗನೇ.

ನಾರದ : ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ನೆರವೇ! ಏನಮ್ಮ ಅದು ?

ಶಾರದೆ : ಇತ್ತ ಕೇಳು.

ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ

ವಾಣಿಯಾತಗೆ ಸರ್ವ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ । ತಾನಾಗಿ
ಒಲಿವಂತೆ ಹರಸಿ ।। ತಾನೊಲಿದಿತ್ತಳಾ ಮಹತೀನಾಮಕ
ವೀಣೆ । ಸಾನುರಾಗದೊಳಂದು ಮುನಿಗೆ ।।

ಶಾರದೆ : ವತ್ಸಾ, ಲೋಕ ಹಿತ ಸಾಧಕರಾದ ನಿನ್ನಂಥಾ ವಿರಾಗಿಗಳು ಬಂದೊದಗಿ ನೋವು, ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ಭಾವದಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಿನಗೆ ನಾನೊಂದು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತಾದಿ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ. ಇದೋ ಈ "ಮಹತೀ" ನಾಮಕ ವೀಣೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪರಿಗ್ರಹಿಸು ಇದನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ, ನಾರಾಯಣ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಯಾಗಿ, ಜಗದೊಳಿತಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸು.
ಈಗ ನನ್ನೊಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹಕಾರವೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಕುಮಾರ.

ನಾರದ : ನನ್ನಿಂದಾವ ಸೇವೆಯಾಗಬೇಕು ? ತಿಳಿಸು ತಾಯೇ.

ಶಾರದೆ : ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರೂಕ್ಷನು ಅವನತಿಯ ಹಾದಿಯ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಾಗ್ಮಯ ಪ್ರಪಂಚ ಆತನಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೊಡ ಪಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಪುನರುತ್ಥಾನವಾಗಬೇಕು. ಈ ಕಾಯ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನೀ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನಿನ್ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ನಾರದ : ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ ಶಿರೋಧಾರ್ಯ ದೇವಿ. (ನಿರ್ಗಮನ)

M6 PRO 5G

ಬ್ರಹ್ಮ : ದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ ಅನುಪಮವೇ ಸರಿ. ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ನಾರದನಿಗೆ, ನನ್ನದೇ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಿಂದ ಶಾಪ. ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರೂಕ್ಷ ದಕ್ಷನ ಸೋದರ. ದಕ್ಷನಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾದವನನ್ನೇ ರೂಕ್ಷನ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿನ್ನ ವಿಚಕ್ಷಣ ಮತಿಗೆ ಬೆರಗಾದೆ ದೇವಿ.

ಶಾರದೆ : ನಾವು ಜಗದ ತಾಯಿ- ತಂದೆಯರಲ್ಲವೆ ದೇವ ? ಮಕ್ಕಳ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಮುನ್ನಡೆಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ ?

ಬ್ರಹ್ಮ : ಹೌದು ದೇವಿ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ. ಓಂ ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತಿ: (ನಿರ್ಗಮನ)

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದನ ಆಗಮನ)

ನಾರದ : ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ. ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಅಭಿವಾದನಗಳು.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ. ಬಾ ನಮ್ಮ ತೊಡೆ ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ. ನಾರದ.

ಸುರುಟಿ ಏಕ

ಏನು ಬಂದೆಯಯ್ಯಾ । ಪೇಳ್ತವ । ಮ್ಲಾನ ಮುಖದ ಪರಿಯ॥
ವೀಣೆಯ ಪಿಡಿದಿಂ । ದೇನಿದು ಪೊಸವಿಧ । ಯಾನವ ಗೈದುದು ।
ಮೌನಿ ತಿಲಕ ಪೇಳ್ ॥೧॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ನಾರದ ಮುನಿವರ ಎಲ್ಲಾ ಕುಶಲವಷ್ಟೇ ?

ನಾರದ : ತಮ್ಮಂಥವರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದಲೂ, ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಕುಶಲವೇ ಸರಿ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ನಾರದ, ಕುಶಲವೆನ್ನುತ್ತಿರುವೆ. ಮುಖ ಮ್ಲಾನವಾಗಿದೆ ! ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ವೀಣೆಯೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ! ಈ ಅಪೂರ್ವ ಸಂದರ್ಶನದ ಅರ್ಥ,

ಉದ್ದೇಶಗಳೇನು, ತಿಳಿಸುವೆಯಾ ?

ನಾರದ : ಅವಶ್ಯ ಮಹಾತ್ಮರೇ,

ಸುರುಟಿ ಏಕ

ಋಷಿ ಸಪ್ತಕರಿಂದು । ಲಾಲಿಸಿ । ಪೊಸತಿಚ್ಛೆಯನೊಂದು ॥
ರಸೆಯೊಳು ರೂಕ್ಷಗೆ ।ಪೊಸ ಬದುಕೀಯಲು । ಋಷಿಗಳಿ
ತೆರಳಿರಿ । ಕುಶಲದೊಳಿಲ್ಲರು ॥

ನಾರದ : ಮಹಾತ್ಮರೇ, ದಕ್ಷ ಶಾಪ ಹೊಂದಿದ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಳಿಗೈದಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಶಾಪವನ್ನು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲು ವಿಧಾತ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಈ ವೀಣೆ ಶಾರದಾದೇವಿ ನನಗಿತ್ತ ಪ್ರಸಾದ. ಮಾತ್ರವ ನಾನಿತ್ತ ಬಂದದ್ದು ಮಾತೇಯ ಆದೇಶದಂತೆ, ತಮಗೊಂದು ಸಂದೇ ತಲುಪಿಸಲು.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಶಾರದಾದೇವಿಯ ಸಂದೇಶ ! ಏನಂತೆ ?

ನಾರದ : ದೇವಿಯ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರೂಕ್ಷನೆಂಬವನು ಪತಿತನಾ ಅವನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನಂತೆ. ಅವನ ಪುನರುತ್ಥಾನಗೈದು, ಸತ್ಪಥದ ಮುನ್ನಡೆಸಲು ತಾವೇ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಂತೆ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಮಾತೆಯ ಸಂದೇಶ ನಮಗೂ ಆದೇಶವೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಆ ರೂಕ್ಷಸ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಿತ್ತಲ್ಲ.

ನಾರದ : ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕಿಳಿಯ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಚಾಕ್ಷುಷ ಯೋಗ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿದ್ದೇ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿರಿ.

(ದಿತ್ತ. ಎಲ್ಲರ ನಿರ್ಗಮನ - ತೆರೆಹಿಡಿದು)

(ಹಡ್ಡ ರೂಕ್ಷ ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬರುವನು.)

ರೂಕ್ಷ : ಆಕೀ ಕೈನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸ್ಕೊಂಡು ಬಂದಿವ್ನಿ. ಇಲ್ಲೋಡಿದ್ರೆ ದೊಡ್ ಪ

ಕಾಣ್ತೈತೆ. ಇದ್ರಾಗೆ ಸಣ್ ಸಣ್ ಮಿನು ಕಪ್ಪೆಗಳದಾವೆ. ನಾನೂ ಇಳ್ದು ವಸಿ ಹಾಯಾಗಿದ್ದು ಬಿಡ್ತೀನಿ.

(ರಂಗದ ಮುಂಬಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೀರಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾನೆ.)

(ಕೆಳಗಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಸ್ಪೈರಿಣಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ ಬರುವಳು.)

ಭಾಮಿನಿ

ಮರದ ಮರೆಯಿಂ ನೋಡಿ ಸ್ಪೈರಿಣಿ । ಸ್ಮರನ ತಾಪದಿ
ಪಾಡು ಪಡುತಲೆ । ಮರೆತು ತನ್ನಿರ ನೀರೊಳಾಡುವ ರೂಕ್ಷನಿಂಗೋತು ॥

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಚಂದ್ರ ಶಿಲೆಯಿಂ ಕಡೆದ ವಿಗ್ರಹ । ದಂದದಾ ಮೈಮಾಟ
ವನು ಕಂ । ಡಂದು ಸೋತು ನಿಷಾದಕನ್ನಿಕೆ । ಯೆಂದಳಿಂತು ॥

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಒಂದ್ ಗಳ್ಗೆ ಈ ಗುಂಡಾನ ಬಿಟ್ಟಿರಕ್ಕಾಗಲ್ಲ. ಮನೆಯೊಳ್ಗಿಂದ ಹೊರಾಕ್ ಬರೋದ್ರೊಳ್ಗ ಮಾಯಾಗಿ ಬಿಟ್ನಲ್ಲ. ಹುಡುಕ್ತಾ, ಹುಡುಕ್ತಾ, ಈ ಕಡೆ ಬಂದ್ರೆ, ಓ ಅಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳದಲ್ ಬಿದ್ಕೊಂಡ್ ಆಡ್ತಿರೋದ್ ಅವನೇ ಅಲ್ವೇ. ಯವ್ವಿ, ಯವ್ವಿ, ಹೆಂಗ್ ಕಾಣಿಸ್ತವ್ನೆ. ಹಾಲ್ಗಲ್ಲಿನಿಂದ್ ಕೆತ್ತಿದ್ ಮೂರ್ತಿಯಂಗವ್ನೆ. ಅಂಗೆ ನೋಡ್ತಿರ್ ಬೇಕಾದ್ರೆ ತಬ್ಬಿ ಮುಖಕ್ಕೊಂದು..... ಛೇ, ನಾಚ್ಗೆ ಆಗ್ತೈತೆ. ಅಲ್ಲ ಯಾವ್ದಕ್ಕೂನೂವೆ ಅವ್ನೀ ಲೋಕದಾಗಿಲ್ಲ. ಕರೆದ್ ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಲೋ ಗುಂಡಾ... (ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ) ಕೂ..... ಗುಂಡಾ.. ಏನೋ ಇದ್ ನಿನ್ ಅವ್ತಾರ.

ಆರ್ಯ ಸವ್ಯಾ ಏಕ

ಕಾಡಿನ ಹಳ್ಳದೊಳಾಡುವುದಿದು ನಗೆ । ಗೇಡಲ್ಲವೆ ಚೆಲುವನೆ
ಬಾರೊ ॥ ಕೂಡಿ ವನದಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಸೊಗಸ ನಾವ್ । ನೋಡಿ ನಲಿವ ಚೆನ್ನಿಗ
ಬಾರೊ ॥

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಏಯ್ ಗುಂಡಾ, ಯಾಕ್ಲಾ ಇಂಗೇಳ್ದೆ ಕೇಳ್ದೆ ಓಡ್ಕೊಂಡ್ ಬಂದ್ ಹಳ್ಳದಾಗೆ ಕುಂತಿ. ನೋಡ್ದೋರ್ ಏನಂತಾರೆ. ನಿನ್ಗೆ ತಮಾಷಿ ಮಾಡ್ಕಂಡ್

ನಗಾಡ್ಯಾರ್. ಮೇಲ್ಬಾ ಬೇಗ. ನೋಡೀ ಕಡೆ ಬನದಾಗೆ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರಾಣ. ಸಂ ಕಾಡಿನ್ ಯಿಸೇಸ ಯಿಚಿತ್ರಗಳ್ ನೆಲ್ಲಾ ತೋರಿಸ್ ಕೊಂಡೋಯ್ತೀನಿ ಬಾರ್ಲಾ.

ಗುಂಡ : ಉ ಹುಂ, ನಾ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇ ಯಿಸೇಸ ಐತೆ. ಮರಿ ಮೀನ್ಗಳ್ ಕಪ್ಪೆಗ್ಳು ಎಲ್ಲಾ ಇವೆ. ನನಗ್ ಸಾಕು.

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಏಯ್, ಕಂಡಿದೀನಿ, ಸಾಕ್ ಬಾರ್ಲ ಗುಂಡ

ಗುಂಡ : ನಾ ಬರಕಿಲ್ಲ, ನೀನ್ ಬೋ ಕಿಲಾಡಿ ಇದೀಯ. ನಂಗ್ ತಂಟೆ ಮಾಡ್ತಿ.

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ನಾನೇನ್ ಮಾಡಲ್ಲ. ನೀನ್ ಸುಮ್ನೆ ಬಾರ್ಲ.

ಗುಂಡ : ಹಿಂದಿಂದ್ ಬಂದ್ ಗವ್ವನೆ ಕಣ್ ಮುಚ್ಚಲ್ಲಾನ್ನು

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಮುಚ್ಚಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ನನಗ್ ಗೊತ್ತಿಲ್ದಾಂಗ್ ಕಿವಿ ಕಚ್ಚಲ್ಲಾನ್ನು .

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಕಚ್ಚಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ಹಂಗಾದ್ರೆ ಬತ್ತೀನಿ. (ರಂಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಬಂದಲ್ಲಿಗೆ)

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಲೋ ಗುಂಡ, ಅಲ್ನೋಡೋ

ಅಭೇರಿ ರೂಪಕ

ನೋಡು ಸಖಿನೆ ಕಾಡ ಚೆಲುವನು । ಮರದೊಳಲ್ಲಿ । ಪಾಡುತಿರುವ ಪಿಕಗಳಿರವನು ।। ನೋಡಿ ಮುಗಿಲ ಕುಣಿವ ನವಿಲ । ನೋಡು ಗಿಳಿಯ ಚಂಚು ಹವಳ । ಜೋಡಿ ಚಿಗರೆ ಪ್ರಣಯದಾಟ । ವಾಡುತಿರುವ ಸೊಗದ ನೋಟ ।।೧।।

ಮಗ್ಗ ಮಾನ ತೆಗೀತಿಯೇನ್ಲಾ ನೀಚ. ಮಾಡ್ತೀನ್ ನೋಡ್, ನಿಂಗೆ... ನಿಂಗೆ (ಹೊಡೆಯುವನು) ಯಾಕ್ ಹಿಂಗ್ ಮಾಡ್ದೆ ಬೊಗ್ಳು.

ರೂಕ್ಷ : ಹೇಳ್ತೀನಪ್ಪೋ, ಹೊಡಿಬ್ಯಾಡ.

ಮಾರವಿ ಏಕ

ಎನೆ ರೂಕ್ಷನು ಬಲು ವಿನಯದೊಳೆಂದನು । ವನಿತೆಯ
ಮುಂಜೆರಗು ।। ವನದೀ ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದರಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದು । ದನು ನಾ ಬಿಡಿಸಿದೆನು ।।

ರೂಕ್ಷ : ಅಣ್ಣ, ಹೊಡಿ ಬ್ಯಾಡ್ ಕಣಣ್ಣಾ. ನಾನ್ ನನ್ ಪಾಡಿಗ್ ಹಳ್ಳದಾಗೆ ಆಡ್ತಾ ಕುಂತಿದ್ದೆ ಕಣಣ್ಣ. ಆಟೋತ್ನಾಗೆ ಈ ಮಳ್ಳಿ ನನ್ ಕರ್ದು ಕಾಡ್ ಸುತ್ತಾಕ್ ಹೋಗಾಣಂದ್ಳು. ನಾ ಬರಾಕಿಲ್ಲಂದ್ರೆ ಕೈ ಹಿಡಿದ್ ಎಳ್ಕೊಂಡೋದ್ಳು ಕಣಣ್ಣ. ಆಟೋತ್ಗೆ ಅವಳ್ ಸೆರ್ಗು ಪೊದರಿನ್ ಮುಳ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಂಡ್ ಬಿಡ್ತು. ಅದನ್ ಬಿಡ್ಸಾಕ್ ನಾನವಳ್ಗೆ ಸಾಯಾ ಮಾಡ್ದೆ. ಅಷ್ಟೆ.

ಪುಂಗ : ಅಷ್ಟೇ! ಏನ್ ಚಂದಾಕ್ಹೇಳ್ತಿ ಮಗಾ !

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ತನ್ನ ಸೆರಗನು ಬಿಡಿಸಲರಿಯದ । ಸಣ್ಣ ಕೂಸೇನಿವಳು ತನುವನು ।
ನಿನ್ನ ಕರದಿಂ ಬಳಸಲೇತಕೆ । ಬಣ್ಣಿಸೆನಲು ।।

ಪುಂಗ : ನನ್ ಕಣ್ಣಾಗ್ ಕಂಡ ಸತ್ಯಾನ ಸುಳ್ಳಂತೀಯೇನ್ಲಾ ? ತನ್ನ ಸೆರ್ಗನ್ ಬಿಡಿಸಕ್ಕಾಗ್ದ ಸಣ್ ಕೂಸೇನೀಕೀ ? ನಿನ್ ಕೈಯಾಗ್ ಅವಳ್ನ ತಬ್ಕೊಂಡಿಯಲ್ಲೊ, ಯಾಕ್ ಬೊಗಳು ಬೇಗ.

ರೂಕ್ಷ : ಇಲ್ಲಣ್ಣ, ನಾನಲ್ಲ- ತಬ್ಕೊಂಡಿದ್ ಅವ್ಳೇ, ಅವ್ಳೇ.

ಪುಂಗ : ಅವ್ಳೇ, ಅವ್ಳೇಂತ ಸುಳ್ ಬ್ಯಾರಿ ಹೇಳಾಕ್ ಹತ್ತಿಯೇನ್ಲಾ ಮಾನಗೆಟ್ಟೋನೆ.

ಗುಂಡ : ಅದು ಚಿಗ್ರೇನ ? ಒಂದರ ತಲೇಲ್ ಕೋಡಿಲ್ಲ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಹಾಂ, ಅದು ಹೆಣ್ ಚಿಗ್ರೆ, ಕೋಡಿರೋದ್ ಗಂಡ್ ಚಿಗ್ರೆ. ನೋಡ್ ಬನದಾಗೆ ಮಿಗ ಪಕ್ಕಿಗಳ್ ನೂವೆ ಗಂಡ್- ಹೆಣ್ ಒಂದಾಗಿ ಆಡ್ತಾವೆ. ನೀನೊ ನಾ ಹತ್ರ ಬಂದ್ರೆ ಎಂಗೆಂಗೋ ಆಡ್ತೀಯ. ಬಾ ನನ್ ಕೈ ಹಿಡ್ಕೋ. ನೋಡ್ಕೊಂಡ್ ಮುಂದಕ್ ನಡ್ಯಾಣ. (ರಂಗದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿ, ಮರಳಿ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೀಠ ಬಳಿ ಬರುವಾಗ ಸ್ವೈರಿಣಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಗುಂಡ : ಯಾಕ್ಲೇ ಒಮ್ಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸ್ ಬಿಟ್ಟೆ ?

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ನನ್ ಸೀರೀ ಸೆರಗು ಪೊದರಿನ್ ಮುಳ್ಳಿಗ್ ಸಿಕ್ಕೊಂಡೈತೆ. ವಸಿ ಬಿಡ್ಸೋ ಗುಂಡಾ.

ಗುಂಡ : ಸೆರಗಲ್ಲಿರ್ಲಿ, ನೀನ್ ಬಾರ್ಲೆ ಬೇಗ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಸೀರಿ ಸೆರ್ಗ ಬಿಟ್ ಬರಾಕ್ ಆಗಲ್ಲ ಕಣ್ಲಾ. ನೀನೇ ಬಂದ್ ಬಿಡ್ಸೋ.

ಗುಂಡ : ಸರಿ ನೋಡ್ತೀನಿ. (ಸೆರಗನ್ನು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಸ್ವೈರಿಣಿಗೆ ಕೈ ಚಾಚುವನು.) ಬಾ ಕೈ ಹಿಡ್ಕೋತಿನಿ. ಮೆತ್ತಗೆ.. ಬಾ (ಸ್ವೈರಿಣಿ ರೂಕ್ಷನ ಚಾಚಿದ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು, ಬಲವಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಮುತ್ತಿಕ್ಕುವಳು. ಆಗ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟ ಪುಂಗವನ ಪ್ರವೇಶ.)

ಮಾರವಿ ಏಕ

ಪ್ರಾಣವನುಳಿಸಿದ ತ್ರಾಣೆಯೆನುತ ಸ । ಮ್ಮಾನವನೆಸಗಿದರೆ ॥
ಮಾನ ತೆಗೆವ ಬಲು ಹೀನ ಕೆಲಸವನು । ನೀನಿಂತೆಸಗುವರೆ ॥

ಪುಂಗ : ಎಲಾ ಗುಂಡ, ನೀ ನನ್ ಪ್ರಾಣ ಉಳೀಸ್ದೋನೂಂತ, ದಿಕ್ಕಿಲ್ದ ನಿಂಗಾಸ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ ಚೆನ್ನಾತು ಮಗ್ನ ನೀ ಮಾಡ್ದುಪ್ಕಾರ. ಉಂಡ್ಮನೆಗಳ ಹಿರಿವ ಭಂಡ, ನನ್

ನಿನ್ ತೊಗ್ಲು ಸುಲೀತೀನ್ ನೋಡು. (ಹೊಡೆಯುವನು. ರೂಕ್ಷ ಅಳುವನು. ಸ್ವೈರಿಣಿ ತಡೆವಳು.)

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಯಪ್ಪೋ, ವಸಿ ಸುಮ್ಕಿರು. ನಾಯೆಲ್ಲ ಬಿಡ್ಸಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯಿನ್ನೇಕೆ ಮನದಲಿ । ಮೆಚ್ಚಿ ಸೋತಿಹೆ
ನಿವನ ಚೆಲುವಿಗೆ । ಮೆಚ್ಚುತೀತಗೆ ಎನ್ನ ಕೊಡು ನೀ । ಸ್ವಚ್ಛ ಮನದಿ ॥

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಯಪ್ಪೋ, ಇವಂದೇನ್ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪೆಲ್ಲಾ ನನ್ ವಯಸಿನ್ದು.
ಪುಂಗ : ಹಂಗದ್ರೇನ್ ಮಗಾ? ನನಗೆ ತಿಳೀವಲ್ದು.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಯಪ್ಪೋ, ಈಗ ನನ್ಗೆಷ್ಟು ಪಿರಾಯ, ಗೊತ್ತೈತಾ?

ಪುಂಗ : ನನಗ್ ನೆನ್ಪಾಗ್ವಲ್ದು. ಗೊತ್ತಿದ್ರ ನೀನೇ ಹೇಳ್ಬುಡು.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಏನ್ ಗೊತ್ತಿಲ್ದೆ. ಹದ್ನೆಂಟರ್ ಮ್ಯಾಕ್ ಇಪ್ಪತ್ತರ ಕೆಳ್ಗಾತಪ್ಪೋ.

ಪುಂಗ : ಆಟೊಂದಾತಾ ಮಗ್ಳ? ನನ್ಗ್ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಿಲ್ಲಾಂತೀನಿ.

ರೂಕ್ಷ : ನನ್ಗ್ ಗೊತ್ತಾಗೈತೆ.

ಪುಂಗ : ನಿನ್ಗ್ ಗೊತ್ತಾಗೋದ್ ಮಣ್ಣಂಗಟ್ಟಿ. ನೀ ಹೇಳ್ಮಗಾ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಯಪ್ಪೋ ಈ ವಯಸ್ಸಾಗೆ ನನ್ನವ್ವಂಗೇನಾಗೇತಿ?

ಪುಂಗ : ಆಯ್ತಪ್ಪೊ. ಮಗ್ಗೇ ಊಟಕ್ ಬಡ್ಸು. ಅಂಗೇ ನಾ ವಸಿ ಉಳಿ ಎಂಡ ತತ್ತೀನಿ. (ನಿರ್ಗಮನ)

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಸರಿ ಕಣಪ್ಪಾ, ಬೇಗ್ಬಾ. ಏಯ್ ಗುಂಡ, ಇನ್ಮೇಲ್ ನೀನೇ ನನ್ ಗಂಡ. ತಿಳೀತಾ.

ಗುಂಡ : ತಿಳೀತ್ ಬುಡು. ಮೊದ್ಲು ನಂಗೆ ಹಂದಿ ಮಾಂಸ ಬಡ್ಸು.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಸರಿ ಮತ್ತೆ ನಡಿ ಒಳ್ಗ. (ನಿರ್ಗಮನ)

(ಪುನ: ರಂಗಕ್ಕೆ ರೂಕ್ಷನು ಬರುವನು.)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ತಿರು ತಿರುಗಿ ತೊಳಲಿದೆನು ವನದಲಿ । ದೊರಕಲಿಲ್ಲವು ಬೇಟೆ ವನಫಲ ।
ತರುವೆನೆಂದರೆ ಸಿಕ್ಕದಾಯ್ತೆನೆ । ತರುಣಿಕನಲಿ ॥

ಗುಂಡ : ಉಸ್ಸಪ್ಪಾ, ಏನ್ ದಣೀವು, ಏನ್ ಆಯಾಸ. ಕಲ್ಬಂಡೆನಾದ್ರೂ ಸರಿಯೇ, ಮುರ್ಕಂಡ್ ಮುಕ್ಕಿ ಬಿಡಾಣನ್ಸುತ್ತೆ. ಲೇ ಇವ್ಳೇ..... ಹೆಂಡ್ರಾ..... ಎಲ್ಲೋದಿ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : (ಬರುತ್ತಾ) ಏನಾತು ಯಾಕಂಗರಚ್ತೀ ಮರ ಮಗುಚ್ತಾ, ಗುಡ್ಡ ಕಳಚ್ತಾ?

ಗುಂಡ : ಕಳಚ್ಲೂ ಇಲ್ಲ, ಮಗುಚ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸೀತೈತೆ ಇಕ್ಕು ಏನಾದ್ರೂ ಇದ್ರೆ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಒಳ್ಳೆ ಗಂಡ್ಸು ನೀನ್. ಊಟಕ್ಕೇನಾದ್ರ್ ಸಂಪಾದಿಸ್ತೀನೀಂತ ಬ್ಯಾಟಿಗ್ ಹೋದೋನ್, ಬರಿಗೈಯಾಗ್ ಬಂದು ಊಟಕ್ ವಕ್ಕರಿಸ್ತಿಯಲ್ಲೋ, ನಾಚಿಕ್ಯಾಗಲ್ವ ? ನಿನ್ ಮೋರಿಗಷ್ಟು ಬೆಂಕ್ಯಾಕ !

ಗುಂಡ : ಮೊದ್ಲು ಒಲೀಗ್ ಬೆಂಕ್ಯಾಕ್ಹೋಗು. ಬ್ಯಾಟಿಗೇನೂ ಸಿಗ್ದಿದ್ರೆ ನಾಯ್ಕ್ ಸಾಯ್ಲಿ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಹ್ಯಾಂಗ್ ಬ್ಯಾಟ್ಯಾಡೋದೂಂತ್ಲೂ ಕಲಿಸ್ ಕೊಟ್ಟಾಯ್ತು. ಅದು ಆಗಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಏನಾದ್ರೂ ಹಣ್ಣಂಪ್ಲಾದ್ರೂ ತರ್ಬೇಕಿತ್ತು.

ಗುಂಡ : ನೀ ಕಲಿಸ್ದಂಗೇನೇ ಮಾಡ್ದೆ ಕಣ್ಲೆ. ಮರದ ಮರ್ಯಾಗ್ ನಿಂತ್, ಒಂದ್ ಮೊಲಕ್ಕ್ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬಾಣ ಹೊಡ್ದೆ. ಬಾಣ ಹೋಗಿ ಎದುರಿದ್ ಹೆಮ್ಮರಕ್ಕ ಚುಚ್ಕೊಂತು. ಮೊಲ ಚಂಗನೆ ಜಿಗಿದೋಡ್ತು. ಸಣ್ಮರ್ಗೋಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಂಪ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೆಮ್ಮರ ಹತ್ತಾಕ್ ನನ್ಕೈಲಾಗಲ್ಲ. ಮತ್ತಿನ್ನೇನ್ಮಾಡ್ಲಿ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಥೂ, ನಿನ್ ಜನ್ಮಕ್ಕ !

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಕುಟಿಯಲಿ । ಮುಕ್ಕಲೇನನು
ಪೋಗು ಬೇಟೆಯು । ದಕ್ಕದಿರೆ ಸಿಕ್ಕವರ ತಲೆ ಹೊಡೆ । ದಿಕ್ಕು ಎನುತ ॥

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಅಯ್ಯಯ್ಯಯ್ಯ, ನಿನ್ ಬುದ್ಧೀನೇ ಇಷ್ಟು. ನಮ್ಮಪ್ಪ ತೀರ್ಕೊಂಡಾ ಮ್ಯಾಗ್

ಗುಂಡ : ನನ್ ಗಂಡಸ್ತನಾನ ತೋರ್ಸಾಕಲ್ಲ, ನಮ್ ತುತ್ತಿನ್ ಚೀಲ ತುಂಬ್ಸಾಕ್ಕಾದ್ರೂ ಓಯ್ತೀನಿ. ನೀನಂದಾಗ್ಮಾಡ್ತೀನಿ.

(ಬಡಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ವರ್ತಕರು ಬರುವರು. ಅವರನ್ನು ರೂಕ್ಷ ತಡೆಯುವನು)

ಮಾರವಿ ಏಕ

ಯಾರೈ ನೀವೀ ಘೋರ ವನದ ನಡು । ದಾರಿಯೊಳ್ಳೈದುತಿಹ ।। ಕಾರಿಯವೇನದು ಗಂಟಿನೊಳೇನಿದೆ । ಘೋರನೆ ಪೇಳುವುದು।।

ಗುಂಡ : ಏಯ್, ಎಲ್ರೂನೂ ಮಿಸ್ಕಾಡದ್ ನಿಂತ್ ಕೊಳ್ಳಿ. ಕಾಲ್ ಕಿತ್ರೆ ತಲೆಯೊಡೆದ್ ಬಿಡ್ತೀನಿ. ನಿಮ್ ನಿಮ್ ಗಂಟಿನಾಗಿರೋ ವಸ್ತೊಡ್ವೆ ನನಗ್ ಕೊಟ್ರೆ ಸರಿ. ಕೊಡದಿದ್ರ್ ನಿಮ್ಮನ್ ಕೊಂದ್ ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಹುಶಾರ್!

ವರ್ತಕ ೧ : ನೋಡಪ್ಪಾ, ನಾವು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ತಡೆದು ದರೋಡೆ ನಡೆಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ವರ್ತಕ ೨ : ನಮ್ಮ ಮಾತು ಮೀರಿ ನೀನೇನಾದ್ರೂ ದುಡುಕಿದರೆ, ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ಮತ್ತೀಗೇನ್ಲಾ ಮಾಡ್ತಿ ?

ವರ್ತಕ ೩ : ನೇರ ಅರಸರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೂರು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಶೂಲಕ್ಕೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೆನಪಿರಲಿ.

ರೂಕ್ಷ : ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನೇ ನೀವ್ ದೂರ್ಕೊಡೋದು ?

(ಬಲ್ಲರ ತ[illegible]

ನಾರದ : ನೋಡಿದಿರಲ್ಲ ರೂಕ್ಷನ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು .

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ನೋಡಿದೆವಪ್ಪ, ನೋಡಿದೆವು. ಅವನ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿರು.

ನಾರದ : ಆಗಲಿ. ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಶಸ್ಸು ಲಭಿಸಲೆಂದು ಶಾರದಾಂಬೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವಿನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿ. (ಎಲ್ಲರು ನಿರ್ಗಮನ)

(ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತೆ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ರೂಕ್ಷನು ತಡೆಯುವನು)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ದಾರಿಯೊಳಗಡ ಹಾಯ್ದು ಕೇಳಿದನು ನೀವೆಲ್ಲ । ರಾರೆಲ್ಲಿ
ಗಿಂದಿನ ಸವಾರಿ ॥ ತೋರದಂದದೊಳೇನ ನಡಗಿಸುವಿರೀಗದನು ।
ಘೋರನೆನೆಗೀವುದೆನಲವರು ॥

ಗುಂಡ : ಏಯ್ ಯಾರ್ನೀವ್? ಕಾಡ್ನಾಗೆ ಓಟೋಟಾಗಿ ಬಂದೇನ್ ಮಾಡಾಕತ್ತೀರಿ? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರೋ ವಸ್ತ್ರೊಡ್ವೆ ತೆಗ್ದು ನನ್ ಕೈಯಾಗೆ ಕೊಟ್ರೆ ಸರಿ, ಇಲ್ದಿದ್ರೆ ನಿಮ್ ಗ್ರಾಚಾರ ಬಿಡಿಸ್ತೀನಿ !

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ತಮ್ಮಾ, ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಹೇಳೋಣ. ಆದರೆ ಕೋಪ, ಉದ್ರೇಕಗಳಿಲ್ಲದೆ ನೀನು ಕೇಳಬೇಕು.

ಕೇದಾರಗೌಳ ಅಷ್ಟ

ತಪಸ್ಸಿಗಳೆಮ್ಮನು ತಡೆವುದು। ಸುಮ್ಮನೆ ಫಲವಿಲ್ಲವು ॥ ಧರ್ಮದ ಕಜ್ಜವ
ಕೊಂಡಿಹ । ಸಪ್ತ । ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿವರರು ನಾವು ॥೧॥

POCO M6 PRO 5G

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ತಮ್ಮ, ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದು ತುಡುಕಿದರೆ ನಿನಗೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿಕ್ಕದು. ಲೋಕ ಹಿತ, ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ನೆಮ್ಮಿ, ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ನಾವು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಯವ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲವಪ್ಪ.

ಗುಂಡ : ಓ ಹೋಯ್, ನನ್ನನ್ ತಮ್ಮಾಂತೀರಿ, ನಿಮ್ಮನ್ ಬೊಮ್ಮಂತೀರಿ. ನಿಂಬಾಸಿ ನನ್ಗರ್ತಗಾಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇನಿಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಬಿಡ್ತೀನಾ ? ಇದ್ದದ್ದನ್ ಕೊಟ್ಬಿಡಿ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ನಮ್ಮಲ್ಲಿರೋ ಈ ಕಮಂಡಲ, ದಂಡ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ಕೌಪೀನ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ,ಹಾವುಗೆಗಳಿಂದ ನಿನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳು.

ಗುಂಡ : ಹೋಯ್, ಮಾತ್ನಾಗೆ ಭೋ ಶಾಣರ್ನೀವ್. ಆದ್ರೆ ನಾ ಬುಟ್ಟೇನ ?

ಕೇದಾರ ಗೌಳ ಅಷ್ಟ

ಗಡಿಗೆ ಬಡಿಗೆ ತೊಗಲುಡಿಗೆ ಲಂಗೋಟಿಯ । ನಿಡಿರಲ್ಲಿ ಒಡವೆ ಕೊಡಿ ।
ಅಡಗಿಸ ಬಿಡೆ ನಿಮ್ಮ ತಡವಿ ನೋಡುವೆನೆನೆ । ನುಡಿದರು ಋಷಿವರರು ॥

ಗುಂಡ : ನಿಮ್ಮ ಕೊಳೆ ಮಂಡಲ, ಚಿಗ್ರೆ ತೊಗ್ಲು, ಗಡಿಗೆ, ಬಡಿಗೆ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಲಂಗೋಟಿ..... ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಗೇ ಇರ್ಲಿ. ಕಾಣ್ದಾಂಗೆ ಏನಾರ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ್ ಕೊಂಡಿದ್ರೆ ಅದನ್ ಕೊಡಿ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಇಲ್ಲಪ್ಪ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೇನೂ ಒಡವೆಗಳಿಲ್ಲ. ಕಾಣುವ ಆ ವಸ್ತುಗಳು ನಿನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕಾಣದ ಒಡವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅರ್ಹತೆ ನಿನಗಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ಅಂಗಾರೆ ಅಡಗಿಸ್ದೊಡ್ವೆ ಐತೆ ನಿಮ್ ಕೈಲಿ ಎಂದಾತು. ನೀಮದನ್ ಕೊಡ್ಲೇ ಬೇಕು.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಕೊಡಲೇ ಬೇಕಾದರೆ ನೀನೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗುಂಡ : ಏನೆಲ್ಲ ಬೇಗೇಳ್ರಿ ಮತ್ತ.

CO M6 PROTA

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ತಮ್ಮಾ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು-

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಎಲೆ ಸೋದರನೆ ನಿನ್ನ ಗಳಿತ ದ್ರವ್ಯದಿ ಪಾಲು । ಲಲನೆ ಸುತರಿಂಗಿರಲು ನಿನ್ನ ॥ ಗಳಿ
ಪಾಪದ ಪಾಲು ಬೇಕೆಂಬರೇನವರು । ತಿಳಿದು ಪೇಳೆನೆ ಬೆರಗಿನಿಂದ ॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ತಮ್ಮಾ, ನೀನು ಹೀಗೆ ದಾರಿಹೋಕರ ತಲೆಯೊಡೆದು ಗಳಿಸಿ
ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆಯಾ, ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಬಳಗದವರಿಗೂ
ಹಂಚುವೆಯಾ?

ಗುಂಡ : ನಾನ್ ಗಳೀಸಿದ್ನ ಬಳ್ಗದೋರಿಗ್ಯಾಕ್ ಕೊಡ್ಲಿ? ನನ್ಗೇನ
ಹೆಂಡ್ರು-ಮಕ್ಕಿಲ್ವಾ?

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಪಾಪದ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ
ಪಾಲುಗಾರರೆಂದಾಯಿತು.

ಗುಂಡ : ಪಾಪದ್ ಗಳಿಕಿ ! ಅಂಗಂದ್ರೇನು?

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ನೋಡಪ್ಪ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಇತರರಿಗೆ ಹಿತ ನೀಡುವುದಾ
ಅದು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯ. ಇತರರಿಗೆ ನೋವು ನೀಡುವುದಾದ್ರೆ ಅದು ಪಾಪ ಕಾರ್ಯ.

ಗುಂಡ : ಅಂಗಾ ! ಅಂಗಾರೆ ನನ್ದು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯನೇ ಆತು. ಯಾಕಂದ್ರೆ ಅದ್ರಿಂ
ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ರು ಮಕ್ಕು ಸುಖ ಪಡೀತಾರೆ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಆದರೆ ಅವರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ತಲೆಯೊಡೆದ ಮಂದಿಯ
ಸಂಸಾರದವರು ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪಾ
ಕಾರ್ಯವೇ ಹೌದು.

POCO M PRO

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಮಡದಿಯನು ಕರೆದೆಂದ ಕೇಳಲೆ । ನಡೆಸಿದೆನು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳ ನಾ।
ಪಡೆದ ಪಾತಕದರ್ಧ ಪಾಲನು । ಪಡೆವೆಯೇನೆ ॥

ಗುಂಡ : ಲೇಯ್ ಇವ್ಳೇ, ಈ ದಿನ್ ಕಾಡಾಗೊಂದ್ ಸಂಗ್ತಿ ನಡೀತು. ನಾ ಮರದ ಮರೇಲಿ ಅಡ್ಗಿ ಕಾದಿರ್ಬೇಕಾದ್ರೆ ಬಂದರ್ನೋಡ್ ಸತ್ತ ರುಸಿಗ್ಳು ಯೋಳ್ಜನ.

ಸ್ಟೈರಿಣಿ : ಹಾಂ ! ಯೋಳ್ಜನಾನೂ ಸತ್ತೋರ ?

ಗುಂಡ : ಸತ್ತೋರಲ್ಲಮ್ಮಿ, ಸತ್ತ ರುಸಿಗ್ಳೊಂತವ್ರ ಎಸ್ರಂತೆ.

ಸ್ಟೈರಿಣಿ : ಸಪ್ತರುಸೀಂತ ಇರ್ಬೇಕ್ ಬುಡು. ಮುಂದೇನಾತು ?

ಗುಂಡ : ನಾನವ್ರನ್ ತಡೆದ್ಬುಟ್ಟು ಒಡ್ವೆ ಕೊಡೀಂತ ಗದರಿಸ್ದೆ.

ಸ್ಟೈರಿಣಿ : ಅದ್ಯಾಕ್ಲಾ ಕೇಳಾಕೋದೆ. ಮೊದಲ್ತಲೀ ಒಡ್ದು ಒಡ್ವೆ ಸೆಳ್ಕೋಬೇಕಿತ್ತು.

ಗುಂಡ : ಯಾಕೋ ಅವ್ರನ್ ಕಾಂಬೊತ್ತಿಗ್ ಪಾಪಾನ್ಸಿತ್ನೋಡು. ಅದಕ್ಕವ್ರೇನೆಂದ್ರು ಗೊತ್ತೈತಾ? ತಮ್ಮಾ ನೀ ಮಾಡ್ತಿರೋದಿದು ಪಾಪದ ಕಾರ್ಯ. ಇದ್ರಾಗ್ ನಿನ್ ಹೆಂಡ್ತಿಗ್ ಪಾಲೈತಾಂತ ಕೇಳ್ಕೊಂಡ್ಬಾಂದ್ರು. ನೀನೇನಂತಿ ಎಂಬುದ್ನ ಅವರ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ರೆ ಜೀವನ್ ಪೂರ್ತಿ ಉಂಡ್ರೂ ಮುಗೀದಷ್ಟ್ ಕೊಡ್ತೀವೀಂದ್ರು.

ಸ್ಟೈರಿಣಿ : ಜೀವನ್ ಪೂರ್ತಿ ಉಂಡ್ರೂ ಮುಗೀದು! ನಿನ್ತಲೆಗ್ ಕಲ್ಚಪ್ಪಿ! ನಿನ್ನನೀಗ ಕಳ್ಸಿ ಅವ್ರೆಲ್ಲಗ್ ಮುಟ್ಟಿದ್ರೋ ಏನೋ!

ಗುಂಡ : ಅಂಗೇನೂ ಆಗಂಗಿಲ್ಲ ಬುಡು. ಯೋಳ್ಜನ್ರನ್ನೂ ಮುದ್ರ ಈಗ ಹೇಳ್ ನನ್ ಪಾಪ್ಕಾಗ ಪ್ರಾಯ್

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಆಹಾಹಹ! ಪೆದ್ಮುಂಡೇದು, ಎಂಗಾಡ್ತವ್ನೆ. ಪಾಲ್ ತೆಕ್ಕತಿಯಾ ! ಏನ್ಲಾ ಹಲಸಿನಣ್ಣಿನ್ ತುಂಡಾ ನೀ ಪಾಲ್ಮಾಡಿದ್ದು?

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಲಲನೆ ಮೂದಲಿಸುತ್ತಲೆಂದಳು । ತಲೆಗೆ ಹೆಂಡದ ಮತ್ತಡರಿತೇಂ ।
ಕೊಲೆಯ ಪಾತಕವೆನ್ನನೆಂದಿಗು । ಬಳಸದೆಂದು ॥

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಏನ್ಲಾ ಗುಂಡ ನಿನ್ ತಲಿ-ಗಿಲಿ ಕೆಟ್ಟೈತಾ? ಅಲ್ಲಾ ಕುಡಿದ್ ಉಳಿದ ಎಂಡದ್ ಮತ್ತು ಇಳ್ದಿಲ್ವಾ? ನಿನ್ಗೊಂದು ಮಾತ್ ಏಳ್ಬುಡ್ತೀನಿ. ಎಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕನ್ ಸಾಕೋದ್ ಗಂಡನ್ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದೇ ಲೋಕದ್ರೂಡಿ.

ಗುಂಡ : ಅಂಗಾರೆ ಎಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕಿಗೇನೂ ಕರ್ತವ್ಯಾನೇ ಇಲ್ವಾ?

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಮತ್ತೆ ಇಲ್ದೇ ಇರುತ್ಯಾ? ಗಂಡ ತಂದದ್ದನ್ನಟ್ಟು ಉಣ ಬಡ್ಸೋದು, ಮಕ್ಕಳ್ಜೊತೆ ಉಣ್ಣೋದು ಎಂಡ್ತಿ ಕೆಲ್ಸ.

ಗುಂಡ : ಅಂಗಾರೆ ಗಂಡನ್ ಪಾಪ- ಪುಣ್ಯದಾಗೆ ಎಂಡ್ತಿಗ್ ಪಾಲಿಲ್ಲ ?

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಐತೆ, ಐತೆ. ಗಂಡನ್ ಪುಣ್ಯದಾಗೆ ಎಂಡ್ತಿಗ್ ಸರಿ ಪಾಲೈತೆ. ಗಂಡನ್ ಪಾಪದಾಗೆ ಎಂಡ್ತಿಗ್ ಪಾಲಿಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ನಂಗೇನೂ ಅರ್ತಾನೇ ಆಗ್ವಲ್ದು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು?

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಇದೇ ಲೋಕರೂಡಿ, ಆಚಾರ, ಧರ್ಮ.

ಗುಂಡ : ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರ್ಮಾಡ್ದೋರ್?

ಸ್ಪೈರಿಣಿ : ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ ಮಂಕೇ, ಬರೆದ್ ಹಾಕಿರೋದು- ಧರ್ಮ ಸಾಸ್ತ್ರಾಂತ.

ಗುಂಡ : ಅದೇನೇ ಆಗಿರ್ಲಿ. ನೀನೀಗ ನನ್ ಪಾಪದಾಗೆ ಪಾಲ್ ಪಡೀಲಿ ಬೇಕು.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಅದೊಂದ್ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯಾನೆ ಇಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ಮೂರ್ಮೂರ್ ಮಾತಿಗೂ ?

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಮೂರಲ್ಲ, ನೂರ್ ನೂರು ಮಾತಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ಅಂಗಾರೆ ನನ್ ನಿರ್ದಾರನೂ ಕೇಳು.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಬರಿದೆ ಬಳಲಿದೆ ನೀಸು ದಿನ ನಾ । ಪರಮ ಪಾತಕ ಗೈದು
ನಿಮ್ಮನು ಹೊರೆವ ಹೊಣೆಯೆನಗೇಕೆ ಗೃಹವನು । ತೊರೆವೆನೆಂದ ॥

ಗುಂಡ : ಇಷ್ಟ್ ದಿನ ಯಾರ್ಯಾರ ತಲಿ ಒಡ್ದು, ಮಾಪಾತ್ಕಾ ನಡ್ಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಸಾಕಿದ್ದೆಲ್ಲ ಹೊಳೆ ನೀರಿಲ್ ಹುಣ್ಸೆ ತೊಳ್ದಾಂಗಾತು. ನೀರಿನ್ ಮೇಲ್ ಬ ಹೂಡ್ದಂಗಾತು. ಸಾಕಾತು ನಿಮ್ ಸಾವಾಸ. ಈ ದರಿದ್ರ ಸಂಸಾರನೆ ಬ್ಯಾಡ. ನಿಮ್ಮನ್ ಬುಟ್ಟೋಯ್ತೀನಿ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಬುಟ್ಟೋಯ್ತೀಯಾ ? ಎಲ್ಗೋಯ್ತೀಯ ? ನಮ್ಮನ್ ಬುಟ್ರೆ ನಿ ಬ್ಯಾರ್ಯಾರಿದಾರೆ ?

ಗುಂಡ : ದಿಕ್ಕಿಲ್ದ್ ಸತ್ರೂ ಸರೀನೆ. ನಿಮ್ ರಗ್ಳೆ ಮಾತ್ರ ಬ್ಯಾಡ.

ಸ್ವೈರಿಣಿ : ಹೋಗಲೇ ಹೋಗು. ಆದ್ರೆ ಹೋಗೋತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ ಮಕ್ಳನ್ ಕೊರ್ಕ ಕಟ್ಕೊಂಡೋಗಿ ಹೊಳಿಗ್ಹಾಕ್ರು.

ಗುಂಡ : ಮಕ್ಳನ್ಯಾಕ್ ಕಟ್ಕೊಂಡೋಗ್ಲಿ ? ನಾಯೇನ್ ಬರೋತ್ತಿಗೆ ಜೊತೆ ತಂದಿವ್ನಾ ?

ಸ್ಫೈರಿಣಿ : ಮತ್ತೆ ನಾಯೇನ್ ಮೊದ್ಲೇ ಅವ್ರನ್ ಉಡೀಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ನಾ ?

ಗುಂಡ : ಎಂಗೇ ಇರ್ಲಿ. ಮಕ್ಳು ತಾಯ್ಜೊತೇನೆ ಇರ್ಬೇಕು. ಕರು ಹಸುವಿನ್ ಜೊತೆಗಲ್ದೆಹೋರಿ ಜೊತೆಗೋಯ್ತದಾ ?

ಸ್ಫೈರಿಣಿ : ನಿನ್ನೇನ್ ಹೋರಿ ಅಂದ್ಕಂಡ್ಯಾ, ಬೀದಿ ಬಸ್ವಾ ? ನನ್ನನ್ ಸಿಟ್ ಬರಿಸ್ ಬ್ಯಾಡ ! ಸಿಟ್ ಬಂದ್ರೆ ನಾ ಮನಿಸ್ಯಾಳೇ ಅಲ್ಲ.

ಗುಂಡ : ಅದ್ಗನ್ನೂಗೊತ್ತೈತೆ, ನೀ ಮನಿಸ್ಯಾಳೇ ಅಲ್ಲಂತ.

ಸ್ಫೈರಿಣಿ : ಹೋಗಲೇ, ಹೋಗ್ ನಡೀ. ನಿನ್ ಮುಕಾಕ್ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕ. ತಲಿಗ್ ಬೂದಿ ಸುರಿಯ. ತೊಲಗ್ ಬ್ಯಾಗ.
(ಸ್ಫೈರಿಣಿಯ ನಿರ್ಗಮನ. ರೂಕ್ಷ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಮಿನಿ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ದು:ಖಿಸುತ್ತಾ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬರುವನು.)

ಭಾಮಿನಿ

ಸತಿಯ ಕಟು ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಮನದಲಿ । ವ್ಯಥಿಸುತಲೆ ನಡೆ
ತಂದು ಬಂಧಿತ । ಯತಿವರೇಣ್ಯರ ಬಿಡಿಸಿ ವಂದಿಸುತೆಂದ
ವಿನಯದಲಿ ।। ಸತಿಸುತರು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೆನ್ನನು । ಜೊತೆಯ
ಪಾಪದ ನೆರಳ ತೊರೆದರೆ । ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಾನೆಕಾಂಗಿಯೆನ್ನನು
ಪೊರೆವುದೀಗೆನಲು ।।

ರೂಕ್ಷ : (ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು) ಓ ಮಾತ್ಮರೇ, ನನ್ ತೆಪ್ಪೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿ ಒಳ್ಗಾಕ್ಕೊಂಡ್ ನನ್ನನ್ ಮನ್ನಿಸ್ ಬೇಕ್ ತಂದೆಗಳ್ರಾ ;

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಆಗಲಪ್ಪ ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ?

ರೂಕ್ಷ : ನಿಮ್ಮನ್ ನೋಡ್ದಾಗ್ಲೇ ನನ್ನಲ್ಲೇನೋ ಬದಲಾವ್ಣೆ ಆಯ್ತ್ ಒಡ್ಯಾ, ಅಧ್ ಏಳಾಕ್ ನಂಗ್ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ ಪ್ರಸ್ನೇನ್ ನನ್ ಎಂಡ್ರಿಗ್ ಕೇಳ್ದಿ. ಪಾಪದ್ ಪಾಲ್ ತಗೋಂದ್ರೆ ಒಲ್ಲೆ, ಸಾಧ್ಯಾನೇ ಇಲ್ಲಾಂದ್ಳು. ನಾನೀಗ ಮನೆ ಮಡ್ದಿ, ಮ ಸಂಸಾರ..... ಎಲ್ಲಾನು ಬುಟ್ಟು ಬಂದಿವ್ನಿ. ಏಕಾಕಿ ಅನ್ನೋಕೂ ಸಾದ್ಯವಿಲ್ದಂಗೆ, ನ ಮಾಡ್ದ ಪಾಪ ನೆಳ್ಳಿನಂಗ್ ನನ್ನಿಂದೇನೇ ಬರ್ತಾ ಐತೆ. ಮಾಸಾಮಿಗಳೀ, ನಿಮ್ ಪಾದಾನೇ ನನಗೀಗ್ ಗತಿ. ನನ್ಗೊಂದ್ ದಾರಿ ನೀವೇ ತೋರಿಸ್ಬೇಕು.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಅವಶ್ಯ ಸೋದರನೇ, ನಿನಗೆ ಸತ್ಪಥವನ್ನು ನಾವು ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ

ಮರುಗ ಬೇಡೆಲೆ ತಮ್ಮ ಧರೆಯ ಸರ್ವರ ಪಾಪ । ಹರಿ
ಸುವ ಮಂತ್ರವೊಂದಿಹುದು ॥ ಪರಮ ಪಾವನವಾದ ತಾರಕ
ವೆಂದೆಂಬ ವರ ಮಂತ್ರವರುಹುವೆವೀಗ ॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪತಿತರನ್ನೂ ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಮಂತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಅದೇ ತಾರಕ ಮಂತ್ರ. ಅದೇ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನಾವು ನಿ ಉಪದೇಶಿಸಲಿದ್ದೇವೆ. ಅದೋ ತಮಸಾ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಿಂ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಬಾ. (ರೂಕ್ಷ ಒಮ್ಮೆ ಹೊರ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದೆಯಾ/

ರೂಕ್ಷ : ಹೌದು ದೇವ್ರೇ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಅದೋ ಆ ಅರಳೀಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತುಸು ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ಮಣ್ಣ ದಿಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿಕೋ. (ರೂಕ್ಷ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವ ತಮ್ಮಾ ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲಿರುವ ಈ ತಾರಕ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಾಗಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರಂತೆ. ಹರನ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ 'ಮ'ಕಾರವನ್ ಹರಿಯ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ 'ರ'ಕಾರವನ್ನೂ ಆಯ್ದು "ರಾಮ" ಎಂಬ ಎರ

ಅಕ್ಷರದ ಈ ತಾರಕ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರಪ್ಪ. ತಾರಕವೆಂದರೆ ದಾಟಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಭವ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪಾತಕಗಳ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಪತಿತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಈ ಮಂತ್ರ ಉಚ್ಚಾರಕ್ಕೂ ಸುಲಭ. ನಾವು ಹೇಳಿದರಂತೆ ಹೇಳು. ರಾ...ಮ...

ರೂಕ್ಷ : (ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ) ಇಲ್ಲ ದೇವ್ರೆ, ನನ್ಕೈಲಿ ಆಗಲ್ಲ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಆಗುತ್ತದೆ. ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡ. ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೇನು ?

ರೂಕ್ಷ : ಮರ

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಮರಾ, ಮರಾ, ಮರಾ,..... ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರು, ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡ.

ರೂಕ್ಷ : ಮರಾ ಮರಾ ಮ ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ.....

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಭಲೇ, ಸರಿಯಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಸು.

(ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ನಿರ್ಗಮನ)

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ತೈತತಕತದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ರಂಗಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿನ ಪದ)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಒಂದು ದಿನ ಋಷಿವರರು ಬಂದು ರೂಕ್ಷನ ನೋಡ ।
ಲಂದು ಕಂಡರು ಹುತ್ತಗಳನು ।। ಹಿಂದು ಮುಂದೆಡ
ಬಲದಿ । ಬೆಳೆದ ವಲ್ಮೀಕಗಳ । ಲೊಂದಾಗಿ ತಪವೆಸಗುತಿಹನ ।।

ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಪ್ರದೇಶಕ : ಸೋದರರೆ, ಬಲು ಹಿಂದೆ ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನಾವೀ ಬಂದು, ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೂಕ್ಷನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಾರಕ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆಯಷ್ಟೇ ? ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶವೇನಾಯ್ತೆಂದು ನೋಡಲು ಈಗ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅದೋ, ಅದೋ, ಆ ಅರಳೀ ಮರದ

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿರುವ ಹುತ್ತಗಳ ಗುಂಪಿನ ಒಳಗಿನಿಂದ ರಾಮ ನ
ಜಪಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ.
ಅದರೊಳಗೆ ಇರುವವನು ರೂಕ್ಷನಲ್ಲದೆ ಬೇರಾರೂ ಅಲ್ಲ. ನಾವೀಗ ಅ
ಹುತ್ತದೊಳಗಿನಿಂದ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹುತ್ತ
ಅಗೆಯುವುದಲ್ಲ; ಪರ್ಜನ್ಯ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಳೆ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹುತ್ತ
ಕರಗಿಸಿ ಬಿಡೋಣ. (ದಿತ್ತಕ್ಕೆ ತೆರೆ ತೆಗೆದಾಗ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕಾಣಿಸುವನು.)

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಅದೋ ನೋಡಿ ತಾರಕ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದ ಪ್ರಭಾವ! ತನ್ನ ಸುತ್ತ
ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಹುತ್ತಗಳು ಕರಗಿದರೂ ಆ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಪೋನಿರತನಾದ ಈತನ
ಆದರದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸೋಣ. (ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಕೈಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸುವರು.)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಆದರದಿ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಪೇಳಿದರು ನೀನಿಂದು । ಮೇದಿನಿಗೆ
ನವ ಮನುಜನಾದೆ ॥ ಮೋದದಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಎಂದು ಕರೆವೆವು
ನಿನ್ನ । ಸಾಧಿಸೈ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ಪದವ ॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಓ ಮಹರ್ಷಿಯೇ, ಪ್ರಾಚೇತಸನಾದ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸ
ಏನೇ ಆಗಿರಲಿ. ಇದೀಗ ನಮ್ಮ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತನಾದ ನೀನು ವಲ್ಮೀಕದಿಂ
ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಪಡೆದು ನವ ಮನುಜನಾಗಿರುವೆ. ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನಾವ
ಪಿತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಿನಗೆ ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದಿನಿಂ
ನೀನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೆಂದೇ ಖ್ಯಾತನಾಗು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷೇ, ನಿನ್ನ ಸಾಧನೆ ಇಲ್ಲಿ
ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ನೀನಿನ್ನೂ ತಪವೆನ್ನೆಸಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾಗಬೇಕ
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಿಷ್ಠ, ಮಹರ್ಷೇ ಉತ್ತಿಷ್ಠ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಮಹಾತ್ಮರೇ, ಧನ್ಯನಾದೆ ! (ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಧನ್ಯನಾದೆನು ಮುನಿವರೇಣ್ಯರಿರ ನಾಮುಂದೆ । ಉನ್ನತದ
ಪದವ ಪಡೆಯುವಡೆ ॥ ಮುನ್ನಿನಂತೆಯೆ ತಪವನೆಸಗು

ವೆನು ಎನುತ ಶಿರ । ವನ್ನು ಬಾಗುತ ಮಣಿದನವನು ॥

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ನನ್ನ ಬಾಳ ಭಾಗ್ಯದ ರೂವಾರಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ, ಕರಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ ಪುಳಕಿತಾನಂದ ಗಾತ್ರನಾದೆ. ಮಾತಾಪಿತರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸ್ಪರ್ಶಸುಖದ ಅನುಭೂತಿ ನನಗಿಂದು ಉಂಟಾಯಿತು. ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಪರ್ಶ ಸುಖವನ್ನೇ ಜೀವಿತದ ಪರಮ ಮತ್ತು ಚರಮ ಆನಂದವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹರಿದೊಗೆದು ನಿಜವಾದ ನಿತ್ಯಾನಂದದ ಅರಿವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕರ ಕಮಲಗಳ ಸ್ಪರ್ಶ ನನಗುಣ್ಣಿಸಿತು. ಸರ್ವಾರ್ಥಗಳಲ್ಲೂ ನಾನು ತಮ್ಮ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತೆನಾದೆ. ನೀವಿತ್ತ ಸಂದೇಶ ನನಗೆ ಶಿರೋಧಾರ್ಯ. ಭಗವಾನ್ ನನಗೆ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನಾನು ಪುರೋಗಾಮಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗಲಿ, ಮರಳಿ ತಪೋ ಮಗ್ನನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿರಿ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿ : ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಯಶಸ್ವೀ ಭವ. ಶುಭಮಸ್ತು.
(ನಿರ್ಗಮನ) (ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪುನಃ ರಂಗಕ್ಕೆ)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿ ಪದವಿಯನು ಪಡೆದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೆಡೆ ।
ಗೊಮ್ಮೆ ಬಂದಿರಲು ನಾರದನು ॥ ಧಿಮ್ಮನೆದ್ದವನ ಸತ್ಕರಿಸಿ
ಪೀಠವನ್ನಿತ್ತು । ಸುಮ್ಮಾನದಿಂದ ಕೇಳಿದನು ॥

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಸಪ್ತರ್ಷಿವರರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಫಲಿಸಿತೆಂಬಂತೆ, ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಒಲಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪವಿತ್ರವಾದ ತಮಸಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಭಾರದ್ವಾಜ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನಯುಕ್ತವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪಥದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮ ಜೀವನ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂದು ಸುಪ್ರಭಾತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಾರದರು ಸಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿದೆ. "ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ, ಧರ್ಮ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾಭಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವವೇ ಸಾಕಾರವೆನಿಸಿರುವ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಯಾರಾ ಇರುವನೇ? ಇದ್ದರೆ ಅವನಾರು?" ಎಂಬುದೇ ನಾನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆ ಮಹಾತ್ಮರು, "ನೀನು ಹೇಳಿದ ಸಕಲ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಗೊಂ ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪನಾದ ಶ್ರೀರಾ ಚಂದ್ರನಿದ್ದಾನೆ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪುತ್ರ ಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಿಂ ರಾವಣಾದಿಗಳ ವಧೆಯಾಗಿ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗುವ ವರೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತೋರಿದ ತಾರಕ ಮಂತ್ರದ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯ ಕತೆಯ ಅಕ್ಷರ ಅಕ್ಷರ ಈಗ ನನ್ನ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿ ಓಹೋ, ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಮಯವಾಯಿತು. ತಮಸಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಕ್ರೌಂಚವಧಾ- ನೃತ್ಯರೂಪಕ

ತಿಶ್ರ ಛಾಪುತಳ

ಜಳಕಕೆಂದು ತಮಸೆಗಿಳಿದನಂದು ಮುನಿವರ
ಪುಳಕಗೊಂಡ ಕೇಳುತಂದು ಪಕ್ಷಿಯಿಂಚರ ॥
ಗಂಡು ಕ್ರೌಂಚ ಹೆಣ್ಣನಂದು ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯಿತು
ಕಂಡು ಕಾಣದಂತೆ ನಟಿಸಿ ಹೆಣ್ಣು ಮರೆಯಿತು ॥
ನಿನ್ನ ತೊರೆದು ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣ ಬೆರೆವೆನೆನ್ನುತ
ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಯರಳಿಸಲ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ತಡೆಯುತ ॥
ವಿರಸವೇತಕೀಗ ಪ್ರಿಯನೆ ಅಲ್ಪ ವಿಷಯಕೆ
ಸರಸದಿಂದಲೀಗ ಬಾರೈ ಪ್ರಣಯದಾಟಕೆ ॥
ಖಗಗಳಿಂತು ರಮಿಸುತಿರಲು ಮುನಿಪ ದೂರದಿ
ಮುಗುಳು ನಗುತ ನೋಡುತಿರ್ದ ನದಿಯ ತೀರದಿ ॥
ಬಂದನಾಗ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಕ್ರೂರಿ ಲುಬ್ಧಕ
ತಂದ ಬಲೆಯನೆಸೆದು ಕಾದನಾ ಕಿರಾತಕ ॥
ದೂರದಲ್ಲಿ ಖಗಗಳಿರುವ ಕಂಡು ಸಂತೋಷದಿ
ಕ್ರೂರ ಶರವ ತೆಗೆಯುತೆಸೆದ ಬೇಡ ರೋಷದಿ ॥

ಏಕ

ಬಾಣದ ಹತಿಯೊಳು ಪ್ರಾಣವ ತೊರೆಯುತ । ಕ್ಷೋಣಿಯೊಳೊರಗಿತು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ।
ಕಾಣುತಲದ ಭೀತ್ಕರಿಸುತ ದು:ಖದಿ । ತಾನುಲಿಯಿತು ಪೆಣ್ಣಳುವುಕ್ಕಿ ॥
ದೂರದೊಳಾ ಶೃಂಗಾರವ ನೋಡಿ ಉ । ದಾರ ಮನದೊಳಾ ಮುನಿಯಿರಲು ।
ಚೀರುತ ಹಕ್ಕಿಯು ಹಾರಾಡುತಲಿರೆ । ಕ್ರೂರ ನಿಷಾದನು ಬಳಿ ಬರಲು ॥
ಕಣ್ಣಲಿ ಕೆಂಗಿಡಿ ಸೂಸಿದರೆದೆಯಲಿ । ಹೆಣ್ಣಿನ ದುರ್ಗತಿಗನುತಾಪ ॥
ಬಣ್ಣಿಸಲರಿಯದ ಕರುಣೆಯೊಳಾಮುನಿ । ತನ್ನನೆ ಮರೆತಿತ್ತನು ಶಾಪ ॥
ಮಾನಿಷಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ತ್ವಮಗಮಃ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ
ಯತ್ಕ್ರೌಂಚ ಮಿಥುನಾದೇಕಮವಧೀಃ ಕಾಮ ಮೋಹಿತಂ ॥ (ದಿತ್ತ)

(ಮೊದಲು ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಬಳಿಕ ಬೇಡ, ಆಮೇಲೆ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ನಿರ್ಗಮನವಾಗುವರೆಗೆ ದಿತ್ತ ಬಾರಿಸಿ ಮುಕ್ತಾಯ. ಮತ್ತೆ ತೈತ ತಕದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಂಗಕ್ಕೆ.)

ಭಾಮಿನಿ

ಪರ್ಣಕುಟಿಯೆಡೆಗೈದಿ ಮುನಿಪತಿ । ತನ್ನ ಮನದಲಿ
ಮರುಗುತಿರ್ದನು । ಬನ್ನವಿತ್ತೆನು ಬಡವ ಬೇಡಗೆ ಬರಿದೆ
ಶಾಪದಲಿ ॥ ಮುನ್ನ ನಾನವನಂತೆ ಅಗಣಿತ । ಹೆಣ್ಣುಗಳ
ಮಾಂಗಲ್ಯವಳಿಸಿದೆ । ತನ್ನನರಿಯದೆ ಹೊದೆ ಶಾಪದಿ ಮುಗ್ಧಲುಬ್ಧಕನ ॥

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಅಯ್ಯೋ ವಿಧಿಯೇ, ಎಂಥಾ ಅಚಾತುರ್ಯ ನನ್ನಿಂದ ನಡೆಯಿತು। ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆಂದು ತಮಸೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಕ್ರೌಂಚ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪ್ರಣಯ ಶೃಂಗಾರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮೈ ಮರೆತೆ. ಆಗಲೇ ಬೇಡನೊಬ್ಬ ಬಾಣವೆಸೆದು ಗಂಡು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟ! ಹೆಣ್ಣಿನ ದು:ಖದ ಚೀರಾಟವನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಕಂಪದಿಂದ, ಬೇಡನ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಶಾಪ ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿತು. "ಎಲಾ ಬೇಡನೆ, ಕ್ರೌಂಚ ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮೈಥುನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಕೊಂದ ನಿರ್ದಯಿಯೇ, ನೀನಿನ್ನು ಅನತಿ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸತ್ತು ಹೋಗು" ಎಂಬರ್ಥದ ಶಾಪವದು! ಮರಳಿ ಪರ್ಣಕುಟಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ದುಡುಕಿ ಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಡವ ಬೇಡನು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವನನ್ನು ಬರಿದೆ ಶಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ ! ಆ ನೈತಿಕ ಅಧಿಕಾರವಾದರೂ ನನಗೆಲ್ಲಿದೆ ? ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ

6 PRO 5G

ನಾನು ವ್ಯಾಧ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕ್ರೂರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅದೆ
ವಾಲಿಯೋಕರ ತಲೆಯೊಡೆದು, ಆ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲೇ ರಂಜನೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿ
ಅದೆಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದು
ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟವರಾರು? ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯ ಮೇಲಿನ ಅನುಕಂಪದಿಂದ, ಒಬ್ಬ ಬೇ
ಬೇಡನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಯಾಗಿ, ಪ್ರ
ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದೆನಲ್ಲ! ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಚಿತ್ರವೆಂ
ಶಾಪವಾಕ್ಯವು ಕಾವ್ಯವೊಂದರ ತುಣುಕಿನಂತೆ ಛಂದೋ ಬದ್ಧ
ಶ್ಲೋಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದು ಯಾರಾದರೂ ಶಪಿಸುವ
ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದುಂಟೇ? ನನ್ನೀ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ
ಯಾರು? ವಿಧಿಯೇ ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು?

(ದಿತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ)

ಬ್ರಹ್ಮ : ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಯಾಕೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ತಿಳಿಸುವೆಯಾ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಓ ವಾಣೀಲೋಲ, ಬಂದೆಯಾ ಪ್ರಭು.

(ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ)

ಕೇಳು ವಾಣೀಲೋಲ ಖೂಳ ವ್ಯಾಧನ ಕೃತ್ಯ । ತಾಳದುರೆ
ಶಪಿಸಿದೆನು ಭರದಿ ॥ ಪೇಳಲೇನಾ ಶಾಪ ವಾಕ್ಯಕವಿತೆಯ
ರೂಪ। ತಾಳಿ ಹೊರ ಬಂದಿತೈ ಮುಖದಿ ॥

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ದೇವಾ, ಕ್ರೌಂಚ ಮಿಥುನವೊಂದು ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಬೇಡನೊ
ಗಂಡು ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದುರುಳಿಸಿದ. ವಿರಹತಪ್ತವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಪಕ್ಷಿ
ಆಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಕಂಪದಿಂದ, ಬೇಡನ ಬಗ್ಗೆ ರೋಷವುಕ್ಕಿ ನಾನಾತನ
ಶಪಿಸಿದೆ. ಸ್ವವೃತ್ತಿನಿರತನಾದ ಆತನ ದುರಂತಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಾರಣನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆನೆ
ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಕೊರಗು ನನ್ನನ್ನೀಗ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಆ ಶಾಪವಾಕ್ಯ ಕವಿತೆ
ರೂಪ ತಾಳಿ ಹೊರ ಬಂದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆರಗೂ ಆವರಿಸಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ಬೆರಗು
ಬೇಗುದಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವೇನು ವಾಣೀಲೋಲ? ವಿವರಿಸುವ ಕೃ
ಮಾಡಲಾರೆಯಾ?

ಬ್ರಹ್ಮ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಮರುಗಬೇಡ.

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಮರುಗಲೇಕಿದಕೆ ನೀನಿತ್ತ ಶಾಪವು ಬೇಡ । ನಿರವ ಬಾಧಿಸದು ದಿಟವಾಗಿ ॥
ವಿರಚಿಸೈನವ ಕಾವ್ಯ ಶಾಪ ಶ್ಲೋಕದ ತೆರದಿ । ಕರುಣೆಪಳು ವಾಣಿ ಸಿದ್ಧಿಯನು ।

ಬ್ರಹ್ಮ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳೆಲ್ಲ ದೈವ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ, ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ದೈವ ನಿರ್ಣಯ ಬದ್ಧವೆಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆಯದಿರು. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮೈಥುನ, ನೀನದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಬೇಡನಿಂದ ನಡೆದ ಕ್ರೌಂಚ ವಧೆ, ನೀನಿತ್ತಶಾಪ..... ಎಲ್ಲವೂ ದೈವ ಪ್ರೇರಿತವೆಂದು ತಿಳಿ. ನೀನು ಶಾಪ ಕೊಡದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಬೇಡನೇನು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನೇ? ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ವಿಧಿನಿರ್ಣೀತ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬದುಕುವುದು. ಅವನ ಸಾವಿಗೆ ನೀನು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಾರಣನಾಗಲಾರೆ. ನಿನ್ನ ಶಾಪವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾವೋ, ಹುಲಿಯೋ, ಅಪಘಾತವೋ, ಮಾರಕ ರೋಗವೋ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆತ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಅಪರಾಧೀ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮರುಗುವುದು ತರವಲ್ಲ.

ಇನ್ನು, ನಿನ್ನ ಶೋಕಪೂರಿತ ಮಾತು ಕವಿತಾ ಶ್ಲೋಕವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿದ್ದು ಕೂಡಾ ವಾಗ್ದೇವಿಯ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನಿಂದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ವಾಙ್ಮಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ನನ್ನಿಂದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಪ್ರಭು! ಆ ಕುರಿತಾದ ಪೂರ್ವ ಪರಿಶ್ರಮ, ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ, ಛಂದಸ್ಸು-ಅಲಂಕಾರಾದಿ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದೆನಾನು....ಮಹಾಕಾವ್ಯ.... ಎಂತು....

ಬ್ರಹ್ಮ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಅಳುಕಬೇಡ, ತಡವರಿಸಬೇಡ. ಸರಸ್ವತಿಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ನಿನ್ನ ಮೇಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಶಾಪವೇ ಕವಿತಾ ಶ್ಲೋಕವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿದ್ದೇ ನಿದರ್ಶನವು. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂಬ ಆ ಛಂದಸ್ಸೇ ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಛಂದಸ್ಸಾಗಲಿ.

POCO M6 PRO 5G

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ದೇವ, ಶಾರದಾಂಬೆಯ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು ನಾನು. ದೇವಿಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ನನ್ನ ಮೇಲಿರುವುದಾದರೆ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆ. ವಾಣೀದೇವಿಯ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಭಗವತ್ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ರೂಪದಳೆವ ಆಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ, ಸುಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಾವುದೆಂದೇ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ : ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಕಾವ್ಯ ವಸ್ತುವು ಈಗಾಗಲೇ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ನಾರದ ಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀರಾಮ ಚರಿತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯ ವಸ್ತು. ರಾಮನೇ ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕ. ಈ ಪುಣ್ಯ ಕಥಾಮೃತವು ನಿನ್ನ ಕರದ ಕಲಾ ಕುಂಚ. ಕಾವ್ಯ ಕುಸುಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರಲಿ ; ವಾಗ್ದೇವಿಯ ಚರಣ ಕಮಲ ಅರ್ಪಿತವಾಗಲಿ. ಮುಂದೆ ಆದಿ ಕವಿಯೆನಿಸಿ ಯಶೋವಂತನಾಗು. ಶುಭಮ್ (ಬ್ರಹ್ಮನ ನಿರ್ಗಮನ)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಕನಕಗರ್ಭನ ನೇಮವನುಗೊಂಡು ವಾಲ್ಮೀಕಿ । ಮನದಿ
ಸಂಕಲ್ಪವನು ಮಾಡಿ ॥ ಘನ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಾರಂಭಗೈದನು
ಮೊದಲು । ಬೆನಕನಂ ಪೂಜಿಸುತ ಮನದಿ ॥

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ. ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಈ ಮುಹೂರ್ತ. ವಾಣಿಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಾನು ಘನ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗ. ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ. ಮೊದಲಾಗಿ ಆದಿಪೂಜ್ಯನೂ, ವಿಘ್ನ ನಿವಾರಕನೂ ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್! (ನಿರ್ಗಮನ)

(ಭಾಮಿನಿಗೆ ಕ್ರೋಧನನ ಪ್ರವೇಶ.)

ಭಾಮಿನಿ

ಬಳಿಕ ಕಾಲಾಂತರದಿ ಕ್ರೋಧನ । ಲಲನೆಯೋರ್ವಳ ವರಿಸಿ
ಸುಖದಲಿ । ಕಳೆಯ ಕಾಲವ ಕಲಹವಂಕುರಿಸಿದುದು ದಿನ ದಿನವು ॥

ಭಾಗ : ಛೆ! ಬೊಡೆದಿಗ್ ನೋಪುನ ಕ್ರಮನಾ? ಅವು ಅಕ್ರಮ. ಅಂಚಿನ ಹೀನ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಮ್ಮತ್ತ್.

ಕ್ರೋಧನೆ : ನಮ್ಮತ್ತ್ಂದ್ ಎನನ್ಲಾ ಸೇರ್ಸಾವೊಂಡರ ದಾನೆ?

ಭಾಗ : ನಮ್ಮಂದ್ ನಿನನ್ ಸೇರ್ಸಾದ್ ಪಂಡ್‌ನಿ ಅತ್ತ್ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ. ಎಂಕ್ಲೆನ ವಂಶ, ಕುಲ, ನೆಲೆ, ಕುಟುಮೊನು ಸೇರ್ಸಾದ್ ಪಂಡ್ ನಿ.

ಕ್ರೋಧನೆ : ಎಂಚನೇ ಆವಡ್, ಈರೆಗ್ ಬೊಡೆದಿಗ್ ನೋಪುನ ಸಂದೆರ್ಪು ಬತ್ತ್ಂಡ, ಗುಟ್ಟುಡು ಬಾಕಿಲ್ ಪಾಡ್ದ್ ನೋಪೊಡ್ಜಿ. ನಿರೆಕರೆತಕ್ಲೆನ್ ಲೆತ್ತ್ದ್ ಅಕ್ಲೆನ ಎದುರುಡೇ ನೋಪುಲೆ. ನಮ್ಮ ಇಲ್ಲಲ್ದ ಪುಚ್ಚೆಗೇ ಆಂಡಲ ಕೋಣೆದ ಬಾಕಿಲ್ ಪಾಡ್ದ್ ನೋಪೆರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಹಿರಿಯಾಕ್ಲು ಪಣ್ತೆರ್. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಪೆಟ್ಟ್ ತಪ್ಪಾಯೆರೆ ತೀರಂದ್‌ನ ಪುಚ್ಚೆ, ಬೇತೆ ಸಾದಿ ತೋಜಾಂದೆ, ಲಾಗಿದ್ ನೋಪುನಾಯನ ಕೋಕನಾಲಿಡ್ ಪತ್ತುಂಡು. ಮುಲ್ಪಲಾ ಆಯಿನಿ ಅವ್ವೇ. ಯಾನ್ ಮರ್ಯಾದಿ ಒರಿಪರೆ ಪಂಡ್‌ದ್, ಆಳ್ ನೋಪುನಗ "ಇಯಾವ, ಬೋಡಾಂದ್' ಕೇಣೊಂದಿತ್ತ್‌ನಿ. ಪಿದಾಯಿಡ್ದ್ ಕೇಣುನಕ್ಲೆಗ್ "ಮಡ್ಯೆಲೆ ಬೊಡೆದಿಗ್ ನೋತೊಂದುಲ್ಲೆಂದ್ ಆವಡ್‌ಂದ್ ಯಾನ್ ಅಂಚೊಂಜಿ ಕುಸೆಲ್ ಮಲ್ತ್‌ನಿ. ಎಂಚನೆ ಆವಡ್ ಉಂಬಳ್ ಪೋಯಿನಾಳ್, ನನ ಬರ್ಪುನ ದೈರ ಎಂಕಿಜ್ಜಿ. ಅಂಚಾದ್ ದಿಕ್ಕೆಲ್ಗ್ ಸೂ ಪೊತ್ತಾದ್ ಒಂಜಿ ಪುಂಡಿ ಅರಿ ಬೆಯಿಪಾವುನ ಅಟ್ಟಣೆ ಮಲ್ಪುವೆ. (ನಿರ್ಗಮನ)

(ರಾಮ ಮತ್ತು ಸೀತೆ ತೆರೆ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರುವರು. "ಬದುಕದೆಷ್ಟು...." ಎಂಬ ಪದ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಾಗ ತೆರೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು.)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ರಾವಣಾಂತಕನಿತ್ತ ಪುರದು । ದ್ಯಾವನದಿ ಸತಿಸಹಿತ ಬಿನದದ ।
ಭಾವದಲಿ ವಿಹರಿಸುತ ಜಾನ । ಕೀದೇವಿಗೆಂದ ॥

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಬದುಕದೆಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರ ಜಾನಕಿ । ಒದಗಿದವು ಕೋಟಲೆಗ

ತಂಗಿಗಾದ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕಾರವಾಗಿ ರಾವಣನಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಪಹಾರವಾಯಿತು. ಅನ್ವೇಷಣಾ ಪಥದಲ್ಲಿ ಶಬರಿಯಂಥ ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿನಿಯ ಸತ್ಕಾರ, ಮಮಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸುಗ್ರೀವ, ಹನುಮಂತ ಮುಖ್ಯ ವಾನರರ ಸಖ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ದುಷ್ಟ ವಾಲಿಯ ವಧೆಯೂ ಆಯಿತು. ಸೀತೆಯ ಸುಳಿವನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಂದ ಪಡೆದು, ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಬಲಿದು ಸಂಧಾನ ವಿಫಲವಾಗಿ, ಯುದ್ಧ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಜನ್ಮತ: ರಾಕ್ಷಸನೂ ರಾವಣನ ಸೋದರನೂ ಆದ ವಿಭೀಷಣ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೆಯವರಿರುವರೆಂಬುದು ನಮಗೆ ವೇದ್ಯವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾವಣಾದಿ ದುಷ್ಟರ ನಾಶವಾಯಿತು. ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಿಭೀಷಣಗಿತ್ತು, ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವೂ ನಡೆದು, ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳೇ ಸಂದುಹೋಗಿವೆ. ಈಗ ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ನಮಗೊದಗಿದ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ, ಲೋಕಕ್ಷೇಮ ಬೀಜವನ್ನು ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಜಾನಕಿ, ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ವಿಮರ್ಶೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೀನು ಅನ್ಯ ಮನಸ್ಕಳಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ನೀನು ಉಲ್ಲಸಿತಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ, ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಈ ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರವನ್ನು ನಾವು ಕೈಗೊಂಡದ್ದಲ್ಲವೇ. ನೀನೇಕೇ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ ? ದಣಿವಾಯಿತೇ? ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತಿದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ನಿನಗೇನಾದರೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಯಕೆಯಿದೆಯೇ? ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಸು ದೇವಿ.

ಸೀತೆ : ದೇವಾ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ತಂಪು ನೆರಳಲ್ಲೇ ಸದಾ ಇರುವವರಿಗೆ ಬಯಕೆ ಏನು? ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಕ್ಷೀರಪಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕ್ಷುದ್ಬಾಧೇಯೇ? ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವ ನನಗೆ ಬೇರೇನು ಬಯಕೆ? ಆದರೂ ನೀನು ಕೇಳಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ನನ್ನದೊಂದು ಕಿರಿಯಾಸೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ?

ಶ್ರೀರಾಮ : ದೇವಿ, ಸಂಕೋಚವೇಕೆ ಮರೆ ಮಾಚದೆ ಹೇಳು.

ಸೀತೆ : ಅವಧರಿಸಬೇಕು ಪ್ರಭು

ಬೇಗದೆ ಅಷ್ಟ

ಬಯಕೆಯೊಂದಿದೆ ಸಲಿಸುವೆಯನಲ್ಲ । ಕೆಲಸಮಯ

ವಾಯಿತು । ಪಯಣವಿಲ್ಲದೆ ಮನಕೆ ಗೆಲವಿಲ್ಲ ।। ನಯನ
ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ದರ್ಶನ । ಬಯಸೆ ಕಿವಿಗಳು ಮಧುರ
ವೇದಾ । ಧ್ಯಯನ ನಾಸಿಕಹವಿಯ ಕಂಪನು । ಬಯಸುತಿಹ
ವೆನ್ನಿಂದ್ರೀಯಂಗಳು ।।

ಸೀತೆ : ದೇವಾ, ರಾಮರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಸುಖೀರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ದೇವರೆಂದೇ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ನಿನಗೆ ಪತ್ನಿಯಾದುದು ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷವೇ ಸರಿ. ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೇ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಫಲ ಕೊಡದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಲ್ಲ. ಹೂ ಬಿಡದ ಲತೆ, ಗುಲ್ಮಗಳಿಲ್ಲ, ಹಾಲೀಯದ ಗೋವುಗಳಿಲ್ಲ, ಭಾಮಿನಿಯರೊಳ್ ಬಂಜೆಯರಿಲ್ಲ..... ಹೀಗೆ ಸಕಲರೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸತಿಯಾದ ನಾನು ಕಿರುಬಯಕೆಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನೊಳಗೆ ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಪ್ರಭು! ಅಲ್ಲದೆ ಅನುಚಿತವಾದ ವಾಂಛೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿ, ನಾನಾ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಅನುಭವ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿಂದ ಮಾಸಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಭಿನ್ನಯಿಸಲು ಹಿಂಜರಿದೆ. ಹೀಗ ಶ್ರೀಮುಖದಿಂದಲೇ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಭಯ ಸಂಕೋಚಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭು, ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿ ಸುದೀರ್ಘ ಸಮಯವನ್ನು ಸುಖದಿಂದ ಕಳೆದರೂ, ವನವಾಸದ, ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಸಹವಾಸದ ದಿನಗಳು ಮತ್ತೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆ ಸುಖದ ಮುಂದೆ ಈ ಸುಖ ಕಿರಿದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅನಸೂಯ ದೇವಿ ಪುತ್ರಿಕಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ತಲೆಬಾಚಿ, ನಾನಾ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಹರಸಿದ್ದು, ಲೋಪಾಮುದ್ರದೇವಿ ನನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಮುದ್ದಾಡಿ, ದೃಷ್ಟಿ ಕಳೆದು, ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದು..... ಇದೆಲ್ಲಾ ಮರೆಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯಾನುಭವಗಳು. ಮರಳಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೊರ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಗೇನೋ ಜಡ. ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ ವಾಸವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ, ಮೂಗು ಹೋಮದ ಧೂಮದ ಕಂಪನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಕಿವಿಗಳು ಮಂತ್ರಘೋಷ ಶ್ರವಣ ಸುಖಕ್ಕೆ, ನಾಲಗೆ ಋಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಕಥಾ ಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾದ ಋಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಭೋಜನಕ್ಕೆ, ಸರ್ವಾಂಗವೂ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಣ ಸೇವೆ ಗೈದು ಪುನೀತವಾಗುವದಕ್ಕೆ... ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ನನ್ನೀ ಕಿರು ಬಯಕೆಯನ್ನು ಸಲಿಸುವೆಯ ದೇವ.

ಶ್ರೀರಾಮ : ವೈದೇಹೀ, ವಿದೇಹ ವಂಶಸ್ಥರುದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನೇ ತೊರೆದ ಸ್ಥಿತ ಪ್ರಜ್ಞರಂತೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಲುವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ, ವಿದೇಹ ವಂಶಸ್ಥೆಯಾದ ನೀನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಬಯಕೆಯನ್ನೇ ಮುಂದಿರಿಸಿರುವೆ. ಆಗಲಿ ಸತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕಾದುದು ಪತಿಯಾದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಸಮಯ, ಸಂದರ್ಭವರಿತು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಾಸೆಯನ್ನು ಸಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೇನಾಗಬೇಕು ದೇವಿ?

ಸೀತೆ : ಪ್ರಭು, ದೇಹಕ್ಕೆ ದಣಿವಾಗಿದೆ. ಸಕಲ ಜೀವಜಾತಂಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯ, ಆಧಾರ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಡಿಲಿಗೆ ತಲೆಯಾನಿಸಿ ತುಸು ವಿರಮಿಸಲೇ?

ಶ್ರೀರಾಮ : ಆಹಾ, ಇದೂ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಯಕೆಯೇ ಸರಿ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಮಡಿಲಾಸರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವವನು. ಇಂದು ನಿನಗಾ ಬಯಕೆಯಾಯಿತೇ ! ಆಗಲಿ, ಲತಾ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಎಳೆದಳಿರ ಮೃದು ಪಲ್ಲಂಕ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಬಾ, ನನ್ನ ತೊಡೆಗೆ ತಲೆಯಿರಿಸಿ ವಿಶ್ರಮಿಸು.

(ರಾಮ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಸೀತೆ ಆತನ ತೊಡೆಗೆ ತಲೆಯಿರಿಸಿ ಮಲಗುವಳು)

ಓಹೋ, ಮಲಗಿದ ಕೂಡಲೇ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ್ದಾಳೆ ಸೀತೆ. ಈಗ ನನಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಭಾಮಿನಿ

ಗುರುಗಳಂದಿಹ ತೆರದಿ ಜಾನಕಿ । ಧರಿಸಿರುವಳೀಯಮಳ ಪಿಂಡಕೆ ।
ಗುರುತರದ ಶ್ರೀ ರಕ್ಷೆಯಿತ್ತಪೆನೆನುತ ದೈವವನು ॥

ರಾಮ : ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸೀತೆಯ ಮೈ-ಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಸಕಲ ಸಾಮುದ್ರಿಕಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರು, ಈಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಮಳ ಪಿಂಡಗಳಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನು ಕುಲದ ಈ ಭಾಗ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಗಳು ತೇಜಃ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿಯೇ ಜನಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪಿತೃವಾದ ನನ್ನಿಂದ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೊಡುಗೆಯೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಅದೇ ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರ ರಕ್ಷೆಯೂ ಆಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿತ್ತ ವಿಜೃಂಭಕಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು, ನಿದ್ರಿತ ಸೀತೆಯ

ಕಿವಿಯ ಮೂಲಕ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇನೇ. (ದಿತ್ತ) ಆಹಾ ! ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳು ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೈದು ಸೀತೆಯ ಗರ್ಭಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡಿತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹಾಂ, ಯಾರದು ಬರುತ್ತಿರುವುದು. (ಭದ್ರ ಬರುವನು)

ಭದ್ರ : ವಂದಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ದೇವ.

ಶ್ರೀರಾಮ : ಆಗಲಿ, ಎದ್ದೇಳು, ಶುಭವಾಗಲಿ. ಏನು ಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ಬಂದೆ ಭದ್ರ?

ಭದ್ರ : ಬಿನ್ನಹಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವೆಂಬಂತಾಯಿತು ಪ್ರಭು !

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಪೇಳಲೆಂತೈರಾಯ ರಜಕನೋರ್ವನು ನಿನ್ನ । ಕೀಳು ನುಡಿಗಳಲಿ ನಿಂದಿಸಿದ ।। ಖೂಳನ್ನೊದಿಹ ಸತಿಯ ಮೇಳದೊಳಗಿರ್ಪನಾ । ಭೂಲೋಲ ಮರುಳನೆಂದೊರೆದ ।।

ಭದ್ರ : ಪ್ರಭು, ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಊರು ಸುತ್ತಲು ಹೋದ ಬೇಹಿನ ಚರನಾನು. ಹಾಗೆ ರಜಕರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕ್ರೋಧನನೆಂಬ ಮಡಿವಾಳನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಕೇಳಿ ಬಂದ ಕಾರಣ, ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿದೆ. ಹೇಳದೆ ತವರಿಗೆ ಹೋಗೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಕಳೆದು ಮರಳಿದ ಮಡದಿಯನ್ನು ಮಡಿವಾಳ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಜಾ ರಂಜಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪತ್ನಿ ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ನಮಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಆ ತಲೆಗೆಟ್ಟ ಕ್ರೋಧನಗಳಹಿದ ಅವಾಚ್ಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ನಾಲಗೆ ಹೊರಳುತ್ತಿಲ್ಲ ದೇವ.

ರಾಮ : ಅವಾಚ್ಯ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಸತಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದನೇ ?

ಭದ್ರ : ಸತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನದನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೂರುತ್ತಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮನ್ನೇ ನಿಂದಿಸಿದ ಆ ಕೆಟ್ಟವ.

ರಾಮ : ಏನೆಂದು ನಿಂದಿಸಿದ ? ತಡವರಿಸದೆ ಹೇಳು.

ಭದ್ರ : ರಾವಣ ಕೊಂಡ್ಯೊದ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೆಂದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲು ನಾನು ರಾಮನಂತೆ ಮರುಳನಲ್ಲ- ಎಂದು ಬಿಟ್ಟ ಪ್ರಭು. ಆಜ್ಞೆಯಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ರಾಮ : (ಸೀತೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಮಡಿಲಿಂದೆತ್ತಿ ಸರಿಸಿ, ಕೆಳಗಿರಿಸಿ) ಭದ್ರ, ಜತನ ! ಯಾರೂ ಆ ಅಗಸನ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡ ಕೂಡದು. ಇದು ರಾಜಾಜ್ಞೆ. (ಭದ್ರನ ನಿರ್ಗಮನವಾದ ಮೇಲೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ ರಾಮನ ನಿರ್ಗಮನ. ಬಳಿಕ ತೆರೆ ಹಿಡಿದು ಸೀತೆಯ ನಿರ್ಗಮನ. ತೈತ ತಕತದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಪುನಃ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಪ್ರವೇಶ.)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಇನಕುಲಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರ ಶ್ರೀ ಮುಖ । ವನಜ ಬಾಡಿದುದೇಕೆ
ಮಾನಸ । ವನಧಿಯೊಳಗೆದ್ದಿಹುದೆ ಚಿಂತೆಯ । ಘನ ತರಂಗ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರ, ನಸುಕು ಹರಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಮಂತ್ರಣಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿ, ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬಂದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ, ಗುರುಗಳು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ನೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬರಲಾಜ್ಞೆಯಿತ್ತ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಮೌನ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಗಂಭೀರ ವದನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಮಾನಸ ಶರಧಿ ಘನ ಚಿಂತಾ ತರಂಗಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ದವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮುಖ ಭಾವದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಚತುಸ್ಸಾಗರ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ನಿನಗೆ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರುತ್ತಾ ಚಿಂತಾ ಬಾಧೆಯೇ ಅಣ್ಣಾ, ಅವಸರದ ಕರೆಯಾಕೆ ? ಚಿಂತಾ ಕಾರಣವೇನು ? ವಿವರಿಸುವ ಕೃಪೆ ಮಾಡು.

ರಾಮ : ವಿಷಯವಿದು ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮಂತ್ರಣಾಗಾರಕ್ಕೆ ಕರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಓ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳೇ.

ಭಾಮಿನಿ

ಮನು ಕುಲೇಶರ ನಡತೆ ಮಾನ್ಯವು । ಜನಪರಪವಾದಕ್ಕೆ
ಹೆದರುವ । ಗುಣವ ಹೊಂದಿರ ಬೇಕು ನಮಗಾದರ್ಶವಿದು
ಜಗದಿ ।। ಜನಕನಂದನೆಯಿಂದಲೆಮ್ಮಯ। ಮನುಕುಲಕೆ
ಅಪವಾದವಡಸಿದೆ । ವನಿತೆಯನು ತ್ಯಜಿಸುವಡೆ ಮನಗೈದಿ
ಹೆನು ತಾನೆನಲು ।।

ರಾಮ : ಸಭಾ ಸದರ ಅನುಮತಿ ಕೋರಿ ಆಯೋಜಿತ ಸಭೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮನು ವಂಶೀಯನಾದ ನಾನು, ಮನು ಕುಲದ ಹಿರಿಯರ ನಡತೆಯನ್ನೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಮನುಕುಲದ ಎಲ್ಲರೂ ಅಪವಾದಕ್ಕಂಜಿ ನಡೆದವರು. ಪ್ರಜಾಹಿತಕ್ಕಾಗಿ, ಸ್ವಂತ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು, ಸ್ವಜನ- ಬಾಂದವರನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮಹಾರಾಜ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ದಂಡಕನನ್ನೇ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ್ದು ; ಸಗರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸುತನಾದ ಅಸಮಂಜಸನನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದು, ನಮಗೆ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಡೆಸಿದೆ. ಖಳಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಮರಳಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲೋರ್ವನಿಗೆ ಸಹ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಸೀತೆಯ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಪರಿಶುದ್ಧಳೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದುದು ನಿಜವಾದರೂ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣದವರೆಂಬುದು ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಈಗ ಒಬ್ಬನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದ ಈ ವಿರೋಧದ ಧ್ವನಿ, ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾವರ್ಗದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮುನ್ನವೇ ನಾನು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಜಕನ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಸುಖಪ್ರದೀಪ್ತಿಗಾಗಿ ಭೂಮಾನಿನಿ ಯಾಮಿನಿಯನ್ನು ತೊರೆವಂತೆ ಮಹಾಯೋಗಿಯೊಬ್ಬ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಮಕಾರವನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ, ಕುಲವಧುವಿನ ಕೀರ್ತಿಪ್ರಭೆಗೆ ಅಪವಾದದ ಛಾಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಾನು ತ್ಯಜಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೆನೆ.

ಭಾಮಿನಿ

ವರ ಮಹೀಧರ ಧರೆಯ ಕಂಪನ । ಕುರುಳುವಂ

ದಮೊಳಾಗ ಲಕ್ಷಣ । ಹರ ಹರಾ ಎಂದೊರಳಿ ಕೆಡೆದುಮ್ಮ
ಳಿಸಿದನು ಮನದಿ ॥

ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವ ಅಭಿನಯ)

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಲೋಕ ಮಾತೆಯ ಚಾರು ಚರಿತೆಯನು ಜಗವೆಲ್ಲ ।
ವೇಕ ಮತದಿಂದ ಪೊಗಳುವುದು ॥ ನಾಕವಾಸಿಗಳು
ಸಹ ಕಂಡಿಹರು ಪಾವಕನ । ನಾಕೆ ಪೊಕ್ಕೆದ್ದು ಬಂದಿಹುದ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಹರ ಹರಾ, ಪ್ರಿಯ ಭಾಷಿಯೂ, ಮಧುರ ಭಾಷಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಎಂತಹ ಪರುಷ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭರತ ಮರವಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಶತ್ರುಘ್ನ ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಸಚಿವ ಸುಮಂತ್ರ ಸಖೇದಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ತೆರೆದ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಲು ಮರೆತಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ಥೈರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನಂತೆ ಎನ್ನುವ ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತ ನಾನು ಕೂಡಾ, ಭೂಕಂಪಕ್ಕೆ ಧರೆಗುರುಳುವ ಪರ್ವತದಂತೆ, ಧಾರಣಾ ಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗಿ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದೆ. ಸ್ಮಶಾನ ಮೌನ ಕವಿದ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಚೇತರಿಸಿ ಕೊಂಡಂತಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞರಾದ ಭಗವಾನ್ ವಸಿಷ್ಠರೇ ಮೌನ ತಾಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಂದು ನನಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಾ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಏನು ಸೀತಾ ಪರಿತ್ಯಾಗವೇ? ಹೀಗೆಂದು ನಿನ್ನ ಘನವಾದ, ದೃಢವಾದ ನಿರ್ಧಾರವೇ? ಯಾವ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೀನು ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯ ದ್ವಾರಾ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಸೀತೆ ಪುನೀತೆಯೆಂದು ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಯೋ ಶುದ್ಧರಾಯಸವಿತ್ತನೋ, ಯಾವ ಸೀತೆಯನ್ನು ಲೋಕಮಾತೆಯೆಂದೂ, ಚಾರು ಚರಿತೆಯೆಂದೂ ದೇವ ವೃಂದವು ಕೊಂಡಾಡಿತೋ ಯಾವಾಕೆಯ ಶೀಲವನ್ನು ಶಂಕಿಸುವುದು ತರವಲ್ಲವೆಂದು ಅಳಿದ ನಮ್ಮಯ್ಯ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೇ ದೇವ ವೃಂದದೊಡನೆ ಮೈದೋರಿ ಸಾರಿ ನುಡಿದರೋ ಆ ಸೀತೆಯನ್ನೇ ತಾನೇ ನೀನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವುದು? ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆದರೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಚ್ಯುತಿಯೊದಗದ ದೃಢವಾಕ್, ದೃಢಚಿತ್ತನೆಂದು ಪ್ರಶಂಸಿತನಾದ ನೀನೇಕೆ ಚಂಚಲ ಚಿತ್ತನಾದೆ. ಯಾರವನು ನಿನ್ನೀ ಚಿತ್ತ ಚಾಂಚಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಕಾಪುರುಷ?

M6 PRO 5G

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಸೂರಿಯಂಗುಗಿದೆಂಜಲಂಟುವುದೆ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ।
ಗಾರೊ ಹುಳಿ ಹಿಂಡೆ ಮೊಸರಹುದೆ ॥ ಯಾರಾತ ದೇವಿ
ಗಪವಾದ ಹೊರಿಸಿದ ಪಾಪಿ । ಧಾರಿಣಿಯೊಳಿರಲವನ
ಕೊಲುವೆ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾ, ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಮತ್ಸರಿಯಾದ ಮರ್ತ್ಯನೊಬ್ಬ ಉಗುಳಿದರೆ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಎಂಜಲು ತಾಗುವುದೇ? ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಲೆಂದು ಕುಹಕಿಯೊಬ್ಬ ಹುಳಿ ಹಿಂಡಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟು ಮೊಸರಾಗುವುದೇ? ಅದರಂತೆ ತಲೆಕೆಟ್ಟವನೊಬ್ಬ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಘಳ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಅಪವಾದದ ಉಗುಳನ್ನು ಹಚ್ಚಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಶುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟಿತೇ ? ಅಥವಾ ತಿಳಿಗೇಡಿಯು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹುಳಿ ಹಿಂಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡಬಹುದೇ? ಅಣ್ಣಾ ಭೂಮಿಜೆಗೆ ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದ ಹೊರಿಸಿದ ದುಷ್ಟ, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರಲು ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ನನಗೊಂದು ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು. ಆ ಪಾಪಿ ಈ ಭೂಮಿಯ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹುಡುಕಿ ಕೊಂದು ಬರುತ್ತೇನೆ.

ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸೈರಿಸು, ದುಡುಕು ಸಲ್ಲದು.

ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಏಕ

ಕಳವಳಗೊಳುವುದು ತರವೆ ನೀವೆಲ್ಲ ।
ಇಳೆಯಾತ್ಮಜೆಗೆ ಕರಿ ಕಲೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ ॥
ತಿಳಿದಿಹೆ ನಾದರು ದಾರಿ ಬೇರಿಲ್ಲ ।
ಕುಲ ಕೀರ್ತಿ ಹಿರಿದಲ್ಲದೀ ಸತಿಯಲ್ಲ ॥

ರಾಮ : ಸಹೋದರ, ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನೀನಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ ಅಸಮಾಧಾನ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ ; ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸರ್ವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆ. ಅದರಂತೆ ಸೀತೆ ಶುದ್ಧ ಚರಿತ್ರೆ, ಪರಮ ಪುನೀತೆ ಹೌದೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾನೇ ಬಲ್ಲೆ. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿ ಕಲೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಆದರೂ ಬೇರೆ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ನಾನೇ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ನನ್ನೇ

ಳು. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಶಿಕ್ಷೆಯಾದರೂ, ಸೀತೆ ಅದನ್ನು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಳೆದಿರುಳು ಆಕೆ ತನ್ನ ಮನದ ಬಯಕೆಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಆ ಪುಣ್ಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಇದ್ದು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಆಕೆಯ ಬಯಕೆಗೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಯೂ ಇದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಪತಿಯ ಮನ್ನಣೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಬಲವೇ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಅವಳೂ ಅದನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದರೆ ಆಗ ನಾನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ನನಗೆ ಆಕೆಯ ಅಗಲಿಕೆಯೇ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ. ಅದುವೇ ನನ್ನತಪ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ಮೇಲಾಗಿ ನನ್ನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಹೇಳದೆಯೇ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೀತೆಗಿದೆ. ರಾಜಾರಾಮತ್ವದ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು, ಅನುಮೋದಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯೇ ಮೊದಲಿಗಳೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇನ್ನು ದು:ಖಿಸಬೇಡ, ಖೇದಿಸಬೇಡ. ಸೀತೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಕರೆದೊಯ್ದು ದಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಾ. ಇದು ರಾಮಾಜ್ಞೆ. (ರಾಮನ ನಿರ್ಗಮನ.)

ಭಾಮಿನಿ

ಧರಣಿ ಸುತೆಯನು ತ್ಯಜಿಸಲಾಜ್ಞೆಯ । ನರುಹಿ
ರಾಘವನೆದ್ದು ನಡೆಯಲು । ಮರುಗಿ ಬಿಸುಸುಯ್ದಲ್ಲಿ
ಮರವಟ್ಟಿರ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ॥ ಧರಣಿಜೆಯ ತೊರೆದಾದ
ರುಳಿಸುವ । ತರಣಿ ಕುಲದೀ ಕೀರ್ತಿ ಸೌಧವ । ಹೊರುವ
ಕಂಬದ ಕಾಯಕವು ತನಗಾಯ್ತಕಟ ಎನುತ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಯ್ಯೋ ವಿಧಿಯೇ, ಎಂಥಾ ಧರ್ಮ ಸಂಕಟವಿದು ! ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆಗಾದರೂ ಹಿಂಜರಿಯದ ನನಗೆ, ಇದೀಗ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮನೋಬಲ ಕುಸಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಧರಾಮಂಡಲವನ್ನೇ ಆದರೂ ಅಣ್ಣನಿಗಾಗಿ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುವ ನನ್ನ ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದೆ. ಅಣ್ಣನೇನೋ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತು ಎದ್ದು ನಡೆದ. ಆದರೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕಿಳಿಸಬೇಕಾದ ನಾನು ಚೈತನ್ಯವಳಿದು ಮರಗಟ್ಟಿದಂತಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮನುಕುಲದ ಕೀರ್ತಿಯ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕಂತೆ!

ಅದು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕಂತೆ! ಮನುಕುಲದ ಕೀರ್ತಿ ಸೌಧವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ತಂಭದ ಕಾರ್ಯ ಈ ಲಕ್ಷಣನಿಗೆ! ಇದಲ್ಲವೇ ವಿಧಿಯ ವಿಕಟ ವಿಡಂಬನೆ! ಮನುವಂಶೀಯನಾದ ನಾನು ಮನುಕುಲದ ಭಾಗ್ಯ ವಧುವನ್ನು ಕಗ್ಗಾಡಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕು! ಒಂದು ನಿರ್ಜೀವ ಕಂಬದಂತೆ, ನಿರ್ಭಾವುಕನಾಗಿ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕಾಂಚನ ಮೃಗ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೀಗ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಗುರುತರ ಹೊಣೆ ನನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೇರಿದೆ. ಎಂತಹ ವಿಪರ್ಯಾಸವಿದು! ಆಗಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಬರುವ ಕೆಡುಕಿನ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಆತನಿಗೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ದೇವಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

(ಸೀತಾದೇವಿ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಆಗಮನ.)

ಭಾಮಿನಿ

ಇಳೆಯಧಿಪ ನಾಣತಿಯ ನಡೆಸಲು । ಕಳವಳಿಸಿ ನಡೆ
ತಂದ ಜಾನಕಿ । ನಲವಿನಿಂದುಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿಹ ಪುಣ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ॥
ನಾದ ನಾಮಕ್ರಿಯೆ ಅಷ್ಟ
ಬಂದ ಮೈದುನನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ । ದೇವಿ । ಯಂದು ಉಯ್ಯಾಲೆಯ
ನಿಳಿಯುತ್ತ ॥ ಹೊಂದಿದಾನಂದಾತಿರೇಕದಿ । ಬಳಿ । ಬಂದು
ಕೇಳಿದಳು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಪುಣ್ಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ದೇವಿ.

ಸೀತಾ : ಹಾಂ ! ಯಾರು, ಸೌಮಿತ್ರಿ ! ಬಾ ಮಗನೆ, ಯಶೋವಂತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ನಾನಿಂದು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಬಂದ್ದುದ್ದಕ್ಕೆ ಆನಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ನನ್ನ ಸಂತಸವನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ನೀನು ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು

ಪೇಳುವೆಯಾ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ತಾಯಿ. ಅವಧರಿಸು.

ಕೇದಾರಗೌಳ ಅಷ್ಟ

ಚಿತ್ತವಿಸೆಲೆ ದೇವಿ ಇತ್ತನಾಜ್ಞೆಯ ರಾಮ । ನರ್ತಿಯೊಳ್
ನೀ ಪೇಳಿದ ॥ ಚಿತ್ತದಾಶೆಯ ತೆರನುತ್ತಮ ಕಾನನ । ದತ್ತ
ಕೊಂಡೊಯ್ಯೆನುತ ॥

ಶ್ರೀರಾಮನೇ ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು. ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನೆ ತಾನೇ ನಿನ್ನ ಮನದ ಬಯಕೆಯೊಂದನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಂಡೆಯಂತೆ.

ಸೀತೆ : ಹೌದು, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಕಳೆದಿರುಳು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಚಂದ್ರಿಕಾ ವಿಹಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಒಂದಾಸೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅದಕ್ಕೆ- ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ ದರ್ಶನದ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಂತೆ, ಸರ್ವ ಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವರ್ಣ ಖಚಿತ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಅಣಿಯಾಗುವೆಯಾ ತಾಯಿ ?

ಸೀತೆ : ಆಹಾ ! ಹೀಗಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತೆ ? ಇದು ಸತ್ಯವೇ ?

ಮೋಹನ ಆದಿ

ದಿಟವೆ ನಿನ್ನಯ ವಚನ । ಸೌಮಿತ್ರಿ ಪೇಳು । ಹಟಕೊಪ್ಪಿದನೆ
ರಮಣ ॥ ಸಟೆಯಲ್ಲವಲ್ಲ ನಿ। ಚ್ಚಟ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲಿ । ಕಟಿ
ಬದ್ಧನಾದೆಯೇ । ನಟವಿಗೆನ್ನೊಯ್ವರೆ ॥೧ ॥

ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ನಾನು ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನಾಸೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು. ಈಗಿನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಸುಕು ಕಳೆದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದರೆ - ಎಂಥಾ ಪತ್ನಿಪ್ರೇಮ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯದು !

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ, ಅಮ್ಮಾ.....

ಭಾಮಿನಿ

ಉಗುಳೊಣಗಿ ನಾಲಗೆ ತೊದಲಿ ಹುಸಿ । ನಗೆಯ
ಜವನಿಕೆಯೊಳಗೆ ದುಗುಡವ । ಹುಗಿದು ಸೀತೆಯ
ಪಾದಯುಗಳವ ನೋಡುತಿಂತೆಂದ ॥

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಎನ್ನ ನೀ ಕಾಯಕಕೆ ನೇಮಿಸಿ । ಅಣ್ಣ ಪೋಗಿಹ
ಗಹನ ಕಾರ್ಯಕೆ । ಅನ್ಯ ಮಾತುಗಳೊಂದನಾಡದೆ ।
ಸನ್ನುತಾಂಗ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರಿಸಿಯೇ ಆಗಬೇಕೇ ? ಎಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ! ಮಾತೆಯರು ವೃದ್ಧೆಯರು. ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾಗದು, ನಿನ್ನ ಸೋದರಿಯರೆಲ್ಲ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯರು. ಅವರೂ ವನ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ರಾಮಾನುಜರಾದ ಭರತ- ಶತ್ರುಘ್ನರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮನು ನನ್ನನ್ನೇ ಕರೆದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿಸಿ, ಬೇರೊಂದು ನುಡಿಯಾಡದೆ, ಯಾವುದೋ ಗಹನ ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಾನೇನೆನ್ನಲಿ ?

ಸೀತೆ : ತಿಳಿಯಿತು ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಗಹನ ರಾಜಕಾರ್ಯದ ನಡುವೆಯೂ ಪತ್ನಿಯೊಂದು ಬಯಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ! ನನಗೆ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು. ವತ್ಸಾ, ನಾನು ಗುರುಹಿರಿಯರ, ರಾಜಮಾತೆಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು, ತಿಳಿಸಬೇಕಾದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಬೇಕಾದ ಬಾಗಿನಾದಿ ಸುವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ತುಸುಹೊತ್ತು ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರು. (ಸೀತೆಯ ನಿರ್ಗಮನ)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಎಂಥಾ ಮುಗ್ಧತೆ! ತಾಯೇ, ತಾಯೇ, ನಿನ್ನ ಬಲಿಯಾತ್ರೆ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನರಿಯದೆ, ಬರಿದೆ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ! ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲೇಕೆ ಸಂದೇಹಗಳೇ ಮೂಡುತ್ತಿಲ್ಲ! ಅಂದು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು

ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನಂತೂ ಸದಾ ಅಣ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಲು ಕಟಿಬದ್ಧನಾಗಿ, ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವವನು. ನೀನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರಬೇಕಲ್ಲ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಹೌದು ತಾಯೆ .

ಸೀತೆ : ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವೆಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಅಳುಕುತ್ತ) ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ..... ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸೀತೆ : ಹಾಗಾದರೆ.....

ಭಾಮಿನಿ

ಜೊತೆಯೊಳಾರೈತಹರು ನಿನ್ನಯ । ಸತಿಯೊ ಭರತನ
ಭಾರ್ಯೆಯೋ ಎನ । ಗತಿ ಸಲುಗೆಯಾ ತಂಗಿ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ
ಯಳೊ ಮಾತೆಯರೊ ॥ ಹಿತದಿ ಪೇಳಾ ಕಾನನದಿ ಮುನಿ ।
ಸತಿಯರಿಗೆ ಕೊಡಲೇನ ನೊಯ್ಯಲಿ । ಕ್ಷಿತಿಯಧಿಪನೇ
ನೆಂದನೆನೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ॥

ಸೀತೆ : ಸೌಮಿತ್ರಿ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಅಣಿಯಾಗಲು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ ! ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೆ? ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ಊರ್ಮಿಳೆಯೇ, ಭರತನ ಭಾರ್ಯೆ ಮಾಂಡವಿಯೇ? ಅಥವಾ ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ತಂಗಿ, ಶತ್ರುಘ್ನನ ಸತಿ ಶ್ರುತ ಕೀರ್ತಿಯೇ? ರಾಜಮಾತೆಯರೂ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವರೇ? ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಋಷಿ ವಧುಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಯಾವ ಸುವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಭು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಬರುವವನಿದ್ದಾನೆಯೇ? ನಿನಗೇನಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ ? ಹೇಳಪ್ಪ.

ಕುಮ ರಥದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಭರತನಂತೆ ನಾವೂ ಅದರಲ್ಲೇ ರಾಮ ಸಾನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಣೋಣ. ಆಗದೇ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಆಗಲಿ ದೇವಿ, ರಥ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಬಂದು ಮುಹೂರ್ತ ಮಾಡು.
(ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಸೀತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಭಾಮಿನಿ

ಬಂದು ಪೊಂದೇರಡರೆ ರಥವದು । ಮಂದ ಗತಿ
ಯಲಿ ಗಮಿಸಿ ತಾಗ ವ । ಸುಂಧರಾತ್ಮಜೆ ಯೊಜ್ಜೆಯಿಂ
ಮೇಣ್ ಬಸಿರ ಭಾರದಲಿ ॥ ಇಂದ್ರಜಿತು ಹರನೆದೆಯ
ಚಿಂತೆಯ । ದೊಂದು ಗುರು ಹೊರೆಯಿಂದಲಾ ಮಣಿ ।
ಸ್ಯಂದನಕೆ ಬಲು ವಿಧದೊಳೊದಗಿತು ಗತಿ ನಿರೋಧ
ವೆನೆ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಯಾಕೆ ರಥವಿದು ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿದೆ? ಲೋಹಗಳಲ್ಲೇ ಘಾರವಾದುದು ಚಿನ್ನ. ಅಂಥಾ ಸುವರ್ಣ ಖಚಿತವಾದ ರಥವಾದುದರಿಂದ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಭಾರವೆನಿಸಿತೇ? ಅಥವಾ ಭೂಮಿಸುತೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ರಥದ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೇ? ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಅವನಿಜೆಯನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾವನಿ ಬಿಡಲಾರೆನೆಂದು ಪ್ರತಿರೋಧ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಳೇ? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಇದಾವುದೂ ಆಗಿರಲಾರದು. ಇಂದ್ರಾರಿಯಂತಹ ಅನೇಕ ಭೂಭಾರಕರನ್ನು ಕೊಂದ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸದ್ಯದ ಚಿಂತಾ ಘಾರವೇ ರಥ ಗತಿ ನಿರೋಧಕವಾಗಿರಬೇಕು.

ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಯಾಕಿಷ್ಟು ನಿಧಾನಗತಿ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಇಲ್ಲಮ್ಮ, ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಮಾರ್ಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿದಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೇನು, ಮಟ್ಟಸವಾದ, ಸಮ ತಟ್ಟಾದ ಮಾರ್ಗ ಮುಂದಿದೆ. ಇದೋ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ. (ತೃತತಕತ. ನಿರ್ಗಮನ.)

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಕುಳಿತಿರುವಳು.) (ತೆರೆಯ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪ್ರವೇಶ)

ಆರ್ಯ ಸವ್ಯಾ ಏಕ

ಸಿಂಗರ ಗಬ್ಬಕೆ ಮಂಗಲ ವಾಕ್ಯದ । ರಂಗೊದ
ಗಿಸಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿ ।। ಸಂಗಡಿಗರು ರಸ ಗಂಗಾ
ಸ್ನಾನದಿ । ಮಂಗಲವಡೆವೊಲ್ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿ ।।

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ದಿನ. ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಯಣ ಕಥನ ಕಾವ್ಯವು ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಆ ಪುಣ್ಯ ಕಥಾ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಭರದ್ವಾಜಾದಿ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲಾ ಪುಳಕಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಶ್ರುತಿ ಲಯ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಸಬಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪುತ್ರ ಕಾಮಯಾಗದಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ, ನಾನೂ ಶಿಷ್ಯಕಾಮೇಷ್ಟಿಯ ಮೂಲ ಸಚ್ಛಿಷ್ಯರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. (ಸೀತೆಯ ರಾಮನಾಮ ಕೀರ್ತನೆ ತೆರೆಯೊಳಗಿಂದ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.) ಆಹಾ, ತಾರಕ ನಾಮಕೀರ್ತನೆ! ನನ್ನನ್ನು ಅಧಃಪತನದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಬಾಳಿಗೊಂದು ರೂಪರೇಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಆ ಕೋಸಲಪತಿಯ ನಾಮದ ಕೀರ್ತನೆ ಮಧುರಾತಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲಿಂದ? ದೇವತೆಗಳೇ ಶುಭಶಕುನವಾಗಿ ಈ ರಾಮನಾಮ ನನಗೆ ಕೇಳುವಂತೆಸಗಿದರೇ ? ಏನೇ ಇರಲಿ...

ವಾರ್ಧಿಕ

ಶುಭ ಶಕುನವೆಂದವನು ವನದೊಳೆಲ್ಲೆಡೆಯರಸಿ । ಸುಭಗೆ
ಸೀತೆಯ ಕಂಡು ಬಳಿಗೈದಿ ಮರುಕದಿಂ । ದಭಯ ಮುದ್ರೆ
ಯ ತೋರಿ ಬೆದರದಿರು ನೀನೆನುತ ನುಡಿಸಿದನು ವಿನಯ
ದಿಂದ ।।

ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಷ್ಟ

ಯಾರಮ್ಮ । ನೀನು । ಯಾರಮ್ಮಾ ।।ಪ।। ಯಾರಮ್ಮ ನೀ
ಘೋರ ಕಾಂತರದೊಳಗೆ । ಯಾರನು ನೆನೆದತ್ತು ಕರೆ

ಯುವೆ ಹೀಗೆ ॥ ತಾರಕ ಮಂತ್ರವ ಕಲಿಸಿದರಾರು ।
ಈ ರೀತಿ ತೊರೆದಿಲ್ಲಿ ಪೋದವರಾರು ॥

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಅಮ್ಮಾ, ಈ ವಿಜನ ವನದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಪಿಸುತ್ತಾ ತಾರಕ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ನೀನು ಯಾರು? ನಿನಗೀ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದವರಾರು? ನೀನಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಲಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನೀ ವನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದು ಯಾರು? ತಾರಕ ಮಂತ್ರ ಪಠನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ದುಗುಡವೇಕೆ? ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸು ತಾಯೆ.

ಸೀತೆ : (ಭಯಗೊಂಡು) ದಯವಿಟ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಡಿ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ತಾಯೇ ಹೆದರಬೇಡ. ಸರ್ವ ಭೂತ ದಯಾ ಪರನಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಿಂದ ನಿನಗೇನೂ ಕೆಡುಕಾಗದು. ತಾರಕ ಮಂತ್ರದಾಣೆ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬು ತಾಯೆ.

ಭಾಮಿನಿ

ಮುನಿಯ ಮಾತನು ನಂಬಿ ಜಾನಕಿ । ಮನಸಿನಗ
ಣಿತ ಶೋಕ ಮೌಕ್ತಿಕ । ಮಣಿಗಳಂ ಪೋಣಿಸುತ
ಹೊಸೆದ ವಿಷಾದ ಹಾರವನು ॥ ಮುನಿಯ ಪಾದಕೆ
ತೊಡಿಸುತರ್ಚಿಸಿ । ಜನಪನಪವಾದಕ್ಕಳು ಕಿತನ್ನನು।
ವನದಿ ತೊರೆದಾರ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನು ಬಣ್ಣಿಸಿದಳಳುತ ॥

ಸೀತೆ : ಮಹಾತ್ಮರೇ, ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಭಗವಾನರೇ? ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾದುದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ತಿಳೀಯುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿಲ್ಲ. ಇದೋ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರ ಬಿಂದುಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಪಾದವನ್ನು ತೋಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಷಾದ ಹಾರವೇ ನಾನು ತಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕಾಣಿಕೆ ದೇವ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ತಾಯೇ ನಿನಗೀ ತೆರನ ವಿಷಾದವೇಕೆ ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀನು ಯಾರಮ್ಮ ?

ಸೀತೆ : ಮಹಾತ್ಮರೇ, ರಾಜರ್ಷಿ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನ ಸುತೆಯಾಗಿ, ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗಿ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಭಾಗ್ಯವಂತೆ ನಾನು. ಮನುಕುಲ ವರ್ಧಕ ಸಂತಾನವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸುಖದ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ನಾನು. ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಂಡು ವಿಧಿ ಮತ್ಸರವಾಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆ, ಜನಾಪವಾದಕ್ಕಂಜಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ನನ್ನನ್ನು ಪತಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪತಿಯಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುತ್ರಿ ಜಾನಕಿ ನಾನು ಸ್ವಾಮಿ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ನೀನು ಸೀತಾದೇವಿಯೇ ! ನಂಬಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾಯಿ !

ಸಾವೇರಿ ಝಂಪೆ

ಮಾತೆ ಜಾನಕಿಯೆನ್ನ । ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕಿ ನಿನಗೆ । ಈ ತೆರನ
ಸ್ಥಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಯ್ತೆ ।। ಏತಕಿಂತೆಸಗಿದನೂ । ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ
ರಘು । ನಾಥನೆಂದೆನಗರಿಯದಾಯ್ತೆ ।।

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಏನಿದು! ಕನಸೋ ನನಸೋ! ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕವಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಭ್ರಾಮಕ ಸ್ಥಿತಿಯೋ! ಆಮ್ರ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವ ಮನು ವಂಶ ವೃಕ್ಷ ಕಹಿಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಲ್ಪ ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ವಿಪರೀತವಾದ ವಿಧಿಯ ವಿಲಾಸವೇ? ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮಾ ಸೀತಾದೇವಿ, ನೀನು ಲೋಕನಾಯಕಿಯಾದ ಲೋಕ ಜನನಿಯೇ ಆದರೂ, ನನ್ನ ಕಥನ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಕವಿಯಾದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಕುರಿತಾಗಿ ಪಿತೃ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರುವುದು ಅಸಹಜವೂ ಅಲ್ಪ ಅನಪೇಕ್ಷಿತವೂ ಅಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಇಂತಹ ದುರ್ಗತಿ ಬಂತೆಂಬುದನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವನನ್ನು ಧರ್ಮಜ್ಞನೆಂದೂ, ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳ ಸಾಕಾರ ರೂಪನೆಂದೂ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡಿದೆನೋ, ನನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ಕುರಿತು ನಿಷ್ಠುರನಾದನೇಕೆ? ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ದೋಷವೇ? ಚಿತ್ರಣವೇ ದೋಷ

ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ರಾಕ್ಷಸರಾದ ನಮಗೆ ಕೇಡಾದೀತೆಂದು ನನ್ನ ಒಳ ಮನಸ್ಸು ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಕೂಡದು, ಆ ಯಾಗ ನಡೆಯಲು ಬಿಡಬಾರದು. ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ನಾನೇ ಮುಂದಾಗಿ ಹೋಗಿ ಯಾಗ ಭಂಗ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ.

ಲವಣಾ : ಶಹಬ್ಬಾಸ್.

ಟೋಹ : ಮಹಾಪ್ರಭು.....

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಯಾಗ ರಕ್ಷಣೆಗೆಂದೆನುತ ಶತ । ಯಾಗ ಬಂದರೆ
ಬಂಧಿಸುತ ಸುರ । ಭೋಗವನು ವಶಪಡಿಸಬಹುದು
ಸ। ರಾಗದಿಂದ ।।

ಟೋಹ : ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ, ಚ್ಯವನನ ಹಾಗೆ ಆ ಇಂದ್ರನೂ ನಾನಾ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಸುವವನು. ಸಮಯ ಸಾಧಕನಾದ ಇಂದ್ರ ಅನ್ಯರ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ಹೇಸಿದವನೂ ಅಲ್ಲ . ತಾನೇ ಯಾಗಾಶ್ವವನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು ಕಳ್ಳ . ಈಗ ಚ್ಯವನನ ಯಾಗವನ್ನು ನಾವು ಕೆಡಿಸಿದರೆ ರಕ್ಷಣೆಗೆಂದು ಧಾವಿಸಿ ಬರಲೂ ಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಂಧಿಸಿ , ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಹೇಗೆ ನನ್ನ ಆಲೋಚನೆ ?

ಲವಣ : ಭಲೇ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ. ದೈತ್ಯ ವೀರರೇ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕಿಳಿಸೋಣ. ಮಿತ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಯಮುನಾ ತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆಯೋಣ. (ನಿರ್ಗಮನ)

(ಪದಕ್ಕೆ ಚ್ಯವನಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಬಂದು ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.)

ಆರ್ಯ ಸವ್ಯಾ ಏಕ

ಇತ್ತಲು ಯಮುನಾ ತೀರದಿ ನೆರೆಯುತ । ಕಿತ್ತಡಿಗಳು
ಬಲು ಸಂಭ್ರಮದಿ ।। ಸ್ವಸ್ತಿಯ ನಾಶಿಸುತಾಗಲೆ ಸುರಪನಿ ।
ಗಿತ್ತರು ಹವಿಯಾಗದ ಮುಖದಿ ।।

ಸೀತೆ : ಆಗಲಿ ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾರೆ. (ನಿರ್ಗಮನ. ವಜ್ರಪೃಷ್ಠ ಲೋಹ ಜಂಘರೊಂದಿಗೆ ಲವಣಾಸುರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ.)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಕೇಳಿರೈ ದಾನವರು ನಾಕವ । ನಾಳಿದನ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ
ಅನು । ಕೂಲಗೈವರು ಋಷಿಗಳಿದು ಕೆಡು । ಗಾಲವೈಸೆ ॥

ಲವಣಾ : ವೀರಯೋಧರೇ, ಈ ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣವು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಮಧು ದಾನವನೆಂಬ ಮಹಾವೀರನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತಂತೆ. ವೀರಾಗ್ರೇಸರನೂ, ಶಿವಭಕ್ತನೂ ಆದ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಈ ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ, ಶಿವದತ್ತವಾದ ಶೂಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಶೂಲ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ತನಕ ನನಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣವೇ ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಆ ಶೂಲಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸದ್ಯ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಸಲು ಕಾರಣವೇನು ಬಲ್ಲಿರಾ? ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಚ್ಯವನ ಋಷಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಶಕ್ತಿಯ ವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಮಹಾಯಾಗವೊಂದನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರಂತೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ?

ವಜ್ರಪೃಷ್ಠ : ದೈತ್ಯೇಶ, ...

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಅಮಮ ಹಾರುವರೆಸಗುವೀ ಮಖ । ಕ್ರಮದಿ ಮುಗಿಸಲು
ಬಿಡೆನು ಮುನಿಗಳ । ದಮನಕಾಣತಿ ನೀಡು ಮಧುರಾ ।
ರಮಣ ಎನಗೆ ॥

ವಜ್ರ : ಜೀಯಾ, ಆ ಚ್ಯವನನೆಂಬವನು ಮಹಾ ಮಂತ್ರವೇತ್ತನಂತೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುಲೋಮನೆಂಬ ರಕ್ಕಸನ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತವನಂತೆ. ನೆಲದಲ್ಲೂ, ಜಲದಲ್ಲೂ ಹುತ್ತದೊಳಗೂ ನಿರಂತರ ತಪವೆಸಗಿದವನಂತೆ. ಅಂಥವನು, ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂದ್ರ ವೈರವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವನು. ಇದೀಗ ಇಂದ್ರ ಹಿತಾರ್ಥ

ಚ್ಯವನ : ಋಷಿಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಮಹಾ ಯಾಗವು ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯ ಸಮಯ ಬಂದಿದೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು ಹವಿಸ್ಸು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಲೋಕ ಲೋಕಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಶುಭವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮಂತ್ರಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸೋಣ.

ಋಷಿಗಳು : ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. (ಆಗ ಲವಣಾದಿ ರಕ್ಕಸರು ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸುವರು. ಯಾಗ ಹಾಳಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಚ್ಯವನನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಭಾಮಿನಿ

ಚಂದವಾಯ್ತೀಗೆನುತ ನಗುತೆನ । ಗಿಂದು ಬೇಟೆಯ
ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ । ಬಂದವರು ಪುರಕೈದಿರೆನ್ನುತ ಕಳುಹಿ
ದನು ಖಳರ ॥

ಲವಣ : ಆನಂದವಾಯಿತು. ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಯಾಗ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇಂದ್ರನು ಬರಲಿಲ್ಲ, ಉಪೇಂದ್ರನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ . ಪಾಪಿ ಬದುಕಿಕೊಂಡ. ನನಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ತೋಳ ತೀಟೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಮಾಸ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ.

ರಕ್ಕಸರು : ಆಗಲಿ ಪ್ರಭು. ಬೇಗನೆ ಮರಳಿ ಬನ್ನಿ.
(ಎಲ್ಲರ ನಿರ್ಗಮನ. ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ. ಚ್ಯವನ ಋಷಿಯ ಆಗಮನ.)

ಶ್ರೀರಾಮ : ಮಹಾತ್ಮರೇ, ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ದಾಶರಥಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಚ್ಯವನ : ಶ್ರೇಯೋಸ್ತು ರಾಜನ್. ಅಯ್ಯಾ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ, ಔಪಚಾರಿಕ ಸಮಯಾವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾವೆಲ್ಲ

ವಿಷಯವೊಂದನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆಲಿಸುವ ವ್ಯವಧಾನವಿದೆಯೇ ?

ಶ್ರೀರಾಮ : ಧಾರಳವಾಗಿದೆ. ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ.

ಚ್ಯವನ : ಶ್ರೀರಾಮ, ಅವಧರಿಸು.

ಸಾರಂಗ ಅಷ್ಟ

ರಘುನಾಥ ಲಾಲಿಸಯ್ಯ । ಬಂದೆಡರುಗ । ಳಗಣಿತವಾ
ದುದಯ್ಯ ।। ವಿಗಡನು ಮಧುರಾ । ನಗರೇಶ ಲವಣನು ।
ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದಲಿ । ಹಗರಣ ಮಾಳ್ಪನು ।।೧।।

ಚ್ಯವನ : ರಘುನಾಥ, ರಾಮ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯನಾದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಕೈತೊಳೆಯುತ್ತಾ ಬದುಕುವ ದುರ್ಧರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಕ್ಷಸರ ಉಪಟಳ ಮಿತಿ ಮೀರಿದೆ. ಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾವು ಕೈಗೊಂಡ ಮಹಾಯಾಗವನ್ನು ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣದ ಒಡೆಯನಾದ ಲವಣಾಸುರನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಋಷಿ ಮುನಿಗಳನ್ನೂ ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ, ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ ವಿಘ್ನ ಸಂತೋಷಿಯಾಗಿ, ಹಿಂಸಾ ನಿರತನಾಗಿ, ಧರ್ಮ ಕಂಟಕನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ನಾಶವಾಗದಿದ್ದರೆ ಭೂಭಾರ ಹರಣದ ನಿನ್ನ ದೀಕ್ಷೆ ಪೂರ್ಣವಾಗದು. ದಾನವಾಂತಕ, ದನುಜ ದಮನಕ್ಕೆ ಮನ ಮಾಡು ಪ್ರಭು.

ಶ್ರೀರಾಮ : ತಾಪಸೋತ್ತಮರೇ, ನಿರ್ಭಯಸ್ಥರಾಗಿರಿ.

ಭಾಮಿನಿ

ತಾಪಸರ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಮನದನು । ತಾಪ ಕೋಪಗಳಿಂದ
ರುದ್ರ ಪ್ರ । ತಾಪಿ ರಘುವರ ಕಾದ ಚೆಂಬೊನ್ನಂದದಲಿ ಜ್ವಲಿಸಿ ।।

ಶ್ರೀರಾಮ : ಭಗವನ್, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ ಮಹದುಪಕಾರವೆಸಗಿದ್ದೀರಿ. ಆ ದುಷ್ಟನ ಪಾಪದ ಕೊಡ ತುಂಬಿತು. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ವಧಿಸಿ

ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ.
ಚ್ಯವನ : ವಿಜಯೀಭವ. (ನಿರ್ಗಮನ.)

ಭಾಮಿನಿ

ಪಾಪಿಗಳ ಸಂಹರಿಸಿ ಯಜ್ಞಕ । ಲಾಪಕನು ವಿತ್ತಪೆನು
ಶೀಘ್ರದಿ । ತಾಪ ಸರೆ ನೆಮ್ಮದಿಯೊಳಿರಿಯೆನೆ ಶತ್ರುಹರ
ಬಂದು ॥ (ದಿತ್ತ. ಶತ್ರುಘ್ನನ ಧೀಂಗಿಣ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಅಣ್ಣ ನಂಘ್ರಿಗೆ ಮಣಿದು ದಾನವ । ನನ್ನು ವಧಿಸಲು
ನೀನೆ ತೆರಳುವು । ದಿನ್ನು ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ ಸೋದರ ।
ನೆನ್ನ ಮರೆತು ॥

ಶತ್ರು : ಅಣ್ಣಾ, ಪಾವನಾಂಘ್ರಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ರಾಮ: ಏಳು, ಯಶೋವಂತನಾಗು.

ಶತ್ರು : ಪ್ರಭು, ತಾಪಸರಿಗೆ ಅಭಯವಿತ್ತು ದುಷ್ಟ ದಮನಕ್ಕೆ ನಿನ್ನೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದಂತಿದೆ. ಸಲ್ಲದು ಪ್ರಭು, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ವಾಮದೇವ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾದಿ ಮಹಾ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಂದಲೇ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನೀನು, ಕ್ಷುದ್ರ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಸ್ವಯಂ ಮುಂದಾಗಬೇಕೆ? ಸಮರ್ಥ ಸೋದರನಾ ನಾವಿಲ್ಲವೇ? ನನಗೊಂದು ಅವಕಾಶ ಕೊಡು.

ರಾಮ : ಸಹೋದರ , ಇಂದೇಕೋ ನೀನು ತುಂಬಾ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿದ್ದೀ. ಯಾಕೆ? ಆತುರ, ಉದ್ವೇಗಗಳು ?

ಶತ್ರು : ಕಾರಣವಿದೆ ಪ್ರಭು.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಖ್ಯಾತನಾದನು ಭರತ ಪ್ರೇಮದಿ । ಪ್ರೀತ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಿನಗೆ
ಬಾಲ್ಯದಿ । ಏತಕೂ ಸಲದವನೆ ನಾ ರಘು । ನಾಥ ಪೇಳ್ಳೆ ॥

ಶತ್ರು : ಅಗ್ರಭವ, ನಿನ್ನ ಮೂವರು ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಭರತನು ಭಾತೃ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಪ್ರೇಮ , ಸೇವೆ, ತ್ಯಾಗಗಳು ಲೋಕ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ನಾನೊಬ್ಬ ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ರಂಗಪ್ರವೇಶದ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಇದೀಗ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೀಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನೆನಪೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸದವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾರೆಯಾ ಪ್ರಭು ?

ಶ್ರೀರಾಮ : ಸೌಮಿತ್ರಿ, ನಿನ್ನ ಕುರಿತಾಗಿ ಅವಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ. ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ರಾಕ್ಷಸನೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನವೀಯುವುದೇಕೆಂದು ಹಿಂಜರಿದೆ.

ಶತ್ರು : ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನವೇ ?

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ದುರುಳ ಲವಣಾಸುರನ ವಧಿಸಲು । ಕರುಣಿಸಪ್ಪಣೆ
ಯೆನಗೆ ನಿನ್ನಯ । ಚರಣದಾಣೆಯೊಳವನ ವಧಿಸದೆ ।
ಪುರವ ಪೊಗೆನು ॥

ಶತ್ರುಘ್ನ : ನಿನಗೆ ಸಂದೇಹ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ತಪ್ಪೆನ್ನಲಾರೆ. ಹೌದು ನಾನು ಅನನುಭವಿಯೇ ಸರಿ. ಯಾವ ಘನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪೂರ್ವಾನುಭವವೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೊಂದು ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಅನುಭವ ದೊರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ? ನಿನ್ನ ಅನುಮಾನ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಇದೋ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ . ಲವಣಾಸುರನ ವಧೆಗೆ

ನನಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟೆಯೆಂದಾದರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದದಾಣೆಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿಫಲನಾದರೆ ಮರಳಿ ಪುರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಾರೆ.

ಶ್ರೀರಾಮ : ಒಳ್ಳೆಯದು. ಹೋಗಿ ಬಾ. ತಾಪಸರ ಹರಕೆ, ರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ, ಗುರುಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ, ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಾಕವಚ ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಜಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸಲಿ. (ರಾಮನ ನಿರ್ಗಮನ)

ಮಾರವಿ ಏಕ

ರಘುವರ ನಿಂತೆನು ತಿತ್ತನು ವೀಳ್ಯವ । ನಗುನಗುತನುಜನಿಗೆ ॥
ಸುಗುಣನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತರಿಗೆರಗುತ । ಲಗುಬಗೆಯಲಿ ಪೊರಟ ॥

ಶತ್ರು : ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯೇ ಆಶೀರ್ವಾದ, ಶ್ರೀರಕ್ಷೆಯೆಂದು ನಂಬಿ ಸೇನಾ ಸಮೇತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತೇನೆ.
(ನಿರ್ಗಮನ. ಕೆಳಗಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಪುನ: ರಂಗಕ್ಕೆ)

ಮಾರವಿ ಏಕ

ಸೇನೆಯು ರಮಸಾ ತೀರವ ಸೇರಲು । ಸ್ನಾನವ ವಿರಚಿ
ಸುತ ॥ ತಾನೈತಂದನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಬಳಿ । ಗಾ ನರಪತಿ
ಯನುಜ ॥

ಶತ್ರು : ಶೀಘ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಸೇನೆ ತಮಸಾ ನದಿಯ ತೀರವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಇದೇ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ವಿರಚಿಸಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಗಿಸಿದೆ. ಸೇನೆಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟು ವಿರಮಿಸಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮವಿದೆಯಂತೆ. ಅವರನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ, ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಲು ಆ ಕಡೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. (ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮನ)

ಶತ್ರು : ಮಹಾತ್ಮರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಶುಭಮಸ್ತು. ರಾಜ ಪುರುಷನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ನೀನು ಯಾರು? ಬಂದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಬಹುದೇ?

ಶತ್ರು : ಅವಶ್ಯ ಮುನಿವರ.

ಕೇದಾರಗೌಳ ಅಷ್ಟ

ಕೇಳು ಮುನೀಂದ್ರನೆ ನಾನು ಶತ್ರುಘ್ನನು । ಭೂಲೋಲ
ರಾಮಾನುಜ ॥ ಖೂಳನಾಗಿಹ ಲವಣಾಸುರ ವಧೆಗಾಗಿ ।
ಪಾಳಯ ನೆರಹಿ ಬಂದೆ ॥

ಶತ್ರು : ಮುನೀಂದ್ರ, ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ತಮ್ಮನಾದ ಶತ್ರುಘ್ನ ನಾನು. ದುಷ್ಟ ಲವಣಾಸುರನನ್ನು ವಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಅಣ್ಣನಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸೇನಾ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದವ. ಇಲ್ಲೇ ಸಮೀಪ ತಮಸಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸೇನೆ ತಂಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಹರಸಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನಹ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಅಯ್ಯಾ ಶತ್ರುಘ್ನ , ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನ ತಮ್ಮನೆಂದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದವನೆಂದಾಯಿತು. ಈಗ ಹೇಗೂ ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಈ ಸಮಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ನಮ್ಮಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆ. ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸು, ಆಗದೇ ?

ಶತ್ರು : ಆಗಲಿ . ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ.
(ಒಳಗಿನಿಂದ "ಗುರುದೇವ, ಸೀತೆಗೆ ಪ್ರಸವ ವೇದನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಶಿಷ್ಯರು ಕರೆದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಹೌದೇ. ಆಕೆಯ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರ ರಕ್ಷೆಯನ್ನೀಯುತ್ತೇನೆ. (ಮತ್ತೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಗುರುದೇವ, ಸುಖ ಪ್ರಸವವಾಯಿತು. ಅವಳಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.)

ಹರಹರಾ ರಘುವಂಶದೀ ವಧು । ತಿರುಕರಂದದಿ
ತೃಣದ ಶಯ್ಯೆಯೊ । ಳೊರಗಿಹಳು ವಿಧಿಲೀಲೆಯೆನ್ನೀ ।
ಗೊರೆಯಲೇನು ॥

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಹರಹರಾ, ಈ ದಾರುಣ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಎಂತು ನೋಡಲಿ ! ಇನ್ನೆಂತು ಸಹಿಸಲಿ ! ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಸುವರ್ಣ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಘು ಮಹಾರಾಜನ ವಂಶಕ್ಕೆ ವಧುವಾಗಿ ಬಂದ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ ಸೀತಾದೇವಿ ತೃಣದ ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹಂಸತೂಲಿಕಾ ತಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ, ಹೊಂದೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಕಂದಮ್ಮಗಳನ್ನು ತೂಗಬೇಕಾದ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಹುಲ್ಲ ಹಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ , ಹೆರಿಗೆಯ ನೋವು, ದಣಿವುಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತೇ ! ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೇಕೆ ಇಂಗಿ ಕುರುಡಾಗಲಿಲ್ಲ ! ವಿಧಿಯೇ ನಿನ್ನ ಕ್ರೂರ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ತೋರಿ ಯಾಕಿಂತು ಅಣಕಿಸುವೆ !

ಭಾಮಿನಿ

ನೋಡಿ ದು:ಖದೊಳಿಂತು ತನ್ನೊಳ । ಗಾಡುತಿಹ ಮೈದು
ನನ ಮೊಗವನು । ನೋಡಿ ಸೀತೆಯ ಮನದಿ ಮರುಕ
ವು ಮೂಡಿ ನುಡಿಸಿದಳು ॥

ಬೈರವಿ ಝಂಪೆ

ಇತ್ತ ಬಾ ಶತ್ರುಘ್ನ । ಸ್ವಸ್ಥವೇ ಪುರದಲ್ಲಿ । ಪೃಥ್ವಿಪತಿ
ಸಂತೋಷ । ಚಿತ್ತದಿಂದಿಹನೆ ॥೧॥
ಮಾತೆಯರು ತಂಗಿಯರು । ಖ್ಯಾತ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ।
ಸಾತಿಶಯದಿಂದಿಹರೆ । ನೀ ತಿಳಿಹು ಮುದದಿ ॥೨॥

ಸೀತೆ : ಯಾರು ಶತ್ರುಘ್ನನೇ? ಯಾಕಪ್ಪ ದೂರ ನಿಂತಿರುವೆ? ಹತ್ತಿರ ಬಾ ಮಗನೇ. ಸೌಮಿತ್ರಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಲವು ಮಾಸಗಳೇ ಕಳೆದವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಲು ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪುರವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಕುಶಲಿಗರೇ? ವೃದ್ಧಮಾತೆಯರು

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಆಹಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸೌಮಿತ್ರಿ, ನೀನಿಲ್ಲೇ ಇರು. ನಾನೊಳ್ಳ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. (ನಿರ್ಗಮನ)

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಸೀತೆ ! ಪ್ರಸವ ! ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳು ! ಯಾವ ಸೀತೆ ? ನಮ್ಮತ್ತಿಗೆಯ ಆಗಿರಬಹುದೇ ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : (ಬರುತ್ತಾ) ಆಹಾ, ಎಂಥಾ ಮುದ್ದಾದ ಮಕ್ಕಳು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ಶಿಶುರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ಬಂದರೋ ಎನ್ನಬೇಕು !

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಮಹಾತ್ಮರೇ, ತಾವೇನೋ ಉಲ್ಲಸಿತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ನಾನು ಸಂದೇಹ, ಕಾತರ, ಕುತೂಹಲಗಳಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನ ಮಾನಸನಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ನಿನಗಂಥಾ ಚಡಪಡಿಕೆ ಯಾಕೆ ಬಂತಯ್ಯಾ ?

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಶ್ರೀರಾಮನ ತಮ್ಮನಾದ ನಾನು 'ಸೀತೆ' ಯೆಂಬ ಎರಡಕ್ಷರ ಕಿವಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಕುತೂಹಲ ತಾಳದಿರುವೆನೆ? ನೀವು ಹೇಳಿದ ಸೀತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಜಾನಕಿಯಾಗಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ನನಗೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಆಗಲಪ್ಪ, ನಿನ್ನ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅದೋ ಆ ಆಶ್ರಮ ಬಿದಿರ ತಡಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗು. (ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ನಿರ್ಗಮನ. ಪ್ರ ತೆಗೆದಾಗ ಶಿಶುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೀತೆ ಮಲಗಿರುವಳು.)

ಭಾಮಿನಿ

ಕಲ್ಲವಿಗ್ರಹದಂತೆ ಮಿಸುಕದೆ। ಸೊಲ್ಲಡಗಿ ಸೌಮಿತ್ರಿ
ಕಂಡನು । ಚೆಲ್ವ ಬಾಲಕರೊಡನೆ ಮಲಗಿಹ ಫುಲ್ಲನಯ
ನೆಯನು ॥

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಆರೋಗ್ಯವಲ್ಲಿರುವರೇ? ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂಗಿಯರಾದ ಮಾಂಡವಿ, ಉರ್ಮಿಳಾ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯರು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಭರತ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸ್ವಸ್ಥ ಮಾನಸರಾಗಿರುವರೇ? ನೀನೆಂತಿರುವೆ? ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ರಭುವು ನನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯ ನೋವನ್ನು ಎಂತು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಾರು? ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅನ್ನ ಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವರೇ? ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾನಿಷ್ಠೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವರೇ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆಯಾ?

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಆಗಲಿ ತಾಯಿ, ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಭೈರವಿ ಝಂಪೆ

ಎನಲೆಂದ ಶತ್ರುಘ್ನ । ಜನನಿ ನೀ ನಿಲ್ಲದೆಡೆ । ಯೆನಿತು
ಸಂಪದವಿರಲು । ಮನಕೆ ಮುದವಿಹುದೆ ॥೧॥
ಕಿರಣವಿಲ್ಲದ ಸೂರ್ಯ । ಹರಣವಿಲ್ಲದ ಕಾಯ । ವಿರ
ಲೇನು ನೀನಿಲ್ಲ । ದಿರುವ ಪುರವಂತೆ ॥೨॥

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಲು ನಾನು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ. ಚುಟುಕಾಗಿ ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಪುರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪುರವಾಸಿಗಳು ಕುಶಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲಾಸವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಸೀತಾ ವಿರಹಿತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಿರಣವಿಲ್ಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ನಿಸ್ತೇಜವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಜೀವಚ್ಛವಗಳಂತೆ ಗತಪ್ರಾಣಕಾಯರಾಗಿ ನಡೆದಾಡುತ್ತೇವೆ. ಎಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು, ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿದ್ದರೂ ನೀನಿಲ್ಲದೊಂದು ಕೊರತೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನದಲ್ಲೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಸೀತೆ : ಹಾಗೆ ಹೇಳದಿರು ಶತ್ರುಘ್ನ.

POCO M6 PRO 5G

ಭೈರವಿ ಝಂಪೆ

ಕಂದ ನೀನೀ ತೆರದಿ । ನೊಂದು ಕೊಂಡಾಡದಿರು । ಬಂದು
ದನ್ನನು ಭವಿಸೆ । ಚಂದ ಸಕಲರಿಗೆ ॥೧॥
ಕರುಣಾಳು ರಾಘವಗೆ । ಕರಿ ಕಳಂಕವ ತಂದು ಪುರ
ದೊಳಿರ್ಪುದಕಿಂತ । ಹೊರಗುಚಿತವಲ್ತೆ ॥೨॥

ಸೀತೆ : ಶತ್ರುಘ್ನ , ಹೌದಪ್ಪ , ಪ್ರಿಯರಾದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ದುಃಖದಾಯಕವೇ ಸರಿ. ಹಾಗೆಂದು ನನ್ನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಯೋಗ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನಾಗಲಿ, ನೀನಾಗಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ನಡೆಯನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವುದು ತರವಲ್ಲವಪ್ಪ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂದು ಬಂದುದನ್ನನುಭವಿಸುವುದೇ ಚಂದ. ಆಲೋಚಿಸು, ಪುರದಲ್ಲಿದ್ದು ಪತಿಗೂ ವಂಶಕ್ಕೂ ಅಪವಾದ ಕಾರಣಳಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೊರಗಿರುವುದೇ ನನಗೆ ಭೂಷಣವಲ್ಲವೇ ?

ಶತ್ರು : ಹೌದು ತಾಯಿ , ವಿದೇಹ ವಂಶಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ಈ ತೆರನ ಸಂಯಮ ಜನ್ಮ ಜಾತವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನನಗೆ ನಿರುದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾನೀಗಲೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಶುಭ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸೀತೆ : ಕೂಡದಪ್ಪ , ಕೂಡದು.

ವಾರ್ಧಿಕ

ಇದ ಮರೆತು ನೀನೀಗ ಮುದದೊಳಿರು ಮುಂದಾದ ।
ರಿದನು ನಿನ್ನಣ್ಣಂಗೆ ಪೇಳದಿರು ನಿನಗೆನ್ನ । ಉದರದಲಿ
ಜನಿಸಿರ್ಪ ಎಳೆ ಶಿಶುಗಳಾಣೆ ರಾಘವನಾಣೆ ಎಂದೆನಲ್ಕೆ ॥

ಸೀತೆ : ಶತ್ರುಘ್ನ, ಅವಸರಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನಣ್ಣನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸದಿರು. ನಾನಿಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನಿನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸದಿರು.

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಯಾಕೆ ತಾಯಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಂಕಲ್ಪ

M6 PRO 5G

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ಯಾರು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪೋರ । ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ರಣ । ಸಾರಿ
ಪುರವಂ ಬಳಸಿ ನಿಂದೆ ॥ ಕಾರಣಗಳೇನು ನಿನ್ನೂರೆಲ್ಲಿ
ಪೆಸರೇನು । ಯಾರು ಕಳುಹಿದರಿಲ್ಲಿಗಿಂದು ॥

ಲೋಹ : ಎಲವೋ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪೋರ.

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಏನೋ ರಾಕ್ಷಸ ವೀರ ?

ಲೋಹ : ನಮ್ಮೊಡೆಯ ಲವಣಾಸುರ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ಪುರದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ, ಪುರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣವೇನು? ನಿನ್ನ ಊರೆಲ್ಲಿ? ಹೆಸರೇನು? ಯಾರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದವರು? ಉತ್ತರಿಸು.

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಉತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ . ಕೇಳಿ ತತ್ತರಿಸದಿರು.

ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ

ನಿನಗೆ ಯಾರಾದೊಡೇಂ । ದನುಜರನ್ವಯವಳಿಸೆ । ರಣವ
ಬಯಸಿರ್ಪೆನಾ ಖಳನೆ ॥ ಇನಕಿರಣ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವರೆಗಿರುವು
ದೆನ್ನೂರು । ರಣಕೆ ನಿನ್ನೊಡೆಯ ಬರಲೆಂದ ॥

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಎಲಾ ರಾಕ್ಷಸ, ನಿನಗೆ ಯಾರಾದರೇನು? ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ಮಾಡು. ಅಥವಾ ನಿನ್ನೊಡೆಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದಾದರೆ- ಸೂರ್ಯ ವಂಶೀಯ ನಾನು. ಸೂರ್ಯಕಿರಣ ಪಸರಿಸುವಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿದೆ. ರಾವಣಾಂತಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸೋದರ ಶತ್ರುಘ್ನ ನಾನು. ದುಷ್ಟರಾದ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ವಧಿಸಲೆಂದೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇಷ್ಟು ವಿಷಯ ನಿನ್ನೊಡೆಯನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು. ನೀನೇ ಕಾದಲು ಮುಂದಾದರೆ ನಿನಗಾ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕದು.

POCO M6 PRO 5G

ಲೋಹ : ಓಹೋ ನಿನ್ನ ಈ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ತತ್ತರಿಸುವೆನೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೇ ? ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು, ಹುಲು ಮಾನವ ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು.
(ಯುದ್ಧ. ಲೋಹ ಜಂಘನ ವಧೆ. ವಜ್ರಪ್ರಷ್ಠ - ಶತ್ರುಘ್ನ)

ಕೇದಾರಗೌಳ ಅಷ್ಟ

ಯಾರೆಲ ಹುಲುನರ ಪೋರನೆ ಪುರವನ । ಪಾರ ಬಲದಿ
ಬಳಸಿ ॥ ದೂರದ ಮೃತ್ಯುವ ಸನಿಹಕೆ ಕರೆದಿಹ । ಕಾರಣ ಪೇಳ್
ಸಹಸಿ ॥

ವಜ್ರ : ಎಲವೋ ಮಾನವ ಹುಡುಗ

ಶತ್ರು : ಏನೋ ದಾನವ ಧಡಿಗ ?

ವಜ್ರ : ಅಪಾರ ಸೇನಾಬಲದೊಂದಿಗೆ ಬಂದು, ಪುರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ನಿಂತ ನಿನ್ನ ಭಂಡ ಧೈರ್ಯ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅನುಕಂಪವೂ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ.

ಶತ್ರುಘ್ನ : ಅನುಕಂಪ ಯಾಕೆ ?

ವಜ್ರ : ಯಾಕೆಂದರೆ , ನಿನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತೆಪ್ಪಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದೀಗ ಈ ಹುಚ್ಚು ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿ , ನಿನ್ನ ಮರಣಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗಾಯಿತು. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದೆ ?

ಶತ್ರು : ಅನುಕಂಪ ಮೂಡಬೇಕಾದುದು ನನಗೆ. ನಿಮ್ಮೊಡೆಯನ ಬಲವನ್ನು ನೆಚ್ಚಿ, ಮಾಡಬಾರದ ಅಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ನೀನೇ ಮೇಲೆಳೆದು ಕೊಂಡೆಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ. ಈಗ ನಿನಗೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಶರಣಾಗು. ಬೇರೆ ಆಯ್ಕೆಯೇ ನಿನಗಿಲ್ಲ.

ವಜ್ರ : ಅಯ್ಯೆ ಬೇರಿಲ್ಲದೇನು ? ನಿನ್ನ ಶಿರಚ್ಛೇದನವೇ ನನ್ನಾಯ್ಕೆ.

ಶತ್ರು : ಹಾಗಾದರೆ ಬಾ ಮುಂದೆ.

(ವಜ್ರಪ್ರಷ್ಠನ ವಧೆ.)

ಲವಣಾಸುರನ ಸೈನ್ಯ ನಾಶವಾಯಿತು. ಕೆಲವರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ಪುರವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿ, ಲವಣಾಸುರನ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. (ನಿರ್ಗಮನ)

(ಲವಣಾಸುರನ ಆಗಮನ)

ಲವಣ : ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿ, ಬೇಟೆಯಾಡಿ, ದಣಿವು ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಯಿತು. ಹೇ ! ಯಾರದು ?

(ಲವಣಾಸುರನ ದೂತ ದುಗುಡದಿಂದ ಬರುವನು)

ಲವಣ : ಏಯ್, ಯಾರೋ ನೀನು ? ಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತಿರುವೆ ?

ದೂತ : ನಾನು ನಿಮ್ಮ ದೂತ ಒಡೆಯ. ಅಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದೆ.

ಲವಣ : ಏನದು ? ಬೇಗ ಹೇಳು .

ದೂತ : ಲಾಲಿಸಬೇಕು ಪ್ರಭು.

ಮುಖಾರಿ ಏಕ

ಮಧುರೇಶ ಲಾಲಿಸೆಮ್ಮ ನುಡಿಯ । ಬಲು ಸೋಜಿಗ
ಜೀಯ । ಒದಗಿದು ದಾಪತ್ತು ಕೇಳೊಡೆಯ ।। ಕದನಕೆ
ನಾಲ್ವಿಧ ಸೇನೆಯ ನೆರಹುತ । ಮದಮುಖ ಶತ್ರುಘ್ನನು
ನಡೆತಂದಿಹ ।। ಚದುರನೆ ನೀರಣ ಕೊದಗದಿರಲು ಬಲು ।
ವಿಧ ವಿಧ ಕಪ್ಪವನೊದಗಿಪುದೆಂದನು ।।

ದೂತ : (ಅಳುವನು)

ಮಂತ : ಹೌದು ಬುದ್ಧಿ, ನಾನೂ ಅದೇ ಹೇಳಿದ್ದು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇನಾ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿ... (ಅಳುವನು)

ರಾಮ : ಅಳಬೇಡ. ಏನಾಯಿತೆಂದು ಬೇಗ ಹೇಳು.

ಮಂತ : ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ! ಯಾಕೆಹೇಳಲಿ ! ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ !

ರಾಮ : ಬೇಗ ಬೊಗಳದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಕಡಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಮಂತ : ಬೇಡ ಬುದ್ಧಿ. ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತಲೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ನಿಮಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ಹೇಳುವುದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲೆಂದು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿದ್ದು. ಪರಿಣಾಮ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಆಗುವುದಾದರೆ ಆ ದಾರಿ ಬೇಡ . ಪ್ರಭು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶಿವಪಾದ ಸೇರಿ ಬಿಟ್ಟರು. ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಉಳಿದವರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಪುರವನ್ನು ವೈರಿಗಳು ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮ : ದೂತಾ , ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು.

ಮಾರವಿ ಏಕ

ಚಾರರ ನುಡಿಯನು ಲಾಲಿಸಿ ಖಳಪತಿ । ಆರು ಭಟಿಸು
ತೆಂದ ॥ ಧಾರಿಣಿಪಗೆ ಕೊಬ್ಬೇರಿತೆ ಇಳಿಸುವೆ । ನಾರಣ ಮಂ
ಡಲದಿ ॥

ರಾಮ : ದೂತ, ಕೇಳಲಾರೆ ಅಭದ್ರ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಬ್ಬೇರಿದ ಹುಲು ಮಾನವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸದೆ ವಿರಮಿಸಲಾರೆ. ಈಗಲೇ ರಣರಂಗ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (ನಿರ್ಗಮನ)

ಶ್ರೀ ರಾಮ- ಶತ್ರುಘ್ನ

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಧಿರುರೆ ಮಾನವ ತರಳ ಎನ್ನೊಳು । ಧುರವ ಬಯ
ಸುತ ಮರಣ ಕಾಲವ । ಬರಿಸಿದೆಯ ನೀನಿಂತ ಕಾಲದಿ ।
ಮರುಳು ನಿನಗೆ ॥

ಲವಣ : ಎಲಾ ಮಾನವ, ನೀನು ಶತ್ರುಘ್ನನೇ? ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬದನೆ ಕಾಯಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಗುವುದೆ? ಶಿವಾನುಗ್ರಹ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಅಜೇಯನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಣಕಿ, ಕೆರಳಿಸಿ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಬರಿಸಿ ಕೊಂಡೆಯಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ ಮರುಳು?

ಶತ್ರು : ಲವಣಾಸುರ ಮರುಳು ನನಗೋ ನಿನಗೋ?

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಮರುಳು ಗಣಗಳಿಗಿಂದು ಧುರದಲಿ । ಭರಿತ ಭೋ
ಜನ ವಿಕ್ಕುವೆನು ನೀ । ನ್ನುರವ ಬಗೆದಾ ರುಧಿರ ಮಾಂಸಗ ।
ಳೆರಚಿ ಭರದಿ ॥

ಶತ್ರು : ಲವಣಾಸುರ! ಶಿವಾನುಗ್ರಹ ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದೆಯಾ? ಶಿವ ಧನುರ್ಭಂಗದಿಂದ ಶಿವಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸೋದರ ನಾನು. ಶಿವದತ್ತವಾದ ಶೂಲದ ಬಲದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕನಾದ ಮಾಂಧಾತನನ್ನು ನೀನು ಕೊಂದೆಯಂತೆ. ಆ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಮರುಳು ಗಣಗಳಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ.

ಲವಣ : ಎಲವೊ ಶತ್ರುಘ್ನ, ಮಾಂಧಾತನೇ ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಕಾಲು ಕರೆದು ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಂತದ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಕೂಡ ಅವನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಕಾರಣ, ನಿನಗೂ ಅದೇ ಗತಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾ

ಸೀತೆ : ಸೌಮಿತ್ರಿ, ನೀನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವೆಯಾ ? ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಾದಿ ಸಕಲರೂ ಕ್ಷೇಮದಲ್ಲಿರುವರೇ ?

ಶತ್ರು : ತಾಯೆ , ನಾನಂದು ಲವಣಾಸುರನ ವಧೆಗಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಟವನು, ದುಷ್ಟನ ವಧೆಯ ನಂತರ ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದೀಗ ಶ್ರೀರಾಮ ಅಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಕುಶಲ ವಿಚಾರಿಸಲೆಂದು ಬಂದೆನಮ್ಮ. ನಾನಂದು ಕಂಡ ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಕಾತರದಿಂದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ತಾಯೆ ಮನು ವಂಶ ಪ್ರದೀಪಕರು ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಸೀತಾದೇವಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕರೆಯಮ್ಮ.

ಸೀತೆ : ಮಕ್ಕಳೇ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ ? ಒಮ್ಮೆ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬನ್ನಿ.
(ಕುಶ-ಲವರಿಗೆ ಧೀಂಗಿಣ ಪ್ರವೇಶ)

ಮೋಹನ ಏಕ

ಜನನಿಯ ಕೇಳಾಶ್ರಮ ವಟುಗಳ ಜೊತೆ । ರಣ
ದಣಕವನೆಸಗಿ ॥ ಸೆಣಸಲಕೀ ಕುಶನವರೆಡೆ ಸಾರುತ ।
ಲೆನಗಪಜಯ ಗೈದ ॥

ಲವ : ಅಮ್ಮಾ ನಾವು ವಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಾಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಣ್ಣ ಅವರ ಪಕ್ಷ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನಮ್ಮ.

ಕುಶ : ಇಲ್ಲಮ್ಮ. ಲವ ವಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ. ಇವನ ರಣಾವೇಶಕ್ಕೆ ವಟುಗಳು ಬಲಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು ನಾನವರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದೆ.

ಸೀತೆ : ಇರಲಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದದ್ದು ಯಾಕೆಂದು ಬಲ್ಲಿರಾ? ಇದೋ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ನೋಡಲೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸೀತೆ : ಶತ್ರುಘ್ನ , ನೀನಿನ್ನು ಹೊರಡು. ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಶತ್ರು : ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮಕ್ಕಳೇ ನಾನಿನ್ನು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಂದ ಹಾಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು ಕೇಳಲು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಹಿರಿಯಾತ ಕುಶ, ಕಿರಿಯವನು ಲವ.

ಶತ್ರು : ಕುಶ ! ಲವ! (ಅದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾ, ತಿರು ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವನು.)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಜಾನಕಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಸಿವಾಗಿರಬಹುದು.

ಸೀತೆ : ಹೌದು. ಮಕ್ಕಳೇ ಬನ್ನಿ, ನಿಮಗೆ ಹಾಲು-ಹಣ್ಣು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. (ಎಲ್ಲರ ನಿರ್ಗಮನ)

(ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಕುಶ-ಲವರೊಂದಿಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಆಗಮನ. ಅವಕುಂಠನ ಧರಿಸಿದ ಸೀತೆ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿರುವಳು.)

ಮೋಹನ ಝಂಪೆ

ಮುನಿವರನೆ ತವ ಪಾದ ವನಜ ದರ್ಶನದಿಂದ ।
ಜನುಮ ಸಾರ್ಥಕವಾದುದೆನಗೆ ।। ಘನ ಮಹಿಮ ನಿನ್ನ
ವಚನಾಮೃತವನೀಂಟಲೆ ಜನತೆ ಕಾದಿಹುದೆನಲಿಕೆಂದ ।।

ರಾಮ : ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಅಭಿವಾದನಗಳು. ಆಸನಸ್ಥರಾಗಿ ಯಥೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನಹ. ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನಮ್ಮೀ ಪುರವೇ ಪಾವನವಾಯಿತು. ಘನ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಾಮೃತವನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಶ್ರೀರಾಮ, ನನ್ನೊಂದಿಗಿರುವ ಈ ಎಳೆಯ ಬಾಲಕರು- ಕುಶಲವರು- ನನ್ನ ಕರ ಕಮಲ ಸಂಜಾತರು. ನಾನೇ ರಚಿಸಿದ ಕಥನ ಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಶ್ರುತಿ, ಲಯ, ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿ ಗಾಯನ ಮಾಡಲು ಇವರು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೇ ?

ಶ್ರೀರಾಮ : ಅವಶ್ಯ ಮುನಿವರ. ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಕುಶಲವರೇ, ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯ ಗಾಯನ ಮಾಡಿರಿ. (ಕುಶ-ಲವರು ಸರ್ವರಿಗೂ ವಂದಿಸಿ, ಸೀತೆಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಗಾಯನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವರು.)

ಶಾರ್ದೂಲ ವಿಕ್ರೀಡಿತ ವೃತ್ತ

ಪೂರ್ವಂ ರಾಮ ತಪೋವನಾಭಿಗಮನಂ ಹತ್ವಾ ಮೃಗಃ ಕಾಂಚನಂ
ವೈದೇಹೀಹರಣಂ ಜಟಾಯು ಮರಣಂ ಸುಗ್ರೀವ ಸಂಭಾಷಣಂ
ವಾಲೀ ನಿಗ್ರಹಣಂ ಸಮುದ್ರ ತರಣಂ ಲಂಕಾಪುರೀದಾಹನಂ
ಪಶ್ಚಾದ್ರಾವಣ ಕುಂಭ ಕರ್ಣಹನನಂ ಏತದ್ಧಿ ರಾಮಾಯಣಂ

ಶ್ರೀರಾಮ : ಆಹಾ, ಬಾಲಕಲಾವಿದರ ಗಾಯನವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಿ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಮರ್ಥ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ತಾವು ಅಭಿನಂದನೀಯರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ, ಪಾರಿತೋಷಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಧನ ಕನಕಾದಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಗೌರವಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಈ ಬಾಲ ವಟುಗಳಿಗೆ ಏನನ್ನು ಕೊಡಲೆಂದು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಾವೇ ಬಾಲಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನರಿತು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನೇ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ರಾಮಚಂದ್ರ, ಎಂತು ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪುತ್ರಕಾಮ ಯಾಗದ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದನೋ, ಅಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಯ ಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನಾನೀ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಪಡೆದೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಾಕೇತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ

ಮಾಂತ್ರೋಷಧವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೂ , ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ, ಅರ್ಹತೆಗಳು ಇವರಲ್ಲಿವೆ.

ಶ್ರೀರಾಮ : ಮಹಾತ್ಮರೇ, ಮಾತೇ ಮಂತ್ರವಾಗಿರುವ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತರು ನೀವು. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅನೃತಮಾಡುವವರಲ್ಲ. ಈಗ ನೀವಾಡಿದ ಮಾತು ಒಟವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಟನಾದವನು ಹೊರ ಸಂಪತ್ತು ಮಾತ್ರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ತಾವೇ ಮಾತು ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು ದೇವ .

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಅಯ್ಯಾ ದಾಶರಥಿ,

ಭಾಮಿನಿ

ದಾಶರಥಿ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ಸತಿಯಳ । ನಾಶ್ರಮದಿ ಸಲಹಿದೆನು
ಮರುಕದೊಳೀಸು ದಿನವೀ ತರಳರಾಕೆಯ ಗರ್ಭದೊಳಗುದಿಸಿ ॥
ದೇಶ ಕೋಶಗಳಿಲ್ಲದಿಹ ಕುಲ । ಭೂಷಣರು ತವ ಪುತ್ರ
ರತ್ನರು । ಬೇಸರಿಸದಿನ್ನಿವರ ಸ್ವೀಕರಿಸೆನಲು ರಘುರಾಮ ॥

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಶ್ರೀರಾಮ, ವಿಧಿಯ ವಿಕಟ ವಿಡಂಬನೆಯೆಂದರೆ ಇದೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ನೀನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮರುಕದಿಂದ ನಾನು ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಲಹಿದೆನು. ಆ ಸಾಧ್ವಿಯ ಗರ್ಭ ಸಂಜಾತರೇ ಈ ಕುಶ ಲವರು. ಸ್ವ ದೇಶ ಕೋಶಗಳಿಲ್ಲದಿರುವ ಇವರಿಗೆ ನಾನೇ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರವಂತರನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವರ ಮೈ ಮೇಲಿರುವ ಆ ಭೂಷಣಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಾದಿತವಾದದ್ದು. ಈಗ ಹೇಳು ದಾಶರಥಿ. ಈ ಭೂಷಣರಾದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರತ್ನರಿಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯಿದೆ ?

ಶ್ರೀರಾಮ : ದೇವ ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಶಂಕಿಸುವವನು ನಾನಲ್ಲ. ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕಂಜಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸೀತೆಯ ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ

ವಿಜೃಂಭಕಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಂತ್ರ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಇವರು ಆ ಶಿಶುಗಳೇ ಆದರೆ ಆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಇವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿರಬೇಕಲ್ಲ ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಅದೊಂದು ಅನುಮಾನ ಉಳಿಯುವುದೇಕೆ ? ಮಕ್ಕಳೇ, ವಿಜೃಂಭಕಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿ. (ಕುಶಲವರು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ರಾಘವ, ನಿಧಿಯನ್ನು ನಾಗೇಂದ್ರ ಕಾದಂತೆ ಈ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಕಾದೆ. ಇನ್ನಿವರು ನಿನ್ನ ಮಡಿಲಾಸರೆಯಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದು, ಬೆಳಗುವುದು ಸಮುಚಿತವಲ್ಲವೇ.

ಶ್ರೀರಾಮ : ತಮ್ಮ ವಾಕ್ಯ ಶಿರೋಧಾರ್ಯ ಪೂಜ್ಯರೇ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಮಕ್ಕಳೇ, ಮಾತೃದೇವತೆಗೆ ಮಣಿದು ಆಕೆಯ ಹರಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ. (ಕುಶಲವರು ಸೀತೆಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೀತೆ ತಲೆಯ ಮುಸುಕನ್ನು ಕಳಚಿ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ.)

ವಾರ್ಧಿಕ

ತರಳರಿರ ನಿಮಗಿಂದು ದೊರೆತ ನಿಮ್ಮಯ ಜನಕ ।
ಹರಿದುದೆನ್ನಯ ಹೊಣೆಯು ಮುಂದೆ ನಾ ರಾಮನಿಗೆ ।
ಅರಸಿಯೆನಿಸಿರುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನು ಪಡೆದಿಲ್ಲವೆನುತ
ಹರಸುತ ಭೂಮಿಜೆ ॥

ಸೀತೆ : ಮಕ್ಕಳೇ, ಇಂದಿನ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದ ಮಹಾ ಪರ್ವ ದಿನ. ನೀವು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಿತೃದರ್ಶನದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಇಂದು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿತು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯಾದ ನಾನೇ ತಂದೆಯ ತೋಳಾಸರೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಮಾತೃತ್ವದ ಹೊಣೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಅರಸಿಯಾಗಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಅದುದರಿಂದ-

ಭಾಮಿನಿ

ಬಳಿಕ ತರಳರವೆರಸಿ ರಾಮನ । ಚೆಲುವ ಚರಣಕಿ
ಮಣಿದು ಮುನಿಕುಲ । ತಿಲಕಗಭಿನಮಿಸುತ್ತಲೆಂದಳು
ಜನಕನಂದನೆಯು ॥ ಇಳೆಯರಸನೀ ಸನ್ನಿಧಿಯೊ
ಳಿ । ನ್ನಿಳೆಯ ನಂದನೆಗಿಲ್ಲ ಶಾಶ್ವತ । ನೆಲೆಯು ಕರೆಯುವ
ಳವ್ವೆಯವಳನು ಸೇರಿ ಕೊಂಡಪೆನು ॥

ಸೀತೆ : (ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ) ಮಕ್ಕಳೇ ತಂದೆ. ತಾಯಿಯರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಬದುಕುವ ಭಾಗ್ಯ ನಿಮಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸುವ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಮಡಿಲಾಸರೆ ನಿಮಗೆ ಭದ್ರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಿ. ಯಶೋವಂತರಾಗಿ, ಕುಲಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ದಿಗ್ದಿಗಂತಗಳಿಗೆ ಪಸರಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಿಮ್ಮದಾಗಲಿ. (ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಲು ಹಿಡಿದು)

ಮಹಾತ್ಮರೇ, ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಅನುಬಂಧವೋ ನಾನರಿಯೆ. ಪತಿಯಾಸರೆ ತಪ್ಪಿದ ನನಗೆ ತವರ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಆಸರೆಯಿತ್ತು ಸಲಹಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೆ ನಾನು ಮಾತೃತ್ವದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ನಾನೆಷ್ಟು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಳೆಯಬೇಕೋ ನಾನರಿಯೆ. ಇಳೆಯಾಣ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಳೆಯಾತ್ಮಜೆಗೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ ! ತಂದೆಯೇ ಇದು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿತ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಸಲಹಿದಿರಿ. ಇನ್ನು ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ತವರಾದ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನದಲ್ಲೂ ನಾನು ನಿಮಗಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಈಗ ವಿದಾಯದ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೂ ನಿಮಗಾಗಿ ಕಂಬನಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ಮಗಳ ಮಹಾ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ತಂದೆ. ಅದೋ, ಅದೋ ! ನನ್ನ ತಾಯಿ ಭೂದೇವಿ ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ನಾನಾಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀರಾಮ

(ಸೀತೆಯ ಭೂಸಮಾಧಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ದುಮ್ಮಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಗಮನ.)

ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ

ತಿರುಗಿ ನಾನಾ ದೇಶ ಬಳಲಿ ಬಾಯಾರುತ್ತ । ಬರುತಿರ್ದ
ರಜಕನಾ ದಿನದಿ ॥ ಕರುಣಾಳು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯನು ಕಂಡು
ಬಳಿ ಬಂದು । ಎರಗುತಿಂತೆಂದನಾತನೊಳೂ ॥

(ಮುಚ್ಚನಂತೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ರಜಕನಿಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ.)

ರಜಕ : ಅಯ್ಯಾ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೇ, ಈರ್ ಏರೆಂದ್ ಯಾನ್ ತೆರಿಯಯಿ. ಏರಾಂಡಲ ಮಲ್ಲೆತ್ತ್. ಈರ್ನ ಕಾರ್ ಪತ್ತುವೆ. ಎಂಕೊಂಜಿ ಉಪಕಾರ ಮಲ್ಪುವರಾ ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಯಾರಪ್ಪ ನೀನು . ನನ್ನಿಂದೇನಾಗ ಬೇಕು ?

ರಜಕ : ಮುಲ್ಪನೆ ಮುಟ್ಟಿಡ್ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರುಸಿಕುಳಿನ ಇರೆಪ್ಪುರೆ ಉಂಡುಗೆ. ಆಡೆಗ್ ಪೋಪುನ ಸಾದಿ ತೋಜಾಯರ್ದ ಈರ್ನ ಉಪಕಾರೊನ್ ಸೈನೇಟ ಮರಪಯಿ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ನಾನೇ. ನನ್ನಿಂದ ಏನಗೇನಾಗಬೇಕು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀನು ಯಾರು ?

ರಜಕ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರುಸಿಕುಳು ಈರೆನಾ ! ಅಬ್ಬ ! ಬದ್ ಕಿಯಿ ! ನನ ಈರೆನ ಕಾರ್ ಮುಡಯಿ. (ಕಾಲು ಒಡಿದು) ಅಯ್ಯಾ ಯಾನ್ ಅಯೋಧ್ಯೆಡಿತ್ತ್ ನ ಒರಿ ಮಡ್ಯೆಲೆ. ಪಟಾರ್ ಕ್ರೋದನೆ ಪಣ್ದ್. ಇಸಗಳಿಗೆಡಾ, ಗ್ರಾಚಾರ ದೋಸೊಡಾ ಎನ್ನ ಪಾಯಿದ್ದ್ ಸೀತಮ್ಮನ ಮಿತ್ತ್ ಪಿಲೆ ಪಾತೆರೊಂಜಿ ಬತ್ತ್ಂಡ್. ಅವು ರಾಮಚಂದ್ರ ಪಾಯುಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಾದ್ ಬೊಡೆದಿನ್ ಕಾಡ್ ಗ್ ಕಡಪುಡಿಯೆರ್. ಊರ್ದ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಎನ್ನ ಮಿತ್ತ್ ಒಂಜಿ ಕಣ್ಣಾಂಡ್. ಬದ್ ಕೆರೆ ಬೋಡಾದ್ ಬೊಡೆದಿನ್ನಾ, ಊರುನ್ನಾ ಮಲ್ಪ ಪತೋ ಊರು ತಿರ್ಗಿಯಿ. ಓಡೆ ಪೋಂಡಲಾ ಜನಕ್ಲು ಮರ್ಲ್‌ನಾಯಿನ್ ಕೊಯಿಲೆಕ ಎನನ್ ನೆರ್ದ್, ನೋತುದ್ ಬೆರಿ ಪತ್ತೆರ್. ಅಂಚ ಪಿರ ಊರುಗು ಬತ್ತೆ. ಎನ್ನ ಬೊಡೆದಿ ನುಪ್ಪು ನೀರ್ ಬುಡ್ದು ಪ್ರಾಣ ಬುಡ್ತಳ್‌ಂದ್ ಸುದ್ದಿ ತಿರ್‌ಂಡ್. ಇಲ್ಲ

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆದಿ ಕವಿಯೆಂಬ ನೆಗಳ್ತೆಯೇನೋ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಆದಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ದಾರುಣ ವಿಯೋಗಗಳೇ ತುಂಬಿ, ಮಿಲನ ಸೂತ್ರವೇ ಕಾಣದಾಯ್ತೆಂಬ ಒಳಕೊರಗು ನನ್ನ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವನ್ನೇ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ವಾಸ್ತವವೆಷ್ಟು ಕಟು, ಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರ ಸೊಗಸೆಂಬ ಸತ್ಯ ಕುಟುಕುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ವಿಷಾದವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ?
(ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ

ಕವಿಯ ಕವಿದ ವಿಷಾದ ಯೋಗದ । ಜವನಿಕೆಯ ಸರಿ
ಸಲ್ಕೆ ಬೊಮ್ಮನು । ಹವಣಿಸುತ ಮುನಿರಾಯ ಸನ್ನಿಧಿ,
ಗವತರಿಸಿದ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ವಿಷಾದವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ವಿಧಾತನಾದ ನಾನೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀ ಕಂಡ ವಿಯೋಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಯೋಗಗೊಂಡ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೋಡಲು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೋಡಲ್ಲಿ.
(ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ವೈಕುಂಠ ದರ್ಶನ)

ಭಾಮಿನಿ

ಇವ ಕಣಾ ಶ್ರೀರಾಮ ಶೇಷನೆ । ಪವಡಿಸಲು ಸುಖತಲ್ಪ
ಪಾಲ್ಗಡ ।ಲಿವಗೆ ಮನೆಯಂಗಳವು ಮಾಯೆಯು ನಿರತ
ಸೇವಿಪಳು ॥ ಇವನರಸಿಯೇ ಸೀತೆ ನೋಡ।ಲ್ಲಿ ವನ
ವಕ್ಷದೊಳಿಹಳು ಲೀಲೆಯೊ ।ಳಿವನು ಭುವಿಗವತರಿಸಿ
ನಟಿಸಿದ ನಟನೆಗಳುವೇಕೆ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ : ನೋಡಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಚತುರ್ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಶೇಷನ ಸುಖತಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಯಕಿಯಾದ ಸೀತೆಯೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಆತನ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿರತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಬ ಈತನೇ ಜಗನ್ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯೂ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ರಂಗಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಲೀಲಾ ನಾಟಕವನ್ನೇ ನೀನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರಚಿಸಿದೆ. ನಾಟಕ ನಿಜವಲ್ಲ- ಈಗ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಸತ್ಯ. ಅದುವೇ ಶಿವವೂ, ಸುಂದರವೂ ಆಗಿದೆ. ನಿಜವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಿಸುವ ಬದಲು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದ ನೀನು ನಾಟಕದ ನಟನೆಯನ್ನೇ ಸ್ಥಾಯಿಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವುದು ಭೂಷಣವೇ ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ದೇವಾ, ನಾನು ನಿಜಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದದ್ದು ಅನ್ಯತ್ರ ದುರ್ಲಭವಾದ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲೆಯೇ ! ಎಲ್ಲವೂ ನಿಚ್ಚಳವಾಯಿತು. ಕ್ರೌಂಚ ವಧಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಯೋಚಿತವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ ಶಾಪ ವಾಕ್ಯವು ಅರ್ಥಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿ ವಾಕ್ಯವೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಾನಿಷಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂದೂ ಅರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ- ಹೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ರಾವಣ- ಮಂಡೋದರಿಯೆಂಬ (ಕ್ರೌಂಚ) ಮಿಥುನದಲ್ಲಿ ಗಂಡನ್ನು ನೀನು ವಧಿಸಿ, ಲೋಕಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಕವಿತ್ತ ಕಾರಣ, ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಸದಿರು. ನಿನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗಿ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರು- ಎಂಬ ಧ್ವನ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೇ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಮಂಗಲಾಚರಣೆ ಮಾಡೋಣ.

ಶ್ಲೋಕ

ಮಾನಿಷಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ತ್ವಮಗಮಃ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ
ಯತ್ಕ್ರೌಂಚ ಮಿಥೂನಾದೇಕಮವಧೀಃ ಕಾಮ ಮೋಹಿತಂ ॥

ಮಂಗಲ